

מרחק חודש (אר קלט)
 תוכן ימי בלתי מוגבלים במספר העמודים
 חשבונית: ד"ר א. מרטון
 מספר: 7000
 XXXVI. עיון
 פורסם: Dr. MARTON ERNO.
 A szerkesztésért és kiadásért felelős:
 SCHON DEZSO. — Kiadó: Miarach
 Chadas Ltd., Tel-Aviv, Rechov Ha-
 negov (v. Schlesinger) 11. Tel.: 67677.

UJ KELET

PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

Vétó várható a Biztonsági Tanácsban

Amerika oroszellenes panaszja ügyében

New-York (STA). A Biztonsági Tanács elnöke pénteken sürgős ülésre hívta össze a tanácsot, hogy tárgyalja az Egyesült Államok panaszát a szovjet repülőgépek által lelőtt amerikai repülőgépek miatt. Az amerikai jegyzék, amely a tanács összehívását követelte, azt állítja, hogy a támadás a nemzetközi vizek felett történt és a repülőgépek békés küldetésben járt Japánból

Formozára. A támadást előzetes figyelmeztetés nélkül hajtották végre. A szovjet kormány már válaszolt az amerikai jegyzékre és beismerte ugyan, hogy lelőttek egy amerikai repülőgépet, az eset azonban azután történt, hogy az amerikai repülőgépek határsértést követett el Valószínűnek látszik, hogy a Szovjetunió vétót fog emelni, ha az Egyesült

Allamok szankciókat fognak követelni a Szovjetunió ellen. Vétó esetén az amerikai kormány kétségkívül az UNO-közgyűlés elé fogja terjeszteni az ügyet.

Eden nyugateurópai körútra indul

London (-) Az angol külügyminisztérium közlése szerint Eden külügyminiszter vasárnap kezdi meg nyugateurópai körútját, amelynek során tanácskoznia fog az egyes kormányokkal az európai hadsereg bukása folyton előállott helyzet ügyében. Eden Brüsszelből Bonnba folytatja útját, ahol Adenauer kancellárral tanácskozik, onnan Rómába, végül Párisba indul.

Hatszáz ezer láda narancs a Szovjetunióhoz

Angyolország 150 ezer láda citrusgyümölcsöt vesz át

Israéli citrusültetvények küldöttsége indul közelebről a Szovjetunióba, hogy tárgyalásokat folytasson a közeledő szezonban eszüközölendő narancsszállításról. A küldöttségben A. Polani, I. Arci vesznek részt továbbá Zeév Argáman, Izrael romániai ügyvivője, aki jelenleg kereskedelmi tárgyalásokat folytat Moszkvában. Argáman értesítése szerint a Szovjetunió ezidén az előző évnél nagyobb mennyiségű citrusgyümölcsöt hajlandó átvenni. Minthogy azonban ezidén gyengébb termésre van kilátás, másrészt pedig élénk kereslet mutatkozik az izraeli narancs iránt más országokból is, a citrusültetvényesek tanácsa úgy határozott, hogy az előző évi mennyiség, vagyis 600 ezer láda narancs leszállítására tesz ajánlatot. Másrészt viszont nagyobb mennyiségű banánt fog az izraeli küldöttség megvételre ajánlani az orosz hatóságoknak. A citrusgyümölcsök ellenében a Szovjetunió nyersolajat szállít Izraelnek.

megbizottja Varsóba utazik, hogy befejezze a leugyel kormányral a tárgyalást 100 ezer láda narancs és 50 ezer láda citrom szállítására vonatkozóan.

Szalah Szalem megbukott

Kairó, (UP). A katonai forradalmi tanács bizonytalan időre elmozdította állásából Szalah Szalem egyiptomi propagandaminisztert. Beavatott körök jelentése szerint a propagandaminiszter a tanács többi tagjaival támadt nézeteltérései miatt távolították el tisztségéről. Szalah Szalem állítólag a külügyi tárcát követelte magának. A kormány szóvivője közölte, hogy ideiglenesen Husszein Safai alezredek vette át a megüresedett miniszteri tárcát.

Sziámi ikrek a Negeven. Az egyik délvideki kórházban tegnap a déli órákban sziámi ikreket szült az egyik negevi kibucból becszállított anya. A gyermekek gyomruknál vannak összenöve és az orvosok azt tanulmányozzák, hogy méltó beavatkozással szét lehet-e választani az ikreket.

Könnyelműség, felületesség, meggondolatlanosság okozták a máágáni katasztrófát

Közvetette jelentését a Hárári-bizottság

A máágáni tömegszerecséltenség okainak megállapításával megbízott vizsgálóbizottság tegnap nyilvánosságra hozta jelentését. A jelentés, amelyet Jicchák Hárári elnök, Kneszet-képviselő és Immanuel Cur, a luddi repülőtér igazgatója, valamint Jicchák Pundag ezredes, mint a vizsgálóbizottság tagjai írtak alá, bevezetőjében részletesen ismerteti a szerencsétlenség lefolyását, amelynek következtében 17 ember életét veszítette, 24 pedig megsebesült.

A Goldstein Perec halálának tizedik évfordulójára rendezett ünnepséget 1954 július 29-én Máágán kibucban tartották meg és arra 2000-2500 ember gyűlt össze az ország minden részéből. Sokan mutattak érdeklődést az emlékünnepeleiről, amely a második világháború ejtőernyős hőseinek cselekedeteit volt hivatva megörökíteni. Az érdeklődés abból az óhajból származott, hogy ennek a hősi cselekedetnek az atmoszféráját ismertessék a jövendőkor számára.

A Goldstein Perec halálának tizedik évfordulójára rendezett ünnepséget 1954 július 29-én Máágán kibucban tartották meg és arra 2000-2500 ember gyűlt össze az ország minden részéből. Sokan mutattak érdeklődést az emlékünnepeleiről, amely a második világháború ejtőernyős hőseinek cselekedeteit volt hivatva megörökíteni. Az érdeklődés abból az óhajból származott, hogy ennek a hősi cselekedetnek az atmoszféráját ismertessék a jövendőkor számára.

A kibuc szervezőbizottsága Mose Silo, a hadsereg irattári igazgatójának segítségével kérte, Ehud Avriel tanácsára, aki meg volt győződve arról, hogy Silo megfelelő segítséget képes nyújtani. Silo engedélyt kapott fölötteseitől, hogy az emlékünnepelel foglalkozzék, ezt azonban hivatali idején kívül végezte el és a hadügyminisztériumnak nem volt közvetlen tudomása léteiről. Silo nem helyeselte, hogy az ünnepélyt Maagan kibuc udvarában rendezzék, hanem ehelyett a szomszédos szabad amfiteátrumot javasolta, amely fölött határos légi bemutató is lehetett volna tartani. Silo ennélfogva javaslatot tett fölötteseinek, akik azon

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Ezúton mondunk hálás köszönetet mindazoknak, akik felejtethetetlen férjem, édesapánk

Hermann Samuel 71

elhalálása alkalmából fájdalmunkat részvétükkel enyhíteni igyekezték.

Özvegy Hermann Samuelné dr. Hermann Dezső dr. Hermann Lajos dr. Hermann Rudolf Hermann Cvi.

Katasztrófális földrengés pusztított Algirban

Eddig 1100 halottat, 2000 sebesültet húztak ki a romok alól

Orleansville, (Algir). Algirban szerdáról csütörtökre virradó éjjel példátlan erejű földrengés pusztított. Eddig több mint 1100 halottat és mintegy kétezer sebesültet számoltak össze. A földrengés különösen a francia Orleansville városban okozott leirhatatlan károkat. A város nagyrészen elpusztult. A földrengés pontosan éjfélkor kezdődött és mintegy 12 másodpercet tartott. E második percek alatt lakóházak, üzletek, hivatalos épületek omlottak össze, maguk alá temetve a meglepett lakosokat. Hajnali 3 óráig 100 áldozat holttestét ásták ki a romok alól, míg az esti órákig további 700 holttest került elő. Algirból azonnal repülőgépen küldtek sebészorvosokat és ápolónőket a helyszínre. Rendőrségi és tűzoltó különítmények indultak Orleansvillebe. Minthogy a városi kórház is elpusztult, részben 400 ágyas kórházat rögtönöztek, részben pedig légi úton szállítják el a sebesülteket Algirba. A város szállodájának 40 vendége kivétel nélkül elpusztult miatt aludtak, vagy olvastak ágyukban. Miliana vidékén emberek százai maradtak hajlék nélkül. Három falu teljesen elpusztult. A halottak száma jelentős. További halottakat jelentenek Algir egyéb körzetéből is. Egy Vavan nevű falu ugyszólván nyomtalanul elpusztult. Algir egyes helyein még mindig érezhető könnyebb rengések.

A fővárostól 160 kilométerre fekvő Orleansvilleben tikkasztó melegben és a romokból felszálló por ködében lázasan folynak a mentő munkálatok, amelyekben a francia hadsereg is részt vesz. Az életben maradt lakosság nagyrésze elmene-kült és a szabad ég alatt töltötte az éjszakát. Uad Fuda környékén több mint 150 ember vesztette életét. Orleansvilleben elpusztult a rendőrségi épület, összeomlott a posta épülete és egy kilencemeletes lakóház. A vízvezetékcsövek megrepedtek és a város egyes helyeit vízaradat öntötte el. A hatóságok igyekeznek élelmszerhez és ideiglenes lakáshoz juttatni a hajléktalankat. Katonai repülőgépek állandó hidat létesítettek Algir és Orleansville között és az esti órákig több mint 510 súlyos sebesültet szállítottak el a fővárosba.

Jákov Schleier francia hadügyminiszter, mint a francia kormány megbízottja, külön repülőgépen Orleansvillebe érkezett. Mendefrance miniszterelnök résztvétváviratot küldött. A hadügyminiszterrel együtt érkeztek a színhelyre a francia külügyminisztérium magasrangú tisztviselői és a francia nemzetgyűlés néhány tagja. Az Atlanti szövetség részvétét fejezte ki a francia kormány előtt az algiri katasztrófa fölött, közölve, hogy készséggel hajlandó bármilyen segítséget nyújtani a hatóságoknak. Bár Algirban az elmúlt évek során néhányszor fordult elő földrengés, hasonló erejű földrengés évszázadok óta nem volt példa — állapítják meg tudományos körökben.

A tragikus üdvözlés

Az ünnepség programjának részleteit megállapították és elküldték a kerületi rendőrséghez. Ebben a műsorban nem szerepelt semmiféle légbemutató, sem pedig az, hogy valamely repülőgépet bármilyen üzenet dobjon le. Maagan kibuc tagjai kezdetben nem voltak biztosak abban, hogy az államelnök képviselteti-e magát az ünnepségen. Silohoz fordultak, aki összekötésbe lépett az elnöki irodával, ahonnan felvilágosították, hogy Nataniel Lorch alezredek fogja képviselni az elnököt és felolvassa az ünnepség résztvevőire intézett levelét. Az utolsó két nap folyamán határozották el és szervezték meg

ban ezt a sziriai határ és a semlegesített zóna közelsége miatt.

Az izraeli sakkozók további sikerei

Amszterdam (UP). A sakkvilágbajnokság tegnapi délelőli során Izrael 2½-1½ arányban legyőzte Dániát. Oren és Aloni megnyerték mérkőzéseiket, Csorniak eldöntetlenül végzett, míg Porat vereséget szenvedett. Csoportjában az izraeli csapat most a második helyen áll 10 ponttal Svédországgal szemben (11 pont). Izrael következő ellenfele a svéd csapat.

Attlee beszámolója az UJ KELET-ben

orszországi és kínai benyomásairól

Canberra (UP). - Attlee, az angol munkáspárt vezére a népi Kínában tett látogatásáról Ausztráliába érkezve, idealistának és békevágyóknak nevezte Kína kommunista vezetőit és kijelentette, hogy a jelenlegi rendszer a tömeg bizalmát élvezi. Az Uj Kelet vasárnap kezdi meg a volt miniszterelnök orszországi és kínai útjának benyomásait összefoglaló cikksorozat közlését.

Grünberger Vera Weiser A. György
 Kfár Malat (Disznóhorvát) Pardeaz-Chana (Budapest)
 házasságot kötöttek.
 1954. szeptember 1.

Goldstein Elimelech és neje Rácz Rachel
 Migdál Áskálon Chedera
 ezúton hívják meg rokonaikat, ismerőseiket és vevőiket gyermekeik **MIRJAM és PÉSZÁCH** esküvőjére, melyet f. hó 16-án, csütörtökön este 7.30-kor tartanak Tel Avivban, „Naim” terem, Tslenov u. 42. sz. Sürgőncím: Rácz-Goldstein, T.-A., „Naim”, Tslenov 42

Frieda Eberstark Strassburger Mártonné
 Antwerpen Ramat-Gan (Arad)
 örömmel tudatják, hogy gyermekeik **HELENE és BÖRI** f. hó 5-én Antwerpenben HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK.

KOMLÓSI BÉLA és JEHUDA
 újszülött fiának **BRIT-MILAJA**
 szept. 13-án, hétfőn d. u. 5 órakor lesz Akkón, Sikun Amidár 107.

Sport

A hétfői sportesemények ezúttal is nélkülözik a labdarugó-bajnokság mérkőzéseit. A futball-szövetség ebben az évben bőségesen sok időt engedélyez a csapatoknak a bajnoki fordulóra szükséges felkészüléshez. A nyári játéktálmár már három hét előtt jár, a bajnokság kitírása és sorolása azonban még nem történt meg. A klubok — egyéb tevékenység hiányában — barátságos mérkőzéseket játszanak egymással és holnap csaknem valamennyi együttes kipróbálja erejét a zöld gyepen. Az érdekesebb mérkőzések között a következők megrendezésére kerül sor:

A telavivi Makkabi pályán Betár Tel Aviv—Hápoel Rámát Gán, a jaffai Hápoel pályán Hápoel Tel Aviv—Hápoel Petách-Tikva, a jaffai Makkabi pályán Makkabi Jaffa—Hákoach Tel Aviv, a natanjai Makkabi pályán Makkabi Natanja—Hápoel Chedera, Rechovban Hápoel Rechovot—Makkabi Jerusálem, Kfár Szábán Hápoel Kfár Szábá—Makkabi Rechovot.

Kétnapos versenyben fejezi be a Hápoel országos uszóbajnokságának döntő futamát, Chedera, a Hápoel uszómecénájában ma délután 4.30 órakor, holnap délután 9 és délután 4 órakor lépnek startkőre azok az uszók, akik az előzetesen lebonyolított kerületi bajnokságokban a legjobb helyre jutottak. Az uszóversenyek után a Hápoel északi és déli kerületének válogatott vízpoló csapatai játszanak egymással.

A Hápoel vízpoló bajnoksága vasárnap indul meg.

A Hápoel tíz csapatból kezd meg vízpoló bajnoki mérkőzéseit. A résztvevő csapatokat két csoportba osztották. Az I. csoportba Tibériás, Saar Hagolan, Bét Alfa, Tel Amal és Haifa/B, a II. csoportba Tel Aviv, Givát Chajim, Saar Haamaim, Haifa/A és Naharia nyertek beosztást. Az egyes csoportokon belül körmérkőzést rendeznek és a csoportgyőztesek játszanak a bajnokság döntőjében egymással.

A török Basiktas labdarugói a jövő héten érkeznek meg

A nemzetközi labdarugó világban jó hírnévnek örvendő török futballcsapat a jövő hét közepén érkezik Izraelbe. Három mérkőzésre költözték le az elsőosztályban vezető szerepet betöltő Basiktas együttesét. Az első mérkőzés a petách-tikvai városi válogatott ellen szeptember 19-én kerül sorra a rámtá-gáni stadionban. A bemutatkozó játékok 22-én követi az újabb mérkőzés, amelyben a Hápoel országos válogatottjai állnak szembe a török csapattal. Erre a találkozóra a jaffai Hápoel pályán kerül sor. Az utolsó játékokra vonatkozólag még nem történt végleges megállapodás.

A Hitachdut Oléj Hungaria közleményei

NATANJA
Közöljük testvéreinkkel, hogy a nagyünnepi (ros-hasana, jom-kippur és szukkot) istentiszteleteket az Irgun Haszocharim nagytérképén (rechov Dizenoff) tartjuk dr. Berg József volt képviselő főnöki vezetésével. Minden ünnepnapon magyar hitszónokokat. Előimádkozó Schlesinger Jechák v. főkapitány. Jegyek Stern és Feldmar fűszerüzletében kaphatók. Az aránylag kis befogadóképesség miatt, biztosítsa helyét kedjezőkén.

HAIFA SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG
1954. szeptember 12., vasárnap!
A szociális bizottság szokásos tevékenységét ezen a héten dr. Csobayné Szlovák Gizelle adja, a reh. Hagafen 19. alatt, amelyen Haifa és környékének magyarajku asszonyait szívesen látjuk.
A kezelő ünnepre való tekintettel a szociális bizottság az arra rászorultak részére élelmiszeresomagokat akar juttatni. — Felkérünk mindenkit, hogy adományával, — nem romlandó élelmiszerek, — segítsenek bennünket, hogy minél nagyobb számban tudjuk a szükülködőket kielégíteni.
TAMOGASSÁTOK A SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG MUNKÁJÁT!

HIRDETÉSEKET az UJ KELET és az összes Izraeli lapok részére, eredeti áron felvessz.
GERSHON BEN
hirdetőiroda,
TEL-AVIV, ALLENBY 51.
TELEFON: 62810.

Hölgyeim, figyelem!
A tibériási ALIZA-SZALON értesíti t. vendégeit, hogy női **FODRÁSZ-SZALONJÁT** szept. 15-én JERUSALEMBEN Schwarz Dragutin urifodrászátában, Jaffa u. 175., (Barclay's bankkal szemben) **MEGNYITJA.** Elsőrangú munka. Szolid árak.

Salamon penzió, Tivon
Unnepekre előjegyzéseket elfogad.

Német kereskedő vizum nélkül érkezett Luddra

Visszaküldték Olaszországba
A luddi repülőtéren tegnap őrizetbe vettek egy németországi kereskedőt, aki vizum nélkül érkezett az országba. A kereskedő rendkívül elegáns öltözetben szállt le a repülőgépről, a határrendőrség hivatalánál bemutatva nyugatnémetországi útlevelét, amelyen azonban nem szerepel izraeli vizum. Az utas elmondta, hogy neve Karl Beer és egy nagy német kereskedelmi vállalat társtulajdonosa. Társai között több zsidó is van — mondotta. — A cég állandó összeköttetésben áll izraeli vállalatokkal és az utóbbi időben izraeli ócskavas iránt érdeklődött. M. Bon haifai kereskedő közölte a céggel, hogy 12.000 tona ócskavasat készül eladni nyilvános árlejtésen, amit szeptember 10-én tartanak meg. Beer elhatározta,

hogy személyesen jön le Izraelbe és Izrael római konzulátusához fordult vizumért, amelyet azonban az idő rövidsége miatt nem kapott meg. Ezért elhatározta, hogy vizum nélkül utazik az országba abban a reményben, hogy a hatóságok figyelembe fogják venni kereskedői rizikóját és a repülőtéren meg fogja kapni a vizumot. Beer bemutatva izraeli cégekkel folytatott levelezését és felsorolta a kölni vásárlóbizottság vezetőinek azon neveit, akiket személyesen ismer és állandó kapcsolatban áll velük.
Mint ahogy a törvény úgy intézkedik, hogy nem szabad vizumot adni vizum nélkül érkezett utasnak, az energikus vendég a legközelebbi repülőgéppel visszaküldik Olaszországba.

Befejeződött Gillermann kihallgatása

5000 font óvadék ellenében szabadlábrahelyezették

Náchum Gillermant, az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium élelmiszerbehozatali osztályának vezetőjét három hétig tartó kihallgatásának befejeztével a gazdasági rendőrség csütörtökön délből ötzer font óvadék ellenében szabadlábra helyezte. A rendőrség szóvivője közölte, hogy az igen bonyolult és elágazó vizsgálat a Silberstein-fele fűszer- és terménybehozatali ügyekben még hosszú ideig folytatódni fog. A vizsgálat befejeztével a gazdasági rendőrség betérjeszti majd az anyagot a kormány jogtanácsosának. A vizsgálat háttéréről a rendőrség a következő hivatalos nyilatkozatot tette közzé:

A gazdasági rendőrség a hozzá beérkezett jelentések alapján röviddel ezelőtt le tartóztatta Dieter Silberstein importőrt, a „Palotra” telavivi cég vezetőjét. Silberstein ellen az a vád merült fel, hogy elhallgatta a pénzügyminisztérium előtt a birtokában levő jelentős devizaösszegeket és jövedelmi adókihágást követett el. A rendőrség felszólította Silberstein, hogy bocsássa a pénzügyminisztérium rendelkezésére a birtokában levő devizát.

A vizsgálat a stádiumában a telavivi járásbíróóság tízezer font óvadék ellenében szabadlábra helyezte Silbersteint, miközben felmerült annak szükségessége, hogy tisztázzák néhány élelmiszer- és terménybehozatali ügylet háttérét. A gazdasági rendőrség hosszadalmas kihallgatásnak vetette

Befejeződött Gillermann kihallgatása

5000 font óvadék ellenében szabadlábrahelyezették

Náchum Gillermant, az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium élelmiszerbehozatali osztályának vezetőjét három hétig tartó kihallgatásának befejeztével a gazdasági rendőrség csütörtökön délből ötzer font óvadék ellenében szabadlábra helyezte. A rendőrség szóvivője közölte, hogy az igen bonyolult és elágazó vizsgálat a Silberstein-fele fűszer- és terménybehozatali ügyekben még hosszú ideig folytatódni fog. A vizsgálat befejeztével a gazdasági rendőrség betérjeszti majd az anyagot a kormány jogtanácsosának. A vizsgálat háttéréről a rendőrség a következő hivatalos nyilatkozatot tette közzé:

A gazdasági rendőrség a hozzá beérkezett jelentések alapján röviddel ezelőtt le tartóztatta Dieter Silberstein importőrt, a „Palotra” telavivi cég vezetőjét. Silberstein ellen az a vád merült fel, hogy elhallgatta a pénzügyminisztérium előtt a birtokában levő jelentős devizaösszegeket és jövedelmi adókihágást követett el. A rendőrség felszólította Silberstein, hogy bocsássa a pénzügyminisztérium rendelkezésére a birtokában levő devizát.

A vizsgálat a stádiumában a telavivi járásbíróóság tízezer font óvadék ellenében szabadlábra helyezte Silbersteint, miközben felmerült annak szükségessége, hogy tisztázzák néhány élelmiszer- és terménybehozatali ügylet háttérét. A gazdasági rendőrség hosszadalmas kihallgatásnak vetette

Olé-ügyvédek panasza

Jeruzsálem, (Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy romániai olé-ügyvédek által küldött Idov Cohen Kneszet-képviselő vezetésével tegnap az országos jogügyi tanács előtt ismertette a külföldön végzett ügyvédek sérelmeit. Legfőképpen azt tették panasz tárgyává, hogy az ügyvédi vizsgákon olyan nehéz és bonyolult kérdéseket tesznek fel a jelölteknek, amelyekre csak igen kevesen tudnak felelni. Ez a körülmény a panasztevők szerint elriasztja a vizsgázni szándékozókat a ügyvédi hivatásnak Izraelben való folytatásától és végső fokán károsan befolyásolja külföldön élő zsidó ügyvédek állítókádvét. A küldöttség állítókádvét, mint 200 ügyvéd nevében beszélt, akik jelenleg mábárákban, vagy olételepeken élnek és az említett okok miatt nem folytathatják foglalkozásukat.

Haifai utmutató

GISELLE KOZMETIKAI és FODRÁSZ szalon Herzl 61. Tel. 4739.
NEMES KATA a kozmetikai oszt. vezetője Arcápolás, szemölcs- és hajeltávolítás, hajfestés, dauer. — A legújabb módszer.
MINDIG A LEGJOBBAT.

NINCS TÖBBÉ PÉNZHIÁNY!
Lombard „Express” HAIFA, HERZL 31.
azonnal ad pénzt értéktárgyakra. LÉPCSÓN

EDITH KOZMETIKA, GEULA 11/A
Lelkiismeretes, szakszerű kezelés

DIZZA KENDŐKIRÁLYNÁL HAIFA, Herzl-u. 52
ŐSZI DIVATKÜLÖNLÉGESEGEK ALPAKA — RIPSZ — ORGANDI — NYLON. FÜGGÖNYKÉSZÍTÉS ÉS SZERELÉS.

Magas kölcsönt folyósít minden értéktárgyra
LOUVRE ZALOGHAZ HAIFA, HERZL-U. 38.
az udvarban

Makolet Haifa forgalmas helyén, 150 bejegyzett bevétel, betegség miatt 2700.— fontért
ATADÓ. „9/21” jelű, Grünberger hirdetőiroda, Haifa, Shapira 13

Báró Ila KOZMETIKAI SZALON HAIFA, BALFOUR-U. 3.
A legmodernebb felszerelés — INDIVIDUALIS KEZELÉSEK — EPILLACIO. — Tuntványokat vállalunk.

Haifai mozi-műsor:
HADAR (Tel. 2509.): Szombat, vasárnap hétfő
PONT DELBEN Gary Cooper
Kedd, szerda, csütörtök:
ABBOT ÉS COSTELLO A MARSBA UTAZNAK

ORAH (Tel. 4017): AZ UTCA GYERMEKEI (2-ik hét)
AMFITEATRUM (Tel. 4018): ALLAH KERTJE (színes)
Marlene Dietrich Charles Boyer
MAXIM — Tel-Amal — Chalissa: NYUGTALAN SZIV Stefan Zweig novellája nyomán

ORION: HORIZONS WEST (színes) — Robert Ryan, Julia Adams Rock Hudson
ACMON (Tel. 3003): SZERETEM MELVYNT (2-ik hét)
PEER: A SZIV VÁGYAI. Izraeli bemutató. B. Stanwick

GAL-OR. Nappal: Péntek, vasárnap, hétfő
THE ENFORCER
Kedd, szerda, csütörtök: KID FROM TEXAS
Este: UNION STATION
ARMON (el. 4848): SABA KIRÁLYNŐ
EN-DOR (Tel. 3421): Szombat, vasárnap, hétfő
HOTEL SAHARA — Kedd, szerda, csütörtök:
A FIATAL TARZAN A DZSUNGELBEN J. Sheffield

PÉNZT Folyósít minden értéktárgyra
HAIFAN LOMBARD TALPIOT HERZL-U. 61.
Vezetők: ERDŐS L. és STÖSSEL ékszerész

GYERMEKKOCSIK „PRIMA” GYERMEKAGYAR „PARADIES” GYERMEKMATRACOK
garantálják a megelégedettséget
KNISPEL & Co., HAIFA
A legregibb szaküzlet. Saját készítmények.
Hechaluc u. 42. Tel. 6346

Veszünk
antik és modern műtárgyakat, festményt, mimatúr, ezüstöt, márkás porcelán, kristályt, régi ékszer, élelantsont, bronzot, finom asztalnémet, elsőrendű ottort, perza és kínai szőnyeget és egyéb lakáshozrendezést.
Kohn & Lubarsky HAIFA, HERZL UTCA 26. TEL.: 4546.

Szug alef-alef
fégyverkovacsot keresünk állandó munkára, Haifán.
Írásbeli ajánlatok, gyakorlati megjelölésével: HAIFA, POB 3020.

Nem enyhül a gyermek-paralízis
Dr. Perc Jekutieli az egészségügyminisztérium epidemiológiai osztályának vezetője tegnap Rómába utazott, hogy ott résztvegyen a harmadik gyermek-paralízis elleni nemzetközi kongresszuson. Elutazása előtt dr. Jekutieli elmondotta, hogy az idén mintegy 700 gyermekparalízis eset fordult elő az országban. Az utóbbi években a nyári hónapokban fokozódik a poliojárvány és átlagban ha vi 100 megbetegedés történik. Mintegy félével ezelőtt rehabilitációs központot létesítettek, amely fizioterápiai úton igyekszik a betegeknek visszatérni testi épségükbe.
A római kongresszuson megtárgyalják dr. Salk filadelfiai orvos új polioidellenes oltását, amelynek laboratóriumi előállítását Izraelben is megkezdték már. A gyári termelés azonban még nem indulhatott meg és így a drága oltóanyagot egyelőre az Egyesült Államokból kell importálni.

Uj szárnyunk megnyitására
Ajándék minden vevőnek
מהודר
חנות האופנה החדשה
28 HERZL ST. HAIFA
Minden ÖLTÖNYVÁSÁRLÓ FUPLININGET kap.
Minden INGVÁSÁRLÓ SELYEMNYAKKENDŐT kap.
Minden NADRÁGVÁSÁRLÓ BÖRÖVET kap.
CSAKIS szeptember 12—21-ig.
Jöjjön és győzödjék meg kitünő szolgáltatainkról

Egy HÉT Izraelben

Az országfejlesztési költségvetés megszavazásával a Kneszet befejezte tavaszi ülésszakát és megérdemelt vakációra ment a nagyünnep utánig. A fejlesztési költségvetés feletti vita kissé elhúzódott és magán viselte már a Mápaj és a klacionisták közötti haragszomrád-játék bélyegét. Ennek egyik legkésebb példája volt az a különösen derülátó beszéd, amelyet még a javaslat első olvasása során tartott Zálman Szuszajef klacionista kereskedelmi alminiszter, mielőtt az izmiri mintavásárra utazott volna.

Az alminiszter nagyon is pikáns házitalkokat árult el arról, hogy milyen haszonra dolgozott a gyáripar a „szocialista” dr. Dov Joszef által bevezetett ellenőrzés idején. Különböző iparágakban — mondotta az alminiszter, — amelyek nyersanyagát a dollárárfolyam változása folytán ma ötször annyiba kerül, mint 1951-ben és az általuk fizetett munkabérmajdnem kétszerese az akkorinak, — a készgyártmányt mégis olcsóbban árulják ma, mint a hatósági ellenőrzés korában.

Szuszajef alminiszter néhány példát is felsorolt fenti állításának igazolására. Egy ablakrolóhoz való készülő, amelynek az adagolási minisztérium által jóvá hagyott hivatalos ára 1951-ben 2 font 350 pruta volt, ma 2 font 200 prutáért kapható, egy pár ajtókilincs akkor 1 font 240 prutába került és ma 1 font 15 prutáért árulják. És ugyanez a helyzet az ajtóknál, konyhatörköknél és sok más iparcikknél.

Mi a tanulság ebből? Az, hogy mennyit kereshettek a gyárosok és ipari üzemek „a régi jó cost plus”-kalkuláció napjaiban, amikor bizonyára a mai árak mellett sem fizetnek rá.

Szde Bokér közelében a kedvező előzetes geológiai s egyéb tanulmányok, mérések és kísérleti furások eredményeként megindult a vizkutatás. Ennek során megkezdtek annak az ókori kútnak a megújítását, amely az Alda-hegy lábánál levő bizánci-korabeli fűrdő mellett van. Mindenki, aki Szde Bokértól dél felé utazik a Rimon-patak, azaz a Nagy Katlan (Máchtés Hágádol) irányában, elhalad a 11 kilométerre lévő Abdat romjai mellett, amely a római és a bizánci császárság uralma idejéből ismert Abdával azonos. Itt vonult el valaha az óségi út Jeruzsálem felé Egyiptomba, valamint a Jordán keleti partján létezőt Patra és Ejlát felé. Abban az időben a nevítimi (nabataus) nevű nép lakott ezen a vidéken és ennek egyik istenéről, vagy királyáról neveztek el a várost Abdatnak. Az ókori fűrdő mellett van egy sziklába vágott kút, amely mai betemetett állapotában 40 méter mély, de ha kitisztítják, valószínűleg eljutnak a víz színéig.

Rövidesen nevet kap 100 jaffai utca és a megfelelő házakra kiszégek a névtáblákat. Ezzel végre megkezdődik annak a tarthatatlan állapotnak az orvoslása, amely a függetlenségi háború óta sok zűrvart, panaszt és kellemetlenséget okozott úgy a város lakóinak, mint mindazoknak, akiknek dolguk akadt Jaffán. A ma Tel-Avivhoz kapcsolt Jaffán ugyanis mintegy 450

utca van, amelyet amerikai mintára sorszámokkal látunk el, de olyan rendszeretlenül és annyira minden észszerűség nélkül, hogy az azóta eltelt évek ellenére még a legtájékozottabb jaffai lakosok sem tudnak a számok labirintjából kiigazodni. Az idegen esetleg félnapot is eltölthet valamelyik utca keresésével és a végén nem is biztos, hogy megtalálja.

Az első száz utca után fokozatosan sor kerül majd a többi utca elnevezésére is. Jaffa ezáltal el fogja veszíteni egyik jellegzetességét, viszont könnyebb lesz benne eligazodni és valakit megtalálni.

Készária mellett hatalmas központi vasúti állomás építéséhez kezdenek hozzá nemsokára, amely az egész chederai vidék és a Somron forgalmát fogja szolgálni. Az állomáson több külön rámpát építenek a citrusgyümölcs és más mezőgazdasági termékek bevonatolásához, amely eddig az egyes községek apró állomásain történt, elég primitív körülmények között. A központi állomáson hatalmas rakárakat is építenek, amelyekben el lehet majd helyezni a narancsféléket addig is, amíg a haifai kikötőbe szállítják őket.

Amikor az államelnök Migdál Askálonban nyaralt, alkalmilag nagyon elismerőleg nyilatkozott az asztalára felszolgált hagymáról, amely a közeli „Mefalszim” kibucból került a szállodába. A kibucnak tudomására jutott ez a legfelsőbb helyről jött elismerés — és néhány nappal ezelőtt egy láda szép hagyma érkezett az államelnök háztartása részére, mint Mefalszim kibuc szerény ajándéka.

A jeruzsálemi Kirja területén erős ütében épül egy hatalmas háztömb, amely a pénzügyminisztérium hajléka lesz. Tréfakedvelő emberek azt az indítványt kockáztatták meg, hogy a következő feliratu táblát tegyék majd ki az épületre: „Nincs ezüst, nincs arany”. Ezt a feliratot találták ugyanis a Kfár Há-siloachban feltárt királykori barlangon, amely nyilván valamelyik előkelő udvari méltóság családjának a temetkezési helyéül szolgált. A felirat a sirablóknak szánt figyelemzés, hogy nem érdemes a halottak örök álmát megszarválni, mert a sírokban nincs sem ezüst, sem arany, amit elvihetnének.

Most jelent meg a Schocken könyvkiadóvállalat kiadásában Homérosz két halhatatlan eposza, az Iliász és az Odyszeia héberül, Saul Csernichovszky fordításában. A görög ösköltészetnek erről a két örök világirodalmi és emberi értékű művéről Baruch Kro, a kiváló nyelvész s irodalmár Achád Háámnak egy Platóval kapcsolatban írt és Homéroszra, valamint az egész ógörög irodalomra vonatkozott megállapítását idézi.

„Ha azok a „vének”, akik lefordították a tórárt görög-re Egyiptom zsidósága részére, ugyanakkor lefordították Plátót is héberre Erec Jiszráél zsidói számára, hogy ezáltal a görögök szellemi erejét a mi népünk birtokává tegyék a saját országában és a maga nyelvén, nagyon közel állt ahhoz, hogy Erec Jiszráélben is a tétlenségből áttér-

tek volna a versengésre és az önálló zsidó szellem még fokozottabb formában és még tiszteletreméltóbb módon való fejlesztésére. És akkor természetesen nem akadtak volna abban az időben „a szövetséget elgáncsoló árulók” és talán nem lett volna szükség a Chasmonájimokra, valamint arra az egész szellemi történelmre, amelynek első és legfőbb oka azokban az időkben gyökerezik és ki tudja, hogy vajjon az emberi nem egész történelme nem követett volna akkor „egészen más utat”.

Baruch Kro szerint is annak a ténynek, hogy a zsidók a második Templom idejében nem ismerték a görög kultúrát héber formában, messzemenő következményei voltak. Mert hiszen csak a művelt osztály tanult hatott görögül, míg a nép nagy tömegének fogalma sem volt Görögország kultúrájáról és nem ismerte például Homéroszt, amely annyira hasonlít a törához és mindamellett annyira elüt tőle. Csak kétezer éves késéssel került rá a sor, hogy Csernichovszky héber fordította a két görög hőskölteményt, amely tíz évvel halála után látott napvilágot.

Ebből az alkalmából meg kell említeni, hogy Wilensky haifai mérnök, Saul Csernichovszky veje, pánasszal fordult az illetékesekhez, amiért a nagy költő irattára még most is ládába csomagolva hever az Irók Házában, a telavivi Zamenhoff utcában. Ugyan ott vannak Csernichovszky orvosi rendelőjének a felszerelése, különböző kintúntései, a világ nagy íróival és költőivel folytatott levelezése és az együtt készült fényképei, amelyekkel senkisé meg törődik.

Annakidején tervet fogadtak el egy „Csernichovszky-ház” létesítésére, ahol a költő irásait, fordításait és megjelent könyveit is kiállították volna a hagyaték többi részével együtt. Mint-hogy a jelek szerint egyáltalán nem is gondolnak a tervezett „Csernichovszky-ház” építésének megkezdésére, Wilensky mérnök lépéseket tett, hogy a költő hagyatékát átvigyék Haifára, mert ott lesz, aki törődjék vele.

Valaki a napokban ellátogatott a Somér Hácáirhoz tartozó Jád Mordecháj kibucba, amely a varsói gettó lázadás vezetőjéről, Mordecháj Anilevitsről kapta a nevét. Nagy meglepetésére a vendég egy migdál-askáloni vallásos zsidót látott a kibuc nagy konzervgyárában. Arra a kérdésre, hogy szakállas-pájeszes ember léte, mit keres a nem éppen vallásos településen, az illető megmondta, hogy a kórserságra ügyel fel és a rabbinátus küldte ki a pészachi konzervek gyártásának rituális ellenőrzésére.

Néhányan hetek óta nagy az izgalom a tengerparti üszómedence közelében feltárt óskanaáni szentély körül, amelynek bejárata előtt az archeológusok végre kétségbevonhatatlanul megtalálták a bibliában annyiszor ostromozott és a próféták által oly súlyosan elítélt áldozati dombot, a bámát, a hozzátartozó kegyesszerekkel együtt. Többek között találtak két darab hétágu mécses, illetve gyertyatartót, amely nyilván a mi menóránknak is az őse.

Az ásatások bebizonyították, hogy nem a Hitler elől idemenekült németországi zsidók voltak az elsők, akik itt letelepedtek és üdülőhelyet létesítettek. A jelek között van ugyanis több kicsiny arany- és ezüstszóbor, amely Astoret istenasszonyt

ábrázolja, akit az ugárit nyelvi Astoret-jám, vagyis tengeri istennő néven említi. Ugy a szentély, mint a szobrok, abból az időből való, amikor Egyiptomban és az egész Közelkeleten a titokzatos hyksos-nép uralkodott, vagyis 1500–1700 évvel a mai idősámítás előtt.

A múlt hét végén zajlott le az izraeli rádióamatörök évi konferenciája, az askáloni tengerparton. A szervezet 300 tagjából 40-en pénteken felállították sátraikat a tengerparton és két leadóállomást is felszereltek, amelyek a kétnapos konferencia alatt működésben voltak. Szombaton további 25 rádióamatör csatlakozott a táborozókhoz.

A szervezet elnöke, M. Monastirski, a két évvel ezelőtt rendezett nemzetközi rádióamatörversenyen az első díjat nyerte. Az izraeli rádiósok Németországon és az arab államok kivételével a világ minden országával kapcsolatban vannak. A külföldi érintkezés nyelve az angol.

Egy izraeli üzletember, aki rövid látogatást tett a skandináv államokban, vizszaérkezése után elmesélte, hogy milyen meglepetés érte Kopenhágában. Amikor bement a szálloda éttermébe és egy pohár gyümölcsöt, azaz miccet kért, a dán pincérnő azt kérdezte tőle, hogy az Assis, vagy pedig a Priman-cég készítményét kívánja-e. Először azt hitte, hogy finom tréfát úznek vele, mert tudják, hogy izraeli, de csakhamar meggyőződhetett róla, hogy Dániában nagyon népszerű az izraeli narancs- és grapefruit-mic és így a pincérnő természetesen ismeri mind a két márkát.

(Abraham M.) jellezéssel a „Dávár” a következő érdekes esetet írja le:

Amikor kurdisztáni olék a Mánzi-máábárból a napokban elfogadták a letelepítésükre kijelölt földet Táánách Gimel határában, az ünnepségen résztvevő hivatalos személyek és meghívtak azt hitték, hogy az új települők, akik egyelőre bádóbarakkokban fognak lakni, amíg a házuk elkészül, megirigyelik a szomszédos Táánách Alef és Bét „öslakóit”, akik tavaly telepedtek csak le és már új házaikban laknak. Általános meglepetésre azonban a kurdisztániak illetékes képviselője nagy megértést árukt el a Cionba való visszatérés különböző folyamatait iránt, valamint az országukba visszatérő zsidó nép fiainak földbegyökerezésével járó nehézségeit iránt. Es ezt a Tórából vett és egyéb bölcs gondoskodás kíséretében kifejezésre is juttatta.

Elijáhu Barazani cháchám, a kurdisztáni néptörzs egyik vezetője, akinek nagy befolyása is van az emberekre, csak úgy ontotta magából a verseket „a mi Szent könyveinkből” és az avatónnepség halgatóságának nagy élvezetére többek között így beszélt:

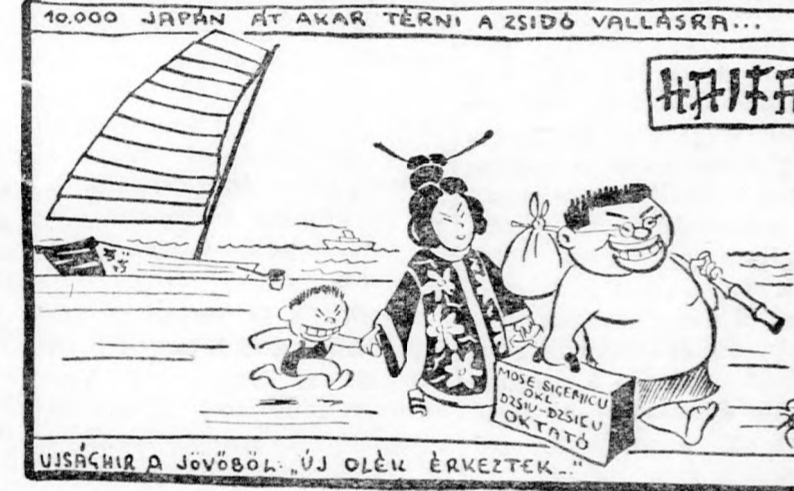
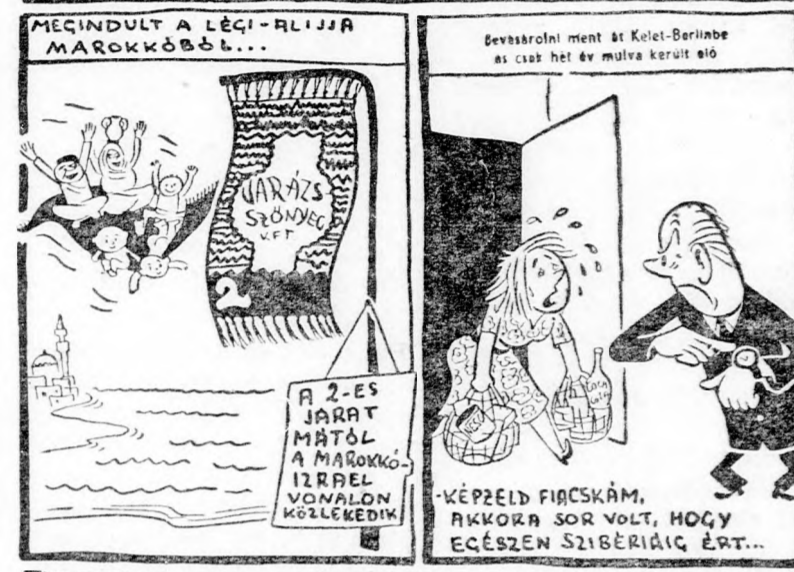
— Ami pedig a bádóglakásokat illeti, amelyeket a Sochnut készítet elő számunkra a háttelkeinken, míg a közeli mosávokban, amelyeket egy évvel ezelőtt létesítettek, már házak vannak — világosan meg vagyunk irva: „Má tovu achá-lechá Jéákov”, vagyis ez azt jelenti, hogy eleinte Jáákov fiait sátrakban laktak és csak azután olvasható: „Miskenotechá Jiszráél”, az az csak miután már gyökeret vernek a földjükön, fogja megilletni őket hajlék egy állandó házában a zsidó államban...

Az új tanév kezdete alkalmából az „Al Hámismár” közlése szerint most iratkozott be az első két arab női hallgató a jeruzsálemi egyetemre. Az egyik Huda Machmud Ilansaf, 19 éves mohamedán lány, akinek az apja taibei kereskedő. A függetlenségi háború kitö-

Gyöngyszemek
a sajtókból...

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI: ERŐS FELHŐSÖDÉS KELETRŐL...

résekor, 13 éves korában a helybeli drúz és arab lakosság a legélesebben szembeállt a tervvel. Emiatt most az új zsidó települést az ősi Pekintől 800 méter távolságban fogják felállítani. Az első negyven lakást még ebben a hónapban felépítik a telepepek számára, akikhez Pekin két régi lakosa, A és S. Zinati is csatlakozni fog.

Rosszúl megy az idén a szállodáknak: kevés a turista, az itthoniaknak pedig kevés a pénzük. És mégis Herzlián új szálloda épül a Sárón és a Tadmor luxus-hotelek mellett. Amikor a tulajdonostól megkérdezték, hogy mikor nyit, ezt a választ adta:

— Nem tudom, mit csináljak. Nyissam meg most, hogy aztán becsukhassam, vagy pedig tartam zárva, és csak akkor nyissam meg, ha majd lesz kinek és érdeemes lesz.

Az Egyesült Államokban még nem lehet fogni az izraeli rádió, a Kol Jiszráél, sem pedig a gátnak szánt „Kol Cion Lágólá” adásait. Addig is, amíg a megfelelő erősségű új adóállomást felépítik, ezt a problémát igen érdekes módon oldották meg: hogy az ötmillió amerikai zsidóság mégis meghallja Izrael hangját. Erre a célra megteremtették az „Ez Izrael” című műsort, amelyet Jeruzsálemből repülőpostán küldenek el hangszalagon (taperecorder) és 82 észak-amerikai rádióállomás útján juttatja el naponta az Egyesült Államok zsidóságához angolul, míg Délamerikában 40 rádióállomás jiddis és spanyol nyelven közvetíti a műsort.

A tizenharmadik évfolyam

Irta: Rosenfeld Sándor, a HOH országos elnöke

A tradíciót nem adják ingyen. Senki sem születik gazdag multtal felvértezten és egy ember sem tud a másik számára tapasztalatot gyűjteni.

Ezek a márványtáblára kívánczó bölcseségek azért jutnak eszembe, mert ezen a héten kezdődik el a HOH telavivi héber kurzusának kudarckokban, tapasztalatokban és eredményekben gazdag 13-ik évfolyama. Ebben az évben érik felöltött férfivé ez a szerény, de hősies kezdeményezés. Ez az év a bár-micvá esztendő. Tizenhárom év még egy emberi életben sem sok idő, hát még a nép életében. Csak Izráelben létezik az egész világon, hogy 13 év multnak és tradícióinak számítson.

Izráelben minden másképpen van, mint másol.

Amikor 1949-ben Rámát-Gánba költöztem, mosolygva vettem észre az egyik órák cégtábláján nagy betűkkel kiírva, hogy a „cég 1945-ben alapítottat.”

Európában hozzá voltunk szokva, hogy a cég 100 éves fennállása után írta ki az alapítási évet. Az 1945-ben alapított cég ime ma 9 éves, jövőre még fogja ünnepegni 10 éves alapítási évfordulóját és elindul utjára, — nem a 100 éves multtal, — hanem a 100 éves jövővel rendelkező kis műhely.

Külföldön nem ismertem hitközségi elnököt, vagy nőegyleti elnököt, aki legalább ne 25 év óta viselte volna tiszttségét.

Minden egyesület legalább 50 éves volt és az a cég, amelyet a még élő generáció alapított és az a gazdag ember, aki a vagyonát nem örökölte, hanem szerzte, parvenünek számított.

Izráelben egy éves jubileumok vannak. Az a cég, amelyet 5 évvel ezelőtt alapítottak, habérkoszorus reklámtáblát tesz a kirakátaba. A tíz éves vagy 15 éves jubileumok egyenesen ősi címereknek számítanak.

Mindez azért van, mert mi, ma élő izráeli polgárok nem utódok, hanem ösök vagyunk. Felix Salten a „Bambi” című regény romantikus lelkű költője azt írta egyszer Izráelről, hogy ez a föld a lakóinak nem édesanyja, hanem gyermeke. Ha az ország megüti magát, az izráeli polgár lehajol hozzá és megsimogatja.

A 18 évvel ezelőtt Tel-Avivban megindított héber kurzuson 4 hallgató „folytatta tanulmányait”. A következő évben sem volt sokkal több. Jóformán észre sem vevődött, hogy mikor kezdett a HOH telavivi kurzusának tradíciója lenni, mikor lett egy helyett több osztály és mikor lett a kurzusnak 300 hallgatója. Az elmúlt 4-5 évben ugyanis minden évben 300 új olé kezdte el szeptemberben és fejezte be júniusban a tanulmányait.

Pedig ugyanaz a lelkes tanár vezette a kurzust az első perctől kezdve. Sőt annak idején a tanár meglátogatta a tanulókat az otthonukban, a munkahelyükön és így akvirálta meg a hallgatókat. Ha valakit a munkahelyről nem engedtek el, Gross tanár elintézte, hogy szabadságolják a héber kurzus idejére. Az is előfordult, hogy a hallgató fizetett szabadságot kapott. A kurzuson való részvétel beleszámított a munkaidőbe.

El kellett telnie egy bizonyos időnek, amíg a közvélemény tudomásul vette az intézmény létezését és a vezetők minden évnek a tapasztalatai alapján javítani tudtak a módszereken addig, amíg négy hallgatóból 300 lett. Ha ma kezdené a telavivi HOH a héber kurzusokat, ma sem volna több mint négy hallgatója. Mint ahogy 13 év előtt is lehetett volna 300 és még több is. Tanulásra rászoruló magyar olé volt akkor is, tanító is volt, helység is volt, pénzbe sem került.

Ez a 13 éves tradíció reményt nyújt arra, hogy a hallgatók száma továbbra is a mértani számsor arányában fog növekedni. Különösen most az elkövetkező évben, amelyet a HOH központja is Herzl-évknek deklarál és a többi nemzeti kulturális intézményekhez hasonlóan úgy határozott, hogy ebben az évben fokozni fogja a héber nyelv tanítását és terjesztését.

Pontosan ez a 13 év, amely az első héber kurzus megkezdésétől kezdve a mai napig eltelt, az egész zsidóság és köztük nem utolsósorban a magyar zsidóság legtragikusabb és legféltetesebb korszaka volt. Tünetek, megsemmisülés és újjászülés ennek a korszaknak utjelzői. Mintha nem is egy évtized, hanem több évszázad telt volna el a kegyetlen és felemelő, lidérenyomások álmoként pergő események 13 éves zuhantagában.

A HOH-t is ezalatt az idő alatt hős feladatok elé állították az események. Volt amikor megfelelt a feladatának, volt amikor csak a tehetetlen szemlélet szerepét töltötte be. Partraszállította a mátipilokat, segítette őket, munkába elhelyezte az ujakat, lakásokat épített, szerzett, közvetített, sőt egyszer erőszakkal is házakat foglalt el az új olék számára. Segélypénztárt hívott létre és amikor az alapítotték kikölesönözött, újra kezdte az egészet előről, irodalmi díjat alapított, falukat létesített, átképző kurzusokat szervezett, munkát közvetített, kulturrendezéseket, szemináriumokat rendezett, tagjait beszervezte a Hágánába és szünet nélkül kiállt minden irányba: az angolok felé, a Szochnut felé, a kormány felé, a galuti testvérek felé, hogy jöjjenek a zsidók Izráelbe.

Minden tevékenységében sok volt a tehetetlen hősieség. A mindenkor vezetőség tudta, hogy nincsenek eszközei a feladatok maradéktalan megvalósításához. Az árvízet pusztá kézzel, vagy merőkanállal kellett kimeríteni. Az európai tüzevess ellen szónoklatokkal kellett harcolni. A viharral szemben csak a jószándék vékony sátorlapját lehetett védőgátul állítani.

Es ezen sok hős kiállítás mellett elkezdődött egy szerény, halk szervezőmunka a héber nyelv tanítása és terjesztése érdekében 13 évvel ezelőtt. Ki tudja megállapítani, hogy melyik volt nagyobb, melyik volt sürgebb és fontosabb a sok feladattal között? Ki tudja megmondani, hogy mi volt fontos és mi volt fölösleges? Mi volt eredményes és mi volt káros?

...Es az Ur előtt vágatott erős szél, amely a hegyeket megszagatta és a kősziklákat kettéhasította. De az Ur nem volt a szélben. És a szél után földindulás lett, de az Ur nem volt a földindulásban sem. És a

„Es hogy fogják hívni a kicsi lányt?”

— A neveknek is megvan a maguk sorsa Izráelben —

Irta: Jámbor Ferenc

— Es hogy fogják hívni a kicsi lányt?

Egy hosszú percig nem volt semmi válasz. A fiatal papa a feleségére nézett, a fiatal mama a férjére bámult. Reám egyik sem vett tekintetet. Nyilvánvalóan zavarban voltak. Mind a kettőjüknek pirosas lett az arca, úgy a füük töve körül.

Vagy csak nekem rémlett úgy abban a percben?

Most már nem tudom biztosan.

Végre a férj emberelte meg magát hamarabb. Nem csoda, hiszen ez az ifju apa, foglalkozására nézve, állatorvos Dél-Izráelnek egy nagy falujában. Vad bikák-tól sem fél, miért félné hát tőlem?

Hogy „félelemről” egyáltalán szó lehet, annak egy nyilvánvaló tévedés az oka: Ez a fiatal házaspár azt hiszi rólam, hogy zord és kéréllhetetlen sovinszta vagyok. Holott nem igaz, Persze, hogy nem igaz. De mert így hiszik, azért nyilatkozik a kicsi leány jövendőbeli nevével olyan nehezen ez a fiatal házaspár.

Izabellának — mondja végre a férj, félig dacosan és félig bünbőn.

— Izabellának? — kérdelem.

— Izabellának! — mondják ki most már mindketten a szentenciát határozottan.

— Na — mondom — ezt jól megcsináltátok. Nyilvánvalóan valami nagyon urit nevet akartatok adni a kislánynak. Uri nevet, előkelőt és főképpen nem zsidót, hanem nemzetközi esen gesűt. Persze tévedtetek egy nagyot. Mert Izabella lehet, hogy „uri” név, lehet, hogy „előkelő”, de nem keresztény, nem is kozmopolita, hanem héber név. Rádásul nem is szimpatikus név. Annaira nem szimpatikus, hogy zsidó családok nem is használják sem a galutban, sem Izráelben.

Valóban úgy van, ahogy azt fiatal barátainknak mondtam. Izabella az héber név. Eredeti formájában úgy hangzik, hogy: Jezabel. Ez a Jezabel — Izabella — királynő volt Izráelben. Rettenetes királynő. Minden idők királynői közül a legutálatosabb. Acháb királynak volt a felesége. Uralkodásra termett zsarnok asszony, minden skrupulustól mentes.

Történt egyszer, hogy Acháb király szemet vetett egy Nábót nevű jezreéli zsidos parasztnak. — ma úgy mondanák: kuláknak — a szöllőjére. Acháb király félt

az Istentől, de még jobban félt, Elijáhu profétától, aki valahányszor a királyi pár valami szörnyűt művelt, nyomban ott termett a palotában és rettenetes szidalmakat és fenyegető jóslatokat vágott Acháb és Izabella arcába. Ezért szép szóval fordult a jezreéli gazdához.

— Te Nábót, — mondta neki, — szeretném megvenni a szőlődet. Adok érte jó pénzt, vagy ha jobban teteszk, egy megfelelő darabot az én kertemből, amit te vászthatatsz ki.

Am Nábót büszke volt büszke és gögős, mint a régi idők független parasztjai.

— Isten őrizz, — mondta Nábót a királynak, — hogy az őseimtól örökölt kertemet csak úgy idegen kézre adjam. Nem kell nekem sem a pénz, sem a kert, csak kell nekem, ami az enyém, az én szőlőm, ami az apám apjának az apáról szállott rám.

Acháb király megmérge-lődött nagyon, bánatában lefeküdt és még kenyeret sem evett nagy búslásában. Mikor ezt látta Izabella királynő, csúfolni kezdte Achábót.

— Te vagy király Izráelben, te, akit egy paraszt így kifiguráz? Kelj csak fel és egyél, ne búslj többet, meg szerzem én neked ezt a földet.

Valóban meg is szerzte. Levelet írt Izabella ama városkának a véneizhez, ahol Nábót lakott és felszólította őket, hogy állítsanak hamis tanukat Nábóttal szembe, akik bizonyítsák, hogy az Isten és a királyt káromolta. Aztán verjék agyon és kobozzák el a földjeit a király javára.

Mikor mindez megtörtént rohanni kezdett valahonnan Kármelről, dült haraggal a szívében Elijáhu proféta a király elébe. Mikor elérte a királyt, átokra emelte fel a kezét.

Acháb meggörnyedt a próféta előtt és rémült reszketéssel nyöszörgött:

— Megint rámtaláltál, el-lenségem?

A proféta zord maradt és kéréllhetetlen. Ugy állt a király előtt, mint maga a fekete végzet és olyan szavakkal támadt rá uralkodójára, amelyek még ma is, 2 és félezer esztendő múltán is, szíven ütö az, aki olvasza.

— Hárácáchtá, gám járástá?

— Mit tettél király? Hát gyilkoltál és rádásul még örököltél is? Ugyanazon a

helyen, ahol Nábót kiöntött vérével felnyalták a kutyák, fogják felnyalni a kutyák neked, meg feleségednek Izabella királynőnek a véréit is...

Ez a krónikája Izabella királynőnek és az Izabella névnek.

Jól talált ez a név katolikus Ferdinánd feleségéhez, Izabella spanyol királynőhöz, a zsidók Spanyolországból való kiűzetéséről szóló dekrétum értelmi szerzőjéhez. Ez is olyan királynő volt, mint Jezabel. Kegyetlen, vérszopó, tirannus és törvénytörő. És talált ez a név különböző Habsburg főhercegnők jelleméhez is.

De egy Rechovot-környéki újszülött izráeli lányhoz?

Bizony, hogy nem pászol.

Akkor pedig mégis miért adnak ilyen nevet?

Meg van ennek persze a maga törvényszerűsége. A neveknek is meg van a maguk sorsa a zsidó történelemben.

A név az egyéniségnek a jele. Név nélkül az ember meghatározhatatlan lény. Szín, iz és szag nélküli mozaikdarabja milliónyi főből álló tömegnek. Csak amikor nevet kap az ember, nevet, amely kiemeli az általánosból és arra céloz, ami speciális benne, akkor lép be az egyén szubjektív létezésének a birodalmába.

A névadással minden időben valamire rá akartak mutatni az emberek. Valamire, ami jellemző az egyénre, vagy amiről szeretnék, hogy jellemző legyen rá. Az ősi héber csak úgy választották a neveket, mint a germánok, vagy a frankok, csak a szimboliztika volt másfajta náluk.

Mikor végre fia született Leának, azt mondta Jákob nagy örömben:

— Róu ben! — Ime lássátok: fiú ez!

Rajta is maradt a gyereken a név: Róuven.

József akkor született, amikor Jákob már nem is remélt gyereket. Azért nevezte Józsefnak... Pótlásnak, hozzátoldásnak. Mert az Ur megtoldotta Jákob házanépét még egy fiúval. Az utolsó fiút pedig Ben Jámín-nak, öreg napjaim fiának, nevezete...

A biblia persze tele van szebbnél-szebb héber neve-ekkel. Es egészen az újkor elejéig csak a Tónácból választották a zsidók a gyerekek számára nevet. Az asszimiláció korszakában azután eldobták a héber neveket a zsidók. A magyar zsidók is, a német zsidók is, meg a francia zsidók is...

Előkelő keresztény, vagy még előkelőbb pogány neveket vettek fel. Am történt valami furcsa dolog. Ahogy a zsidók bebujtak a régi germán, frank, gall, vagy új keresztény nevekbe, a keresztény népek rögtön ki bujtak ezekből a nevekből. Átengedték kizárólagos joggal a zsidóknak. Amitől ezek az ősi „árja” nevek egyszerre zsidós csengést és zsidós ízt kaptak.

Avagy nem idézi a sólet illatos, finom gőzét ez a név hogy Regina? Holott ez nem héber szó, hanem latin és Róma ősi nyelvén királynőt jelent.

Izidor, vagy Ignác ősi spanyol keresztény nevek, de ahogy a magyar zsidók magukra kezdték aggatni, páni félelemmel bujtak ki belőle a keresztények, úgy hogy egészen a zsidókra maradt. Vagy nincs talán a Hermannak magyar fülek számára tiszta zsidós csengése? Pedig Herman volt az a pogány germán hős, aki a teutonburgi erdőben szétverte Varus római légiót. A rómaiak Arminius-

nak hívták Hermant, a zsidók a Hermanból is, az Arminból is tiszta zsidó neveket csináltak.

De a gall Mórival is ez történt.

Meg a germán Adóffal is egészen Hitlerig.

Keresztények mindig szívesebben használták héber neveket, mint a zsidók. Még az a név is, hogy Judit, ami azt jelenti, hogy zsidó asszony. Sokkal népszerűbb volt a magyar paraszti, nem-mesi és arisztokrata világban, mint a zsidók körében.

Wedgewordot Joshua-nak hívták. Lloyd Georget Dávidnak. A negyvennyolcas zsekely ágyúöntő mestert Gábor Aronnak, a népszerű zsekely író meg Tamási Aronnak. Brassai a polihisztor egyetemi tanárt Sámuelnek hívták, a magyar elbeszélő próza nagy meseterét pedig Gaal Mózesnek, olyan időben, amikor a zsidó gyerekekre Mózes helyett Márton nevet aggtattak.

Mihálynak, Jánosnak, Gábornak, Dánielnek, Sárának nem azért hívtak zsidó gyereket Magyarországon, mert a szülők a héber Michaelre, Jochananra, Dánielre, vagy Szárára gondoltak, hanem azért, mert ezeknek a neveknek tösgyökeres magyar izük lett az idők során...

Nem volt szerencsénk a zsidóknak az idegen nevekkel sohasem. Elzsidósították a legidegenebb nevet is, ha gyakran használták. A két világháború között, ha Budapesten egy gyereket Tamásnak, Berlinben Siegfriednek hívtak, akkor biztos lehetett mindenki abban, hogy a gyerek zsidó.

Az még nem sovinszta, aki azt szeretné, hogy a gyerekeknek csak héber nevet adjanak Izráelben. A név céloz valamire. Valamire rá akar mutatni. A mi esetünkben és a mi nemzedékünkben Izráelben mi másra akarna egy név rámutatni, mint arra, hogy hazatérünk az erégi tájképhez, az erégi fűhöz, fához és az erégi fűből és fából sarjadt nevekhez?

Es valóban a gyerekek kilencvenkilenc százalékának héber neve van Izráelben. Csak a gyerekek egy százalékának a nevével spekulálnak a szülők. A nemzetközi piacon az keresgél nevek után a gyermekek számára, aki a nevet ütleve nek szánja, hátha kívándorol majd a gyerek, hadd legyen neki egy „rendes” neve. Holott a névnek az a feladata, hogy jó személyazonossági igazolvány legyen idehaza az országban.

Es minden olyan utlevél, amely jó az országban, jó az nagyon külföldre is...

Töltse szabadságát az ujonnan megnyílt

MIAMI HOTEL

-ben KIRJÁT-JAM Tel. 7462

Haifától 10 percre a tenger mellett.

MINDEN SZOBAHOZ SAJÁT TUSS ÉS TERRASZ A TENGERRE. ELSŐRENĐÜ KONYHA.

„...nincs jobb üdülésre és nyugalomra...”

Vezető: Telchner Kálmán

PASSAP

Jól kereshet ÖN IS

A H I R E S EREDETI SVÁJCI

PASSAP-D

kézikötő-készülékkel

HÁZIASSZONYOK ÉS INTÉZMÉNYEK KERJENEK RÉSZLETEKET ÉS PROSPEKTUST: FRANKFURTER & Co., T.-A., POB. 2219.

földindulás után tűz jöve, de nem volt az Ur a tűzben sem.

Es a tűz után egy halk, és szelid hang hallatszott. E halk, szelid hangban volt az Ur szelleme. — (Királyok I. XIX, 11, 12.)

Ebben a 13 évben volt bötatott erős szél, amely megszagatta a hegyeket. Tűzvesz volt és földindulás volt.

De 18 évvel ezelőtt elhangzott egy halk, szelid szó is: magyar-zsidók tanuljátok

אין יתושים עם פורטור

NO MOSQUITOS WITH PURATOR

4.800 font

POLYFOTO

Tel Aviv, Allenby 107. Viszonteladók keres.

4 Uj Kelet 1954 IX 10

Koppel Reich 77. budapesti főrabbi 25-ik „Jahrzeit”-jára

Huszonöt év

Huszonöt év!... Mintha csak most lett volna és mégis milyen régen volt. Még magam előtt látom a sötét emberképeket, amelyek a Csorsz-utcai régi budai temető környékét ellepték, amint a nagy rabbinak valóban vitt koporsóját kísérték. Pedig mennyi idő telt el azóta és mennyi tengernyi bánat és szenvedés vonult át azon a zsidóságon, melynek vagy másfél emberöltőn át szellemi irányítóje és jelképe volt. Az ő halálával is a bölcs mondása teljesedett be rajtunk: a cádik elhagyta a várost és vele együtt eltávozott a fény és a szépség is, nem sokkal később végetérték a nap sugaras boldog évek is, amelyek a pesti zsidóság az ő működésének négy évtizede alatt szinte zavartalanul évezett.

A halála utáni tizenöt esztendő már csak a napnyugta ideje volt tulajdonképpen, a magyar zsidóság csendes felszámolásának az éve. Csakhogy akkor mi még nem akartunk tudomást venni róla.

Reb Koppel Reichnak a pesti ortodox rabbiszékben eltöltött évei a magyar zsidóság aranykorával esztek egybe, a virágzásnak az évei voltak ezek gazdasági téren, de a vallásos szellem életében is. És ő, a „rebbe” ennek a korszaknak a méltó megtestesítője, igazi fémjelzője volt. Emberi és szellemi előkelőségével fejedelmi módon reprezentálta az ősszakállú, gyönyörű patriárcha a vallásos szellem magasabbrendűségét a nemvallásos világ felé is.

Az élete tulajdonképpen négy fal között tanulásban, tanításban és a kehila irányításában telt el, mégis a magyar zsidóságnak — a vallástalan zsidóságnak is — legelősebbejéi és legelőkelőbbjei is, megtalálták hozzá az utat. Ez az élet a pesti Király-utcatól a Kazinczy-utcaig terjedt. Ez a két utca jelképezte egyúttal a pesti ortodox hitközség megtett útját is azokban az évtizedekben. A magasba felfelé ivelő utat a Király-utcai régi „Orczy-templom”-tól a gyönyörű Kazinczy-utcai templomig vezető út a köréje épült székházzal, modern iskolával és sok szép zsidó intézménnyel. S mindez az ő csendesen alkotó szellemének, ösztönzőnek köszönhető a létrejöttét.

Hogy kije volt igazán ez a nagy ember a pesti zsidóságnak, azt a nyilasvesz alatt a gettósítás napjaiban láthattam, amikor nagyünnep előtt még egyszer az édesanyám és természetesen a Rebe sirjához kilopakodtam. A sir fölé emelt fehér márvány építmény, amelynek pedig a könyörgő cédulák számára az oldalán is nyílással voltak, a földtől a tetejéig könyörgő szavakkal volt teleírva, de úgy, hogy a fehér márványnak a színe se látszott már. A héber, jiddis, német és magyar nyelvű írásnak, mindnek, ugyanaz a közös szövege volt: Rebe, segíts nekünk, imádkozz értünk!...

S amikor a „Tóra”-ról emlékezünk, nem lehet, hogy ne emlékezzünk meg az „Avodá”-ról is, arról, aki ezt az Avodát, Istenszolgálatot ömleltte ugyancsak évtizedeken keresztül olyan felemelő, majestétikus szépséggel látta el: a pesti ortodoxia megboldogult, nagyfőrabbi, Hartmann Dávid volt ő. A tradíciókna imádkozásnak a művé-

Reb Koppel Reich a budapesti orth. főrabbi

Irta: Freudiger Fülöp, a hitközség volt elnöke

Huszonöt éve... 5689. elul 17... Szájáról-szájra száll a hír: meghalt a főrabbi! 91 éves volt, az utóbbi hónapokban betegeskedett is, elmenésével számolni kellett és az emberek mégis hitlerkedve fogadták a szomorú hírt. Mert Reb Koppel Reich más volt, több volt, mint egy főrabbi: fogalom volt, szimbólum. Hitközsége és ő negyven év alatt annyira egybeforrtak, hogy hievel nem tudták, nem akarták elképzelni, hogy ennek egyszer csak vége kell, hogy szakadjon.

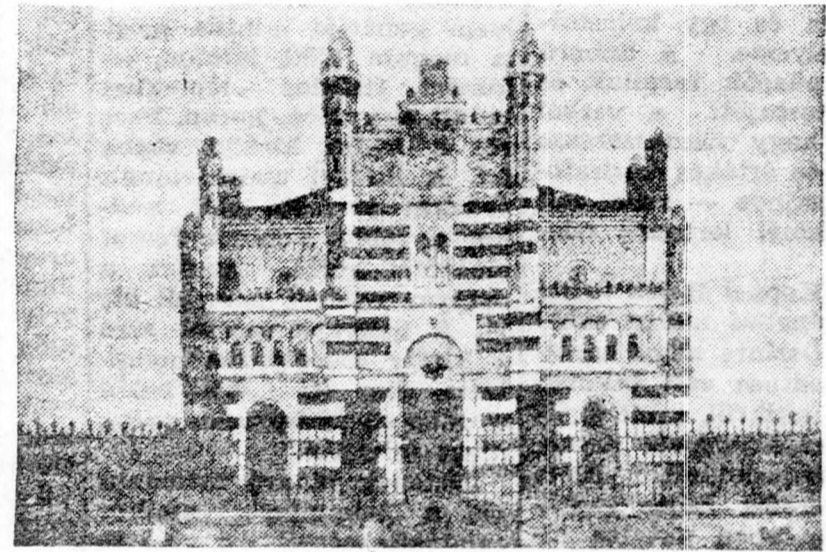
Majdnem két nemzedék nőtt fel keze alatt. Ezeknek ő volt gyermekkoruk „rabbi bácsija”, serdülőkorukban a „rebbe”, a tanító, és felnőtt korukban a szeretve tisztelt „főrabbi”, akinek halk szóval, finom mosollyal között mondanivalója fellebbezhetetlen utasításnak számított.

Már külső megjelenése is imponáló volt; de ettől eltekintve is, meg volt minden tulajdonsága, amely hivatott tette őt egy akkori fogalmak szerint nagy és

hallgatón és mikor hirtelen bizakodóra fordulva, derűsen „szimchász purim”-ot kívánva, fejezte be szónoklatát: mindenki megnyugodva, örömmel köszöntötte vissza szeretett főrabbiát.

Bölcs volt. Mikor 1927-ben, a királynéi magyar királyságában átszervezték a főrendiházat és az ortodoxia végre megkapta a neki, mint önálló egyháznak kijáró helyet: Reich Koppel választották egyhanguan erre a különösen megtisztelő helyre. 89 évével ő lett volna a korelnök, de nem ment el emiatt a megnyitói ülésre, mert érezte, hogy Izsák és Orgovány után nem illik, hogy a felsőház első ülését egy rabbi nyissa meg; ez nem a zsidóság érdeke.

30 éves jubileumán a hitközség vezetősége művészi ezüstszelencével és benne 30 körmőci arannyal tisztelte meg. Az őt magasztaló felkötést avval hártotta el, hogy: „ha nem is tettem annyit, de egy tény: nem akadályoztam meg semmit, amit a hitközség érdekében

A verboi zsidó templom

folyton nagyobbodó hitközség vezetésére. Nagy tudása, páratlan ékesszólása mellett volt két tulajdonsága, amit Magyarországon különösen értékeltek: nagyon okos volt, — nemhiába volt R. Koppel „Charif” unokája —, és úr volt, minden körülmények közepe. Az egyikkel kivitva hiveinek osztatlan tiszteletét, a másikkal mindenki szeretetét.

Híres, jó szónok volt. A 19. század tradíciójának megfelelően mély pátosszal szónokolt, kifejező gesztusokkal kísérvé szavait. Mikor a szó széken megjelent tálszaburkolt fennkölt alakja, mindenki feszült várakozással figyelt szavaira. Adár 7-iki „heszped”-jei valóságos élményt jelentettek. Sirt, zokogott, magával ragadta

szí mestere, akiben a vallásosság, a magasfoku zenei műveltség és az emberi finomság oly csodálatos harmóniában olvadt egybe. A hatalmassá fejlődött ipari és kereskedelmi centrum, az akkori Pest által felszívott vidéki vallásos zsidóságnak a lelki enyhülést, ellágyulást és életük romanitkáját az „Orczy-schül” és később a „Kazinczy-templom” jelentette. A „nagyünnep” a mi számunkra minden szépségükkel és felejthetetlen hangulatukkal akkor kezdődtek el, amikor az első szlichesznap hajnalán az ősz Koppel Reich „püspök-kalap”-jában, hivelől kísérvé a templomba bevonult és Hartmann kántor az ezüstös tálszaburkolt, híres kórusa élén, fél-

ig behúnyt szemmel az ünnepi „Jiszgádál”-ba belekezdett.

Együtt mentek el az 1929-es év szlichotnapjaiban a rebbe és elvághatatlan cházánja, az igazi értelemben vett „sliach cibbur”, „egy kiváló közösség előkelő küldöttje” — ahogy sirkövének felirata az ünnepi máchort idézi.

A Csorsz-utcai márvány-sirhely és a rákoskeresztúri új temetőben álló művészen szép emlékkő — a kifaragott pulpitussal és rajta a nyitott imakönyvvel, — ma már tudjuk — a mi boldog, vagy legalább is akkor boldognak tűnő, magyar zsidó életünk korszakának a zárókövet tulajdonképpen.

Salamon Mihály

Koppel Reich

rabbi

szállóigéiből

„Hallgatni arany...”

Minden évben, akár hó hetediké alkalmából nagy gyászbeszédet szokott tartani, megemlékezve az év halottjairól. A Chevrá Kádisa ősi tradíciót követve, három aranyat szokott neki tiszteltül küldeni. A legutóbbi ádár havában már gyengélkedése miatt, nem tartotta gyászbeszédét. A Chevrá azonban most is elküldte a szokásos három aranyat. Mikor Rabbi Koppel Reich ezt kézhez vette, mosolyogva szólt a főtábornak: „Mégis csak igaz a közmondás, hogy hallgatni arany”.

Mindenkinek adása...

Rabbi Braun Izrael, volt hallei rabbi, aki azután a pesti „Torát Cheszed” rabbi-ja volt, mesélte a következőket:

Még Verbón tanítványa volt Rabbi Koppel Reichnak, aki a kis községben szép jesivat tartott. Jövedelmének túlnyomó részét talmudistáinak támogatására fordította és ha a sovány hetifizetés már elfogyott, kölcsönvett a cedoko-perselyből és azt osztotta szét növendékei között. „Tudjátok miért veszek kölcsön a perselyből és nem a hiveimtől? — magyarázta egyszer tréfásan. — Mert úgy megsértődne a hiveim, miért veszek azoktól és nem ezektől? Így azonban a cedakapersely az egész községé és így egyformán adása vagyok mindenkinek...”

Jákob és József

1928 nyarán Patái József meglátogatta két fiával együtt Rabbi Jákob Koppel Reichot a Városmajor Szanatóriumában. Az ősz rabbi valóban úgy ült ott a sátorban, mint ahogy Jákob patriárchát képzelet a fantázia. És a kilencven éves aggyastán rögtönözve, a két névre gondolva, mosolyogva szólt:

— En is mondhatom most mint Jákob atyánk Józsefhez: „Nem gondoltam, hogy látom arcodat és ime megmutatta nekem az Úr a gyermekeidet is...”

Repülnek

és szaladnak...

A következő szellemes bibliamagyarazatot idézzük Süssmann Viktor pesti rabbi templomi gyászbeszédéből, melyet apósának, Rabbi Koppel Reich z. c. l. koporsója előtt tartott:

„Es akik az Urban reménykednek, változtatják erejüket, magasba szárnyalnak, mint a sasok, járnak és nem fáradnak el, szaladnak és nem lankadnak el.” Így szól a próféta. Csodálatos az ellentét: Szárnyalatos az ellentét: Szárnyalnak! Vannak emberek, akik nek van érzékük az ideális értékek iránt, de a földi valóságokban nem tudnak eligazodni. Vannak viszont, akik kitűnően értik, hogyan kell az emberekkel bánni, de a magasabb szárnyalásra szellemük nem alkalmas. Ezért emeli ki a próféta az Ur reménykedőinek jutalmul: hogy változtatják az erejüket ha kell, szárnyalnak vesznek fel, mint a sasok és repülnek és ha a földön kell járniuk, a realitást világában, akkor is meg találják a helyes utat és nem lankadnak el...

Négy nemzedék

A nagyapa: Koppel Charif, a világhírű talmudtudós, akit már saját nemzedéke „az élesesű” jelzővel tisztelt meg.

Az apa: Jechezkiel Reich, bái főrabbi

Koppel Reich, néhai budapesti főrabbi

Koppel Reich egyetlen élő fia, a 80 éves Reich Sámuel, volt verboi főrabbi, Jicchák Ben-Cvi államelnök társaságában a magyar jisuv elnöki fogadásán.

Koppel Reich budapesti főrabbi

25-ik „Jahrzeit“-jára

Negyed évszázaddal azelőtt, 1929 elul 17-én hunyt el a magyarországi ortodox rabbikar díszes és vezéregyénisége: Reich János Koppel, budapesti főrabbi z. c. l., a főrendiház tagja. 91-ik évében volt, amikor elragadta őt a halál, magamögött hagyva hat évtizedes gazdag, dícsőséges és áldásdús munkásságot.

Olyan embertípus volt, akit nem lehet mai értékességgel mérni és felbecsülni. Patriarchális alakja, pápi elhivatottsága, profétai küldetése, nemes és példaadó munkássága: áldás volt, Hilleli türelmessége és békszerete közmert volt. Puritán jelleme hatalmas tudással párosult nála, emlékezőtehetsége bámulatba ejtett mindenkit. A kiválasztottak kiválasztottja volt. Kivételes egyéniség, nemesveretű ember, varázslatos nagy szónok — a szó klasszikus értelmében — a retorikának ihletett művésze szállt vele sirba. Tudott dolog volt, hogy a rabbielöltek szombat délelőttönként Kayserlinget, délután pedig Koppel Reichot mentek meghallgatni, hogy a szónoklás művészetét elajánítsák.

Melankólikusan zeng az elulhavi sófár, s gondolataim visszazánnak az emlékező szárnyain boldog gyermekkorom iskolaéveibe. Évente többször ellátogattam a „Rebbe“ az ortodox hitközség „Torát Emet“ iskolájába, a hitközségi és iskolai vezetékek kíséretében, továbbá a vizsgákra, az úgynevezett „Verhören“-ekre. Előttém derűs, jószágos szemei, magas fejedelemi alakja, jellegzetes kalapja, melyet mi gyerekek „püspök“-kalapnak nevezünk. Megjelenése, fellépése, bölcsesége, mind-mind azt tudatosították bennünk, hogy így nézhetek ki a zsidóság fejedelmek, patriarchái és profétái.

A magyarországi zsidóság vajdott a múlt század hetvenes éveiben. A surlódások előrevetették a különválás árnyékát. Eötvös József minisztersége alatt jött létre az országos nagy kongresszus 1868-ban. Az akkor még fiatal Koppel Reich rabbit két hitközség: Szeben és Nagytapolcsány is megbizta képviselével. Ez az országos kongresszus mondta ki a magyarországi zsidóság kettéválását. Ortodox és neolog (kongresszusi) zsidóságra.

1890-ben iktatták be Budapest főrabbiává. Nehéz időkben vette át a vallásos

Reb Koppel Reich, a bpesti orth. főrabbi

(Az 5-ik oldali cikk vége)

ért, hogy hitéletet, ha nem is fejleszse, de legalább fenntarthatassa!

Vannak egyesek, akik pártállásuknak megfelelően igyekeznek Ferencz Józsefet szemilátnak és korát reakciónak beállítani. Tény azonban, hogy kétezer éves szenvedése alatt a zsidóságnak és különösen a vallásos zsidóságnak nemigen volt olyan jó sora, mint őalatta. Reich Koppel z. l. működésének legnagyobb része ebbe a korbba esett és az eredmények is ennek megfelelőek voltak. Aki ismerte a pesti orth. hitközséget, kiváló intézményeit, tagjai összetartását és ragaszkodását hitközségükhöz: bizony nosztalgiaival gondol minderre! Különösen, ha mindennek az ellenkezőjét látja itt a magyar vallásos jövendőben. Hiába, tempora mutantur, változnak az idők. Pedig nem is olyan régen volt. Huszonöt éve... vagy még annyi sem.

6 Uj Kelet 1954 IX 10

Irta: Kauftheil Ernő

zsidó közösség hajójának kormánykerékét, de bölcsességével, lelkesedésének tüzevel, tapintatával, előzetesével, türelmével és békés természetével irányította és révbejuttatta az ortodoxiát. Alkotásainak nagyságát, működésének eredményeit és sokrétűségét csak akkor tudjuk kellően értékelni, ha ismerjük az akkori viszonyokat.

Surlódások és veszekedések közepette, zilált anyagi viszonyok között rakták le az ortodoxia alapjait. Az úgynevezett előkelők és gazdagok a neolog hitközségekben helyezkedtek el, emellett a vallásérdekeltek és csavarjai meglazultak és így azok is, akik a vallás szabványait saját kényelmükhöz korrigálták, a neolog táborba mentek. A vallásukhoz ragaszkodó kiskereskedők, kézművesek és iparosok képezték az ortodox hitközség magját. Intézményeik még nem voltak. A templom bérhelyiségben volt a Király utca 1. alatti Orczy-féle házban. A hitközség irodája két kis szobáskából állt ugyanezen ház második emeletén. Mikveje sem volt a hitközségnek, Budára jártak át a hívek és hozzátartozók a Rácz-fürdőbe.

Koppel Reich a rabbi-stallumot nem annyira külső dísznek és kitüntetésnek tekintette, mint inkább áldozatos munkának, mely átfogó cél érdekében szíve minden energiáját, lelkesedését, hitét és befolyását latbavetette. Közül négy évtizedes pesti működése alatt sikerült kiváló munkatársait — öbudaí Freudiger Ábrahám előnk, dr. Pápai Márton főitkárrel az élen — az intézmények egész láncolatát felállítani. Így többek közt a Kazinczy utcai nagytemplomot, a Dob utca 35 alatti központi székházat, a kerületi templomokat, mikvél, elemi- és polgári fiú- és leányiskolákat, Talmud Tórákat, Sász Chevrát, vágóhidakat, népkönyvtárat, stb., stb.

Működése alatt nem volt vizsaly és széthúzás a hitközségben. Beszéltek róla, hogy ha felvett egy alkalomozott (metsző, másiágh melámed), előzőleg alaposan tudakozódott fölőle, de azután sohasem mondott fei senkinek. Emberi tulajdonságai közé tartozott végtelen szerénysége. Mint felsőházi tag és mint a Ferencz József-rend lovagja is, ugyanolyan szerény, udvarias és szívélyes maradt, mint annakelőtte. Amikor a főrendi ház tagjává választották, neki kellett volna, mint korelnöknek az ülést megnyitnia. Ismerve azonban az akkori közhangulatot, betegét jelentett és nem ment el a megnyitóra.

Még egy jellemző jelenetre emlékszem. 1916 december 30-án, szombaton volt IV. Károly király koronázása. A hetvenkilencedik évében lévő főrabbit hívei igyekeztek lebeszélni arról, hogy a szítáló esőben gyalog Pestről a Várba átmenjen, de ő kitartott amellett, hogy az ortodoxia képviselőjének a koronázáson jelen kell lennie és ment gyalog az esőben.

Ékesszólása messze földön híressé tették. Záján ádári heszpedjei, ünnepi és alkalmi beszédei lenyűgözték a hallgatókat. Annak ellenére, hogy kiváló és szellemes szónok volt, szorgalmasan készült a beszédeire. Egy alkalommal, amikor már ké sőre járt az idő és a szobában fel és alá járkált, fia, a verbói pap, aki éppen jelen volt, megkérdezte, miért kell olyan sokat készülnie a másnapi beszédre? Mosolyogva jegyezte meg: „Fiam! En nem azon gon-

dolkozom, hogy mit mondjak, hanem azt mérlegelem újra és újra, amit ne mondjak...”

Rabbi Reich Koppel Verbón született. Apja Jechezkiél Reich Trencsénbanban volt rabbi, ahol neves jesivát vezetett, szerzője a „Torát Jechezkel“ című haláchikus műnek. Nagyapja Reb Koppel Charif, Verbón működött, mint rabbi. A család Bajorországból származott és a bajor helység után Altenkumstadt-nak hívták őket. Mikor II. József korában a zsidók családneveket kaptak, megkérdezték őket, hogy hová valók, mire Koppel Charif Altenkumstadt megmondta, hogy a német „Reich“-ből, így lett a nevük: Reich.

A fiatal Koppel már zsenge ifjúkorában kitűnt gyors felfogóképességével és rendkívüli intelligenciájával. — Előbb Verbón tanult a „Sárá Tórá“-ban, majd Nagyváradon folytatta tanulmányait nagyapja tanítványánál Reb Jicchák Aron Landesbergernél, utána a híres pozsonyi jesiván a „Ktáv Sofer“-nél. Már 18 éves ko-

HARTMANN DÁVID, volt budapesti főkántor

rában megkapta a rabbi-képesítést („Hátará“). A híres szobotszi rabbinak Jisráél Hároes Schauernek a leányát vette el feleségül. 24 éves korában, 1859-ben megválasztották szobotszi rabbinak. Tizenkét évi működés után, 1872-ben Verbó választotta meg főrabbinak, majd innen 1890-ben a budapesti rabbiszékbe került. „Ki távó“ hetiszakaszok tartotta meg székfoglaló ünnepi beszédét. Beiktatása országos esemény volt, amelyre az ország minden részéből özönlöttek a vallásos tömegek. A krónikások az eseményt, mint nagy elmenyt jegyzik fel. Házasságából négy fia és két leánya született. Legidősebb fia: Jisráél, bátorkezű rabbi, elismert nevet szerzett magának haláchikus művel: „Minchát Jisráél“, melyet a Talmud Eruvin című traktátusára írt. Idősebb leányát Lichtenstern úrményi rabbi vette el. Fiatalabb leánya Sussmann Viktor eszűi, majd később pesti rabbi felesége lett. Chájim Hersch nevű fia Oszlányon, Mose Medgyesen és a legfiatalabb fiú, Smuél Wolf Benjámin Verbón működött mint rabbi, évtizedeken át. Mindegyik fia és leánya magas termetű volt. Összes fia és vejei rabbi-stallumot töltöttek be, ezért szőlője lett Magyarországon, hogy a budapesti rabbinak rabbi-gyára van, (Peszter Róf háte Rábbinerfabrik), amely-

nek a verbói rabbi a kéménye (ugyanis ő volt a legmagasabb). A négy Reichfiú közül most már csak a „legfiatalabb“, a 90 éves volt verbói rabbi, van életben, aki Jeruzsálemben lakik nagy tisztelettel övezve. Rabbi Koppel Reichnak három fivére és egy nővére volt. Fiútestvérei Baden bei Wienben, Florisdorfban és Trencsénbanban működtek, mint rabbi. Nővérét a „Ktáv Sofer“ kedvenc tanítványa, Duschinszki Bernát (Dov) némesztovi főrabbi vette el. A Reich-család kiterjedt rokonsága él itt, Erecben, fián, a verbói főrabbin kívül. (Marton, Glasner, Duschinszki, Neumann, Sussmann, stb. családok).

Rabbi Koppel Reich jesiváiból kiváló tanítványok kerültek ki. Így többek között: Löwi boldogasszonyi rabbi, Fischer Noách Baruch eperjesi főrabbi. Az ortodox rabbi és „rebbek“ körében is osztatlan tekintélynek és tiszteletnek örvendett. Jellemző, hogy minden országos és egyházi kérdésben órea bízták a döntést, így Teitelbaum sziget rabbi, a „Kedusát Jom tov“ híres szerzője, továbbá Spirer munkási rabbi, a „Dárkó Tsuvá“ szerzője, Jechezkiél Paneth dési rabbi, az „Ávné Cedek“ szerzője, valamint Herczka újfőherfő rabbi is hozzá fordultak vallási kérdésekben.

Nagyon sok kézirat maradt utána. Haláchikus és ággádikus anyag, továbbá vallási kérdések és feleletek a nagy rabbiakkal való levelezése és tömémentlen sok beszéd. A hitleri-éra alatt dr. Jantausch Pál, nagyszombati katolikus püspök interve niált Tisó előnkél Reich Sámuel verbói főrabbi érdekében és a kéziratok egy részét muzeális értékeknek deklarálta és egy kolostorban elhelyezte. A háború alatt a püspök meghalt és mikor visszajött a verbói főrabbi, hogy visszaszeresse a drága és értékes kéziratokat, — sajnos — nem volt hol és kinél keresni; oda- veszték.

Rabbi Koppel Reich méltó történelmi múltú rabbi őseihez. Öszinte nagy barátja és mentora volt talmudistának, akikről, mint a jövő letéteményeseiről atyailag gondoskodott. Élete utolsó percéig teljes szellemi frissességben oktatta hitveit. A neologok is a cádik típusát tisztelték benne.

Huszonöt éve, hogy ezek az ajkák becsukódtak, de egyéniségének varázsa ma sem esőkkent. Mi, akik kortársi szemmel nézve hatalmas egyéniséget, búvkörébe kerültünk, nem esőkkent hálával, nem lankadó elismeréssel és tanítványi ragaszkodással tekintünk vissza a nagy emberre és kiváló papra, a kegyelet el nem múló érzésével.

Hartmann Dávid budapesti főkántor ugyancsak 1929 elul havában költözött el az élők sorából. Évtizedeken keresztül együtt működött Reich Koppel budapesti főrabbiával és együtt, egyfajta módon, ugyanazon hónapjában távoztak el. Hartmann Dávid verbéli muzsikusként aki a tradicionális énekeket a modern zenével igyekezett összeegyeztetni. Mint zene-szerző is, kitűnő nevet szerzett magának. Szerzeményeit a legtöbb templomban előadták énekkari kísérettel.

Molnár-Moser kölnivíz

ILLATABAN, TARTÓSSÁGABAN UTOLÉRHETETLEN!
Russe, Chypre, Royal-Ambree illatban minden jobb illatszertárban és gyógyszerárakban kapható.

MAGYARUL ÉS ROMÁNUL BESZÉLŐ akvizitöröket

— telavivi, bné-bráki, rechovoti lakosokat — KERESÜNK.

KOMOLY MEGELHETÉSI LEHETŐSÉG.

Jelentkezni az Uj Kelet kiadóhivatalában, Tel-Aviv, Hánegev-utca 11 szám. — (9-3-ig.)

Unoka a nagyapáról

Boldogult nagyapánk, Reb Koppel Reich életéből nem számszerű, komoly történelmi adatokkal akarok szólni. 25 éves elhalálozási évfordulója alkalmából, róla a múltnak apró epizódjai kapcsán, az unoka szemén keresztül szeretnék csak megemlékezni.

Az ő kora, ifjúságától kezdve élete végéig pontosan egybeesik a zavaros, talán szép korszakkal, mely a magyar zsidóság fénykorát volt. Már az egészen fiatal, 18 éves papot a „Trennung“-harcok a küzdőterre szölitották és ő tüzes szonokliatokkal szállt sikra az ortodoxia jogaiért. Ország-szerzte híressé nevét a verbói jesiva tette, nagy szükségben élt pedig ottan, miközben tanítványival saját falatját is megosztotta.

Pesti működésének közismert adataira nem térek most ki, inkább későbbi elvonultabb éveiből akarok néhány apróságot feleleveníteni, azokból az évekből főleg, melyeket nagyapai szeretettel unokái körében töltött el.

Apró emlékek és képek jönnek vissza az emlékezetembe. Savuot ünnepe. A már előrehaladott koru rebbe audienciára hivatalos Ferencz József királynál. A nagy esemény az ünnep második napjára van kitűzve. Hogy oldható meg a nagy probléma? Felmerült a terv, lakást kivenni a rebbenek Budán, a Vár közelében, ahová még ünnep előtt kimenne. Erről hallani sem akar, első ünnepnap, ő a Kazinczy-templomból el nem marad. Második nap reggeli tehát, — gyönyörű alakját, keskeny lakkoszimáját, selyem kabátját mintha most is magam előtt látám, — kimért, fiatalos léptekkel indult el gyalog, korán, Pestről a budai királyi várba fel. A királyi audienciának érdekes epizódja volt, amikor a rebbe Ferencz József elnézését kérte, amiért a magyar nyelvet nem jól bírja. A nagyapa szerint erre a király mosolyogva nyugtatta meg őt: „Wir beide werden diese Sprache schon nicht erlernen.“

Életének zavaró momentuma a „kommün“, amikor exponált személyére való tekintettel, a hívek tanácsára, néhány hónapra vidékre vonult. Az öreg nagyapának egy finom, kicsit fájó arc-rándulására emlékszem, amikor egy kis unokája pajkosan azt a kijelentést teszi előtte, hogy le kell venni a falról a királyi tanácsosi táblát, mert az már nem érvényes.

A későbbi évek folyamán a nagytemplomba már mind ritkábban és ritkábban megy csak le egy-egy elmondandó „drosé“ alkalmából, mely a pesti és vidéki zsidóknál is élményszámba megy. Egy ilyen droséja előtt kérdezi meg tőle a családból valakit, miért a nagy készülődés, hisz mindez nem új neki már. „Nem azon spekulálok én, hogy mit mondjak, hanem inkább azon, hogy mit ne mondjak“, — felelte ő szeliden mosolyogva.

Május mindig a „Város-major“-ba való készülődés hónapja volt. Az ortodoxia szépen ápolt szanatóriumában, ahol egész az ősi ünnepekig tartózkodott. Ritkán láttam olyan megrendültnek, mint ilyenkor, mikor a házból való távozása előtt könnyes szemmel a mezuzát esőkolgatta. Mindig arra gondolt, vajjon visszatér-e újból? Rajongott az életért. A halálról nem akart beszélni soha. Ha a házi „minjen“-jéből egy-egy öreg elmaradt, sokszor úgy tett, mintha nem vette volna észre, hogy ne kelljen megkérdeznie, hol van? A szanatórium kertjében üdögéle fogadta reggeltől estig a látogatókat, mindenkit egyforma szívélyességgel és nyájassággal. Elbűvölte az embereket kedvességével és humorával. Rendszeres látogatói közé tartozott Sándor Pál és Patai József is.

Két világ és mindegyik rajongott érte. Sándor Pál nem utazott soha külföldre és ő áldása nélkül. Patai így jellemezte: „Ha kényes kérdést intéztek hozzá, nem szelet a pipája.“ Aggkorában érte a nagy tisztesség, a főrendiházi tagság. A főrendiház megnyitáson ő lett volna a korelnök. A külföldi és belföldi sajtó egyaránt kíváncsian találgatta, vajjon elmeny-e? Ő a nagy megtiszteltetésről diplomatikusan, náthájára hivatkozva, lemondott.

Népszerűségét illetően egy érdekes epizód: A háború után a Szochnut egy sláchia Lengyelországban értékes iratok és könyvek után kutatott. Egy lengyel paraszt házában nagyon szép olajfestményt látott, amely egy rabbinust ábrázolt. A Szochnut embere szerette volna a képet valahogy megkaparintani, de a paraszt semmiképpen sem akart tőle megválni. Szerinte a kép védte meg őt és családját a bombáktól a háború alatt és annak köszönhető, hogy életben maradtak. Végre hosszú alkudozás után a képről készített másolat ellenében a képet mégis csak odaadta. Pestre érkezve aztán egy társaságban a képen Koppel Reichot ismerték fel. Hogy hogyan került el a róla készült kép ilyen messze távoliságra, az maig is rejtély előttünk.

Szeretetteljes és udvarias modorról szólván, beszámolómm nem volna teljes, ha nem mondanám el, milyen volt ő, a „nagy ember“ ottan, családja körében. Utolsó éveiben kissé visszavonulva a hivatalos teendőktől, sok időt töltött az unokái körében. Anyánk kíséretében estéről estére a késői órákig ülünk szobájában és hallgattuk érdekesebb-nél érdekesebb elbeszéléseit a múltból, miközben hosszú pipájából a füstöt eregette. Tubisvátkor, a fák ünnepén nagy látványosság volt számunkra a gyümölcsös kosarakról roskadozó asztal, amelyekkel hívei kedveskedtek neki. Mi gyerekek persze alig vártuk, hogy elérkezzen végre az osztás pillanata. Gyengédségét egy epizóddal akarom jellemezni. Egy nyári vasárnap délután anyákkal szokászerűen kilátogattunk hozzá a Városmajorba, de mert a rendesnél is több látogatót találtunk nála, a szokottnál hamarabb mentünk el. Alighogy hazaértünk, megérkezett a titkára, aki a kezében egy levelet szorongatott. Edesanyám nagy ijedelemmel bontotta fel a levelet, amelyben meghatottan a következőket olvasta:

Drága Leányom! Nincs türelmem lefeküdni, mert hogy a szokottnál hamarabb mentél el. Talán rosez néven vetted, hogy nem tudtam Veled eléggé foglalkozni? Bocsáss meg nekem. — Mondanom sem kell, hogy Anyánk a levelet milyen féltően őrizte sokáig.

Elul hava!... Magam előtt látom, amint boldogan készülődött haza, hívei körébe. Az ősi ünnepek különösen felejthetetlenek voltak. Ros-hásáná este, imádkozás után a templom egész közönsége felvonult a kivilágitott nagy lakásba. Ő ilyenkor mindig szinte átszellemült arccal, szívből meghatva, kívánt mindenkinek boldog új esztendő és könnyes szemekkel mondotta még: Kérem a Jóistent, hogy jövőre újból üdvözölhesselek benneteket. Jom kippurkor még 91 éves korában is levitette magát a nagytemplomba, hogy a Neila-imát elimádkozza.

Az utolsó eszén, emlékszem pontosan egy szombat este volt, boldogan készülődött a másnapi hazamenetelre, de reggel kissé gyöngének érezte magát. Szellemlileg azonban továbbra is teljesen frissen, széken ülve, fogadott még mindenkit. Később mind gyengébbnek (Folytatás a 7-ik oldalon.)

Husz év után a Kánaán 'hegyén'

Irta: Sauber-Michálovics Sándor

Oszintén bevallom: sohasem tartoztam a természetimádók közé. Az ilyen hajlamokat már zsege korban kinevelték a zsidó gyerekek ből. A Misná is kifejezetten arra int bennünket: „Aki azt mondja milyen szép ez a fa, mily szép ez a barázda, az vessen magára.” Nemcsak a természetbarátok egyesületében nem jelentkeztem még levelezőtagnak sem, de a turisztika sem vonzott soha. Az igazság kedvéért azonban el kell mondanom, hogy nyolc hónapig hivatalosan turista voltam Palesztinában. Certifikátot nem kértem, nem is kaptam és ezért mint turista jöttem az országba. Ezen az alapon nyolc hónapig itt tartózkodtam, amíg a rendőrség el nem fogott. Azóta különösképpen nem kedvelem a turisztikát. Lehet, hogy ezért tartom az ország legszebb környékének a 'elavivi Maor kávéház táját, ahol az ember az úgynevezett „magyar asztal”-nál egykettőre megismeri a magyar származásúakat természetét. És aki ezt közelről megismeri, igazán nem lelkesedhet érte...

Mindenek ellenére, mikor néhány nappal ezelőtt ott álltam a Kánaán hegy csúcán, különös érzés fogott el és kezdtem megérteni, miért neveztek el az országot Kánaán hegyéről Kánaán országnak, miért helyezték oda központjukat a régi kabbalisták és miért fordult elő a Bibliában száz-tizenháromszor a Kánaán szó.

A Kánaán hegye évezredek óta kopár és lakatlan volt. Ma modern szállodák és üdülőhelyek diszelenek rajta. A nyaralók száza kiemert léptekkel sétálnak az aszfaltozott uton és gyönyörködnek a naplementében. Nem tudnak betelni a táj szépségével és nem bánják azt a 15 fontot, amit a napi pénzért fizetnek, csak azért, hogy a meleg hónapok néhány napját ott tölthessék. Alig van valaki a nyaralók közül, aki tudná, hogy a Kánaán hegy felvirágozása egy megszállt ember rég eszméjének szüleménye volt, aki ezelőtt 10 évvel családostan és elhagyottan távozott az élők sorából. Ezt a megszállt embert Zalmán Bärzelnek hívták.

Zalmán Bärzel ösei 1752-ben, az úgynevezett Chazid-alijával érkeztek az országra és Tibériában telepedtek le. Űkapták űkappja, az öreg reb Zalmán neves kabbalista volt, aki végrendeletében megátározta i vadékat, ha az országot elhagyják. A Bärzel család az évszázadok folyamán sok vizsantzagon ment keresztül, de mindannyian ittma-

Unoka a nagyapáról

(Folytatás a 6-ik oldalról.)

Érezte magát és rossz sejtéseket kísérve, kérte az orvosokat, gyógyítsák meg. „Nagyon szeretnék még az enyéim körében maradni.” Néhány nap múlva aztán a teljes testi elgyengülés következett be nála. De csak a testi. Szellemének teljében, teljesen eszméletlenül, átszellemült arccal feküdt, miközben mindig lassabban lélegzett. Életem első találkozásom volt ez a halállal, megdöbbentően figyeltem, percről-percre, hogy száll el belőle a lélek. Aztán, mint a gyertyaláng, még egyetlen lobbant, és aztán végleg és örökre kialudt.

Igy adta vissza nemes nagy lelkét Teremtőjének, kit mindvégig örömmel szolgált és odaadással egész életén keresztül nem sejtve, mi következik a zsidóságra, szép nagy hitközségére és a „Városmajor Szanatórium”-ra...

Léno, Sassmann Anna

radtak és ha el is hagyták az országot, azt csak ideiglenesen tették.

Zalmán Bärzel már fiatal korában otthagyta a jesiva zárt levegőjét. Nem akarta életét a chaluka prutákból tengetni, hanem saját munkájával próbálta megkeresni kenyerét. Ez sikerült is neki. A török dohányjövődék vállalkozója volt és pénzt főleg földvásárlásba fektette. Egyideig Beirutban lakott, ahol az ottani hitközség elnöke lett és cionista propagandát fejtett ki, ami a török világban nagy visszhangot váltott. Mikor visszajött, az arab effendikkel való jó kapcsolatai révén sikerült megvásárolni a mai Bät-Jám területét. Ő azonban Cfätra költözött, mert a Gáhitól nem tudott megválni.

Ezelőtt vagy 25 esztendővel a Kánaán felvirágoztatását határozta el. Oly lelkesedéssel és meggyőződéssel beszélt a Kánaán éghajlatáról és az ott építendő üdülőtelepek jövőjéről, mint egy verbeli misszionárius. Barátai és ismerősei lemosolyogták a fanatikus embert, de az nem tántorította el a tervétől és nem kedvetlenítette el elhatározásától.

1934-ben az a hír terjedt el az országban, hogy a Kánaán hegy tetején hatalmas szállodát építenek európai mintára, ahol még mozi is lesz. A berendezést Svájcból és Csehszlovákiából rendelték és még a szalvétákba is beszélték a Kánaán szálló monogramját, a Jisuv reális emberei mosolyogtak a terven és sajnálták a szegény tőkést, aki ilyen kétes vállalatba fekteti be pénzét. Mikor megtudták, hogy a szállodát Bärzel rábeszélésére egy Sara Lévi nevű hong-kongi idősebb hölgy építteti, csak annyit jegyeztek meg, hogy Hong-Kongból kellett elhozni a fantasztikus vállalkozás keresztülvitelére.

1936-ban kitértek az arab zavargások és Zalmán Bärzel gyönyörű szállodája ott tátongett az ürességtől. Az arab zavargások idején az emberek szívesebben utaztak külföldre nyaralni, mintsem az életveszélyes Cfät tájakra. Erre Bärzel a szálloda közelében tíz gyönyörű kétszobás lakást építtet Sara Lévi pénzén és azokat írónak és művészeknek ajánlotta fel teljesen ingyen, csak hogy legalább a nyári hónapokat töltsék a lakatlan tájon. Bár Palesztinában a héber művészek nem tartoztak a gazdag emberek társadalmához, inkább adósak maradtak a lakbérrel Tel-Avivban, mintsem hogy ingyen lakjanak a Kánaán tetején.

1937-ben, a régi Minessz-vendéglőben találkoztam véletlenül a cfäti Zalmán Bärzellel, akinek első dolga volt meginvitálni az újonnan felépített szállodájába néhány heti üdülésre. Természetesen mint a vállalat vendége. Próbáltam kibujni, de mert nem bírtam ellentánni a lelkes ember kérésének, abban állapodtunk meg, ha Tel-Avivból külön autón elvissz a Kánaán hegyére és onnan külön taxival visszahoz, úgy hajlandó vagyok ott egy szombatot eltölteni. A mellettünk álló Aba Minessz, a vendéglős, mosolyogva hallgatta végig Bärzellel folytatott beszélgetésünket és mikor látta, hogy hajlok a rábeszélésre, intett a fejével, nehegy elfogadjam a meghívást. Ezt nem is vehettem rossz néven Minessz-

tól, aki jóakaróm volt és tudta, hogy az arab zavargások idején a Kánaán hegyére felutazni, örök nyugalmat is jelenthet...

A rákövetkező hét csütörtökön lakásom előtt megállt egy luxusautó, amely elvitt Zalmán Bärzel birodalmába. A szálloda a legkényesebb követelményeknek is megfelelt és minden az utjátüfűred Palace szállodára emlékeztetett, azzal a különbséggel, hogy a Palace télen-nyáron tele volt, s a hatalmas Kánaán szállodának én voltam egyetlen vendége, — az is potyavendég...

Zalmán Bärzel végigkálauzolt a szállodán, bemutatta a központi fűtést s melegvízes csapokat. Bevezetett a márványkádás fürdőszobákba és a villanyfelszereléssel berendezett hatalmas konyhába. Megmutatta az üresen álló művésztelepet és a gyönyörű mozi-termet, amely vendégekre vár. Természetesen nem feledkezett meg dicsőítményekről zengen a táj szépségéről és a környék ózondus levegőjéről, amely szerinte vetekedik akár a Tátra levegőjével is.

Mikor a körsetánk véget ért, Bärzel magabüszkén megkérdezte tőlem:

— Na ehhez mit szól, fiám?
— Az igazat mondjam meg?
— Csak az igazat.

— Ha az igazat akarja hallani, megmondhatom, hogy maga egy közönséges örült.

— Maga nagyon téved kedves barátom — mondja mosolyogva Bärzel —, ha azt hiszi, hogy én közönséges bolond vagyok. En egy olyan bolond vagyok, aki másokat is megbolondít. S meglátja, maga még elég fiatal ahhoz, hogy itt a szállodám környékén gyönyörű épületek fognak a földből kinőni, Minessz is eladja még a telavivi Herziutcai vendéglőjét és ide fog költözökni és a sok szálloda dacára nem lehet majd szobát kapni drága pénzért, mert az egész országból ide fognak özönlöni a nyaralók.

Ezt olyan meggyőzően mondta, mint egy próféta, vagy egy magánörült, akivel vitatkozni nem lehet.

Husz esztendő múlva utából a Kánaán hegyére utaztam, ahol alig ismertem meg a kopár tájat. Egymás mellett sorakoznak a hegy tetején a modern szállodák, penzió és a hegy lejtőjén ott diszlenek a pirosfedeles sikunkházak. Sara Lévi szállodáját a klacionisták vásárolták meg üdülőtelepnek és Minessz már régóta a Kánaán hegyén vezeti vendéglőjét, ahol csak nagy protekcióval lehet helyet kapni. Bár nagy protekció van Minessznel, mégse tudott nekem néhány napra szállodájában helyet szorítani, mert még a pótágyak is el voltak foglalva. Csak nagy utánjárással kaptam egy pótágyat a Pizga szálló által bérelt magánlakásban, ahonnan öt nap múlva ki kellett költözöm, mert az ágy előre le volt foglalva.

A kényeszkiköltözés után lehagoltam jöttem vissza a Kánaán hegyéről, ahol csak néhány husz évvel ezelőtt akár öröklakást is kaphattam volna ingyen és bérmentve, ha hallgattam volna Zalmán Bärzel rábeszélésére. De én okosabb voltam. Azért maradtam potágy nélkül a Kánaán hegyén...

NÉPTÁNCOK A „HABIMA”-BAN

Irta: Jungreis Elza

A „Boszorkányvadász” előadásainak súlyos és nyomorító atmoszférája után friss, derős élmény könnyűségével távozott a „Habima” közönsége. Egy estére kitárták a dohos pinceablakot, a beözönlő napsugár felszívta a sápadt, kísérteties árnyakat és az éjjeli erdő, — ahol jámbor és ájtatos leányzók táncból, a bűnrel, elkárhozással való, hideglelős kacérkodásból ez a komor dráma megszületett, — szabad, tágas mezővé alakult át. A világosság, az árnyéknélküli nappal mezőjévé, ahol nincsenek feketellő fák és a közöttük kuszó, százképzű kísértés, ahol a bonás asszony nem iszik vért, hogy szerelmese szívét magához fordítsa. Friss vízüknál találkoznak a fiatalok, a hagyományos arató ünnepen, vagy az Enekek Enekeinek romantikus díszkörtében. A közönség sem ül ma elszorult szívvel a boszorkányper különös asszociációkat ébresztő drámája előtt. A nézőteret majdnem teljesen a „chevre” tölti meg, a fiatalok, amely a színpadi cselekményekben, szereplőkben, az izraeli való ságba visszahozott bibliai jelenetekben, vigasságában, szomorúságában, méltóságában és groteskségében, gyakran megnyilvánuló örömmel és lelkesedéssel közönségek — önmagát. A „Hápoel” sportegyesület táncosportjának bemutatója van, első kísérlete együttesnek, amely izraeli néptáncokkal indult ismerkedésre, hódításra az országba és az ország határain kívül.

Lehetnek-e nekünk ősből és eredetibb néptáncaink, mint egy-egy törzs magával hozott tánc? Ami ott született valahol, idegen tájon, idegen klímában, friss bőrű havasi asszonyok közt, vagy monoton, messzire elnyúló sivatagok mentén. Keleten és nyugaton, északon és délen, olyan népek között, amelyek földjükön, hagyományaik között éltek s mozgásuk ritmusa, táncuk főmotívuma nem a futás volt...

A nyelv foszlányai megörözték valahogyan, a legutdatlanabb és zsidóságuktól legmesszebb szakadt törzsek között is. Nagy vágódásokból és nagy szenvedések ből olykor új remekművek is születtek ezen a nyelven, — ódon barlangokban, poros padlásokon, lepecsételt korszokban, öreg pergamenteken csodálatos leletekre, forrásokra, útmutatásokra is bukkantak néha. De hol és hogy őrződtek meg az ősi táncok? Vagy ez lenne az, ez a chászid lakodalmas tánc, ez az átszellemült szent védélyes, eksztázisig fokozódó öröm, amelyet valami csábos asszonyi lény helyett egy piros zsebkendő, tapasztó, barátságos Jóisten gyújt ki? Vagy ebben keressük, ebben a kucsában, csizmában, guggolva, szökdelve járt mazurkában, nagy harangvirágként ringó szoknyában, tarka pántlikás pártákban ropott polkában? És a hora — ezt is valami villogó fogu román „fata” járta a legszilajabbul és legigazabban? S ezek az állatbőrös pásztorok messzi hegyekről idézsaladt mőcök talán? És Jákob ösapánk sohasem táncolt, egyetlen ravaszdi füttyentése nem volt, amikor a tarka foltos kecskéket és a petytyes juhokat vitte? És Jitro lánysa sem látta soha Mózes szepnek és fiatalnak? És szegény Amosznak sem lett volna édeszavuu furu-lyája — csak sötét napok komor harsonása volt? No

talán ezek a mezitlábak, hosszú inges témáni legénykék és bársony főkötők, himzett köntöst, bokán feszülő piros selyemnadragot viselő asszonyaik! Ezekben van az „öserdő”. Ezek nem asszimilálódtak, keveredtek, idegenedtek el... Ez a pátesz sem a galuti zsidó tollas és megtépett „huncutok kája” — ez a pájesz a „szimán” — a hűség és büszkeség jele és semmiféle más hajból, mint ebből a tömött, fényes-feketéből ilyen formája, tartása, maradandósága nem lehet...

Aztán a „debka” viharzik be. Erőtéljes, férfias, dübörgő tánc, — úgy szívárgott át, valami elmosódott hátán a földrajzi és lelki közelségnek, valami őrségnélküli, érzelmi Mandelbrum-kapun, villogó késsel és lobogó kendőkkel, amelyek azonban nem a gyilok, vagy a megvertség, hanem csak a virtus és ártalmatlan ingerkedés szimbólumai...

De ime, belibben Aviva, lángszínű ruhájában, karcson és keccesen, mint sőtlet selyemfüggöny mögött kándikál ki dús lebontott hajából a kíváncsi, finom kis arc... Es mögötte Hillél (Ilke), vállas, sudár, fiatal férfi. A newyorki közönség dédelgetett kedvencei, a szentföldi „Chabibi”-bár hős korából. Abban az időben a „Chabibi” könnyű alkoholpáráinál edesebb mámor mákonyozta a zsidó lelkeket. Aviva piros ruhája úgy libent a szívek közt, mint háztetők közt a láng. Muzsikáló karpereceivel, tompan dobbanó dobjával és Hillél, dalaiban a puszták mély hangjával, óriási sikereket arattak. De Aviva és Hillél nagyon eredetiek, tehetségesek, izraeliek, itt is, most is. Nem, a „chevre” nem tapsolna így „Jeruzsálem lányának” — nuszách Hollywood — és nem téveszténé meg a puszták királyának hangja, — ha azt történetesen a Metro-Goldwyn orosz-lánjától tanulta volna el...

Igy jönnek egymásután, tarka-barka láncban, a táncok kibuc-gálujotján és nyomukban, mint egy friss szábrennemzedék, az, ami ennek a klímának, tájnak, időnek jellegzetességéről, ezekből a táncokból született.

A hora, amit a Homok-Tel-Avivon táncoltak s a hora, amit kavics-kupacon táncoltak az épülő utak mentén és Pálmách-pihenőkön és csizbátok mellett és a függetlenség ünnepen... Ebben a tarka-barka láncban, körben érkezünk vissza lassan addig, ahonnan szét-szaladtunk idegen táncoló népek portájára. Így érkezünk vissza a megújuló évszak és a megújuló föld ünnepei táncaihoz.

A tavaszi „Omer”, a nyári „Bikurim” és sok másnak erő fanyar szüret után az év hónapja szőlők ünnepeig. Ezek már a földjén, hagyományjaiban, a sajátos földrajzi és lelki adottságok között élő nép ünnepei... Ezek a táncok, énekek, jelmezek már másképp ismerősek. Ezek az egyformán kedvesek és szerények, ezek a hamvas arcu anyák a „Tu-beáv” ünnepségre mennek. A gazdag sen kérkedő és a szükölédés sem szánandó most... Csak kölcsönvett ruhában szabad ezen a napon a mátkát választó legények előtt megjelenni. Aztán az „Omer”-rel áldozatra járulók impozáns menet halad át...

Az összefogózott zöld ruhás fiuk-lányok nőnek, magasodnak, mint a hegyek... Omiló fehér selymen csillámolozást a harmat... Aranypirosba öltözött sugár-lányok hajlonganak — árad és száll Lávri muzsikája, amelybe mint bűvös zsákba, amellyel a fényt és hangokat az ébredő, reggeli Emeken...

Mrs. Marilyn Reilly válogatott nyújtott be a csikági bíróságon, melyet azai indokolt meg, hogy férje, amikor visszatértek 99 napos nászutjukról, kijelentette neki, hogy meggondolta magát és mivel van házvetetőnője, sofförje és mosónője, semmi szüksége sincsen feleségére.
(Time, Csikágó)

A nashvillei rendőrbíró részeskedésért vonta felelősségre Vernon Shelton. A bíró azon kérdésére, mikor volt utoljára letartóztatásban, Shelton megnézte az óráját, majd gondolkodás nélkül kijelentette, egy évvel, hat hónappal, hét nappal, tizenkét órával, tíz perccel és három másodperccel ezelőtt, mire a bíró megálpitotta, hogy részeségese nem áll fenn és felmentette a gyanúsítottat.
(Time, Csikágó)

Irving Berlin mindig panaszkodik, hogy nem tud aludni. Állítólag már harminc éve nem alszik. Egy délután barátja „tetteterte” a hollywoodi művészközluban, hogy mélyen alszik. Leült mellé és türelmesen várta. Mikor vagy egy félóra múlva Irving Berlin magáhozért, barátja megkérdezte:
— Hát ez mi volt? Most se aludtál?
— Igen, végre sikerült elszunditanom — válaszolta a komponista. — De kerlek, képzeld el, alig hogy behunytam a szemem, azt kezdtem álmodni, hogy nem tudok elaludni és ez még a virrasztásnál is borzalmasabb.
(The Hollywood Reporter)

Egy bostoni könyvkiadó telefonálni akart Dale Carnegie-nek, az ismert amerikai írónak. Eppen kéznél volt az író egyik régebbi levele, amelyen rajta volt a telefonszám is.
— Carnegie úr nincs jelen — hangzott a válasz — akar-e beszélni a nejjével? Akart.
Miatán a könyvkiadó elmondta a mondkáját, Mrs Carnegie megkérdezte, hogy jutott eszébe ettől éppen ezen a számon felhívni. A könyvkiadó erre elmondta, hogy a számot az író egy régi levelelől olvasta le.
— Ez rendben is van — mondta Mrs. Carnegie — BU 8-1230 tényleg a mi számunk volt... kilenc évvel ezelőtt. Azután egy fodrász kapta meg ezt a számot, aki most éppen a hajamat mossza!
(Reader's Digest)

Egy afrikai utazót ember evők fogták el. Fához kötözték és legnagyobb megrökönyödésére végig kellett nézni, amint tűzet raknak, az üstökben vizet hoznak és minden előkészületet megtesznek arra, hogy megfőzzék.
Egyszerre cfák egy fiatal néger nő toppan elé és megkérdezi:
— Hogy hívni téged?
— Jacques Blanchard — hangzik a válasz reményteljesen.
— Köszönöm — válaszolja a néger nő — ugyanis meg kell csinálnom az étlapot a törzsfőnök részére.
(Rire, Párizs.)

Clare Booth Luce, az Egyesült Államok román nagykövetőnője első beszédét Olaszországban olaszul kezdte meg. Így:
— Olyan nyelven beszélök önökhöz, mely nem az enyém és ha én azon beszélök, valószínűleg nem fogják benne a saját nyelvüket felismerni.
(Reader's Digest)

MEGJELENT az év legszenzációsabb könyv- és filmsikere
MOULIN ROUGE
első része. Toulouse-Lautrec festőművész regényes élettörténete.
Kapható mindenütt. Alexander kiadás. Ara 900 pruta.

120 oklevél, 80 serleg, 420 érem és öt olimpia

— Beszélgetés a hatvanéves Dückstein Zoltánnal —

— Született?
— Ifjú vagyok testben és lélekben.
— Düki bácsi, ez halálosan komoly interjú. Született?
— Hát ha olyan rátarti vagy fiam — 1894-ben. De ez nem számít.
— Hol?

Irta: Lampel Tamás

— Pesten. Az Operával szemben.
— Milyen iskolát végzett?
— Izraelita Tanítóképző, érettségi a Markó-utcai reálban, végül Tornatanárképző.
— Utána?

Curriculum vitae

— Tizenháromban kezdtem meg tornatanári pályafutásomat, de egy évre rá Ferencziska mindent meg gondolt, mindent megfontolt és 1916. augusztusában én már hadnagyi rangban Sziciliában üdültem az olasz kormány költségén. A hadifogságból 19 végén kerültem haza. Nemsokára rá, 1920-ban megalakult a Zsidó Gimnázium. Harminc évig tanítottam ott tornázni... nem gyerekjáték... harminc év. Volt bizony nem egy tanítványom, akinek a papája is nálam tanulta az óriásforgást. A háboru után a pesti Testnevelési Főiskola tanára lettem. Izraelbe 1951-ben alijáztam. Itt a Brit Makkabi Atid és a Makkabi Hácáfon tornaszakosztályt vezettem, ugyanakkor pedig a Testnevelési Főiskolán vagyok óraadó tanár. No meg, tudod hogy a

lap sportrovátát vezetem. De azért nem kell követned azt az elvet, hogy kollegáról vagy rosszat, vagy semmit.

— Család?

— Huszonnégyben ismerem meg Budapest tornász-bajnokját, Balázs Idát. Azóta is Dückstein Zoltánnak hívják, bis hundert-undzwanzig. Fiam, Andor 1927-ben született. Okleveles testnevelő tanár. Tudom, mit akarsz mondani, hogy nem esik messze az alma a fájától. De ő inkább az agytornát szereti. Otodik gimnazista korában Magyarország középiskolai sakkbajnoka volt. A háboru után kivándorolt Osztrákba. Ott először Bécs elsője lett, ma pedig Ausztria sakkbajnoka. Na de most, fiam, megyek. Várnak a Makkabi tornászok. Egészség!

Nehéz eset

Igy ment ez minden alkalommal. Apránként kellett összeszednem ezt az interjút. Hol hófehér vászonruhában jelent meg, teniszütővel a kezében és csak öt perce volt, mert a salakon várta már a partner. Hol azért pislantott türelmetlenül órájára, mert várták a tornászok, várták a diákok vagy várta valamilyen sportrendezvény. Végülis fáradozást siker koronázta: egy esendes kávéházban adtunk egymásnak randevut. Leültünk. Rendeltünk két Tasast, elővettem a blokkot és a tollat. Két idegen férfi lépett be és leült egy sarokba. Látom, hogy a velünk szembenülő érdeklődve tekintget felénk. Aztán odaszól valamit a másiknak. Ez megfordul, ránkér és kurtant egy hatalmasat.
— Düki bácsi!!!
Felugranak, odarohannak az asztalunkhoz, ölelgetik Dücksteint, a kezét rázzák, épp, hogy darabokra nem tépik.
— Tanár úr! Hogy van tanár úr?

— Mit csinál itt? Düki bácsi már sose öregszik meg?

A tanár uron látszik, hogy meg van egy kicsit hatva, de azért nagy gyakorlata lehet az ilyen találkozásokban. Egy lépésnyire félretolja őket magától és figyelmesen néz az arcukba. Ok megiszerve állnak a tanár úr szigorú tekintetével szemben, mint egykor, 20—25 évvel ezelőtt.

Aztán lassan felemeli ujját és megszólal.

— Te vagy a Székely. Te pedig a Grün.

Hirtelen ordít egy nagyot.

— Grün, mit csinált már megint, Grün?!

Grün összerenzen.

— Izé... semmit... tanár úr kérem.

Aztán magához tér, visszazökken a mába. Jót mulatunk rajta. A kettő visszamegy a helyére és Düki bácsi mesélni kezd. Egy cikk keretében csak kis része fér el annak, amit elmondott, pedig emlényeinek csak jelentéktelen töredékét mesélhette el.

Földi paradicsom

Gondolom, egy szenvedélyes lövészjátékos a paradicsomot úgy képzei el, hogy az egy hatalmas ügetőpálya, szebbnél-szebb arabs telivérekkel és egy bookmakkal, akinél csak nyerni lehet. A sakkbolond álmaiban a mennyország minden bizonnyal 64 fekete-fehér négyzetre van osztva és azon valódi királyok és királynéok az ő parancsára várnak.

Düki bácsinak is megvan a maga elképzelései a paradicsomról, de ő eltérően a legtöbb emberfától, — földi életében valósítja meg, a maga mennyországát. A sport az ő nagy szerelme és gyerekkorától megadott neki, hogy szenvedélynek hódoljon. Fél évszázada reggeltől-estig tornázik és kosárlabdázik, kézilabdázik és teniszozik, futballozik és Isten tudja, még hányféle sportot űz. Sikeres, olyan sikerrel, amilyennel csak kevés zsidó sportoló dicsekedhetik széles e világon. Magyar kézilabda és kosárlabda váloga-

toit és országos tornászba-jnok volt. Ebben a minőségben az 1924-es párizsi olimpián is szerepelt. Ezenkívül tornabíróként résztvett az amsterdami olimpián 1928-ban, a los-angelesin 32-ben, a berlinin 36-ban, a londoni olimpián 1948-ban. Aki csak egy keveset is konyit a sporthoz, tudja mit jelent az — őt olimpiai versenyen résztvenni, őt olimpiát végignézni, végigdrukkolni — micsoda élmények, micsoda emlékek! Nem beszélve már a számtalan kisebb nagyobb tornaversenyéről, bajnokságról, nemzetközi találkozóról, a prágai Sokol-slettről, a stockholmi Lingladeról és sorolhatnám a végtelenségig a sok sporttalálkozót, amelyeknek során Düki bácsi a félvilágot bejárta.

A sors iróniája

Százhusz oklevél, 80 serleg, 420 versenyérem emlékezteti Düki bácsit a dicső multra. És sokezer zsidó fiu, aki tőle tanult meg tornázni. Erre büszkébb, mint a serlegekre.

— Az érmeknek csak a fiam vette hasznát kicsi korában — meséli nevetve —

a lakás szélében-hosszában felállította Budapest autóbuszhalózát. Az érmek voltak a megállók. A luxemburgi érem az Oktogon-tér, az olasz bajnokság jelvénye a Széna-tér, a magyar Kisok-jelvény a Margit-hídi megálló.

Előveszi a los-angelesi olimpia mélynyomatot, izléses igazolványát, amely ugynezz ki, mint egy ötdolláros.

In Anerkennung seiner verdienstvollen Mitarbeit bei den Olympischen Spielen 1936 verleihe ich dem

COLLEGE DÜCKSTEIN

die

Deutsche Olympia-Erinnerungsmedaille

Berlin, den 20. April 1937

Der Deutsche Reichskanzler

L. K. Müller

Dückstein Zoltánnak, aki 1913-ban mint versenyző résztvett a bécsi cionista kongresszus alkalmával megrendezett sportnapélyen, aki 1920-ban, ismét Bécsben, résztvett a Jüdische Turnerschaft versenyén, aki zsidó tornászok generációját nevelte fel, hogy végül ott-hagyva csapat-papot, tekin-

télyt és magas állást Izraelbe jöjjön és itt nevelje tovább fiainkat, ennek a Dückstein Zoltánnak adott Hitler Adolf, a Führer, — elismerő diplomát. Persze nem tudta kinek adja; eléjé-tették — aláírta. A Sors néha egyik szemével sir, a másikkal nevet.

„Gambó a zsidónak”

— Sportolni 1906-ban kezdtem, az akkor alapított zsidó Vívó és Atlétikai Clubban, a VAC-ban. Ezt a nevet azért választották, mert ha a két első betűt, a V-t és A-t egymásrattették, abból egy Mágén Dávid jött ki és az lett a jelvényünk. Volt is elég „gambó (verés) a zsidónak”, ahol csak megjelentünk. Eleinte megboldogult Beregi Armin mérnök tanított bennünket tornára. Igaz, hogy nem értett hozzá, de ő zsidó nemzeti feladatnak tekintette erős, egészséges fiuk felnevelését. Szokta is volt mondani: „Tornázni nem tudok, de amit nem tudok, arra megtanítalak benneteket”. Ugyhiszem, hűen követtem mindkét tanítását: tornatanár lettem — Izraelben.

Dückstein tanár úr egy a sportban ritka adottsággal is rendelkezik: zsidó ésszel, zsidó intelligenciával és in-

Egy szónoklat megveri Romeo Nerit

— Bari — 1930. Az első magyar-olasz tornaverseny. Sokezer néző. A magyar dr. Pelle István és az olasz tornasport büszkesége, Romeo Neri, az utolsó százig körülbeül egyenlő pontszámmal vezetnek. A befejező számban, gyűrűhintán, Pelle annyi pontot kap, hogy Neri csak akkor nyerné meg a versenyt, ha megkapná a maximális tíz pontot, ami a legeslegnagyobb ritkaság. Neri gyönyörűen megcsinálja gyakorlatát, az olasz bíró tíz pontot ad neki, én 9.2-et. Annyit érdemelt meg. A kettő átlaga 9.6, ennyit kap Neri, de ezzel Pelle mögé kerülne másodiknak.

Az olasz versenyrendezők összeszagnak és meghozzák a verdiktet: Pellének és Nerinek újból kell tornáznok, mert „rendezési hiba” történt és mindkettő pontszáma érvénytelen. Persze tisztá humbag az egész. Mindannyian átlátunk a szítán: az olaszok erőnek erejével Nerit akarják győztesnek. Próbáljuk meggyőzni őket — sikertelenül. Elkészeredésben lehetetlen ötletem támad: felugrok a rendezők asztalára és oszondra intem a közönséget. Senkisémet érte, hogy mit akarok. Erre én, a hadifogságban tanult olaszszomul, kivágok, ahogy az

— A sportvilágban bevett szokás, hogy ezzel az igazolvánnyal mind az öt kontinensen szabad belépése van az embernek bármilyen sportrendezvényre. Ez alól csak két hely kivétel. Tel-Avivban a Makkabián a szábre ajtonálló nem értette a legitimáció szövegét és Pesten a Margit-szigeti uszodában, a jegyszédő leereszkedően veregette meg a vállam: „Ilyen vacakkal akar maga engem palira venni, öregem?”

A szebbnél-szebb, disznesí díszesebb oklevelek, sulyos domborművű bronzérmek és színes jelvények között van egy diploma, amely a magamemében is ritkaság, de zsidó kézben egyenesen unikum:

Weissmüller, Murakozo, Nurmi...

— Párizsi olimpia — 1924. Egy délután kimentem a százméteres gyorsuszás döntőjére. Eldördül a startlövés. A hat uszó a vízbe veti magát. Hát mit látnak szemem — az egyik motollaként csapkod a lábával és elhagyja a többieket, mint Szent Pál az oláhokat. Johnny Weissmüllernek hívták ezt az uszót, ő volt a későbbi Tarzan-filmek hőse. Ezen a versenyen mutatta be az Európában eddig ismeretlen crawlzó stílust. Addig ugyanis csak a matrózusaszt ismerték: a kezükkel krauloztak, a lábukkal úgy mozogtak, mint ma melluszásban. Weissmüller tanította meg az európai uszókat, hogy ha az ember a lábával fel-le csapkod, akkor gyorsabban halad előre.

— Berlin — 1936. Emlékszem a kis japán Murakozora, aki Berlinben a 10.000 méteres hosszútávúfutásban végig vezetett az akkor még verhetetlen finnek előtt. Előli az apró Murakozo, mögötte három hatalmas finn. Mindenki a kis sárga japánnak drukkolt, úgy erőlködött szegény, mintha a mögötte futó óriások el akarják fogni. Aztán a cél előtt a finnek kinyújtották hosszú lábukat és Murakozo csak negyedik lett.

— És emlékszem Nurmirra, amint stopperórával a kezében repül körül a pályán, nem néz sem jobbra sem balra, nem érdeklődik, hogy ki előzi meg, ki marad mögötte, csak az óráját nézi. Tudja, hogy ha betartja a magának szabott körönkén-

getik. Kis híján megintese-lik őket. A vezetőket behúzzák a fejüket és másodperceken belül kihirdetik a verseny végleges eredményét: győztes dr. Pelle István, második Romeo Neri. Így nyertem meg a magyarolaszt egy hordószónoklattal.

ti időt, végülis elsőnek kell befutnia a célba. És láttam Zátópeket, az emberi mozdonyt, aki futás közben úgy néz ki, mintha épp most akarná kilehelni a lelkét. Az arca vonaglik, teste görcsösen rángatózik, most, most,

DÜCKSTEIN ZOLTAN

esik össze — gondold — pedig dehogyan. Elsőnek rángatódza be magát a célba.

— Vannak tragikus emlékeim is. A luxemburgi tornászvilágbaajnokságon, 1930-ban, egy fiatal jugoszláv fiut figyeltem. Miticsnek hívták, amint gyűrűn megcsinálja a „salto mortale”. Egyszer csak megcsuszlik a keze, oldalt fordul és teljes lendülettel lezuhan a padlóra. A tarkóját ütötte meg és néhány óra múlva meghalt.

— Egy sztereotip sportkérdést: kit tart Ön, tanár úr, minden idők legnagyobb tornásznak?

A nagy Braglia

— 1948 egy estjén, a Hemmingway-i stadionban, az angolok felkérésére, a másnapi tornász-olimpia előkészítésén munkálkodtam. A 14 ezer személyes nézőtér sötétben, üresen tátongott csak a pályán szorgoskodtak néhányan, rendezők. Egyszer csak a nézőtér felől rekedt, borzító kiáltást hallok: „Zuli! Zuli!” Odamegyek. Ott ül Alberto Braglia, akinek hasonló tornász se előtte, se utána nem volt a világon. Vén fejfel eljött, hogy megnézzem a londoni olimpiáért. Persze a rendezőség költségére — ennyi megillelte. Kalandos életű ember volt Braglia. Három

olimpián győzött, de ebből még nem tudott megélni és cirkuszba ment artistának. Ott valami ágyuból lötték ki és hasonló produkciókat csinált, míg egy alkalommal le nem zuhant és össze nem törte magát. Néhány hónap alatt felgyógyult és ekkor az olasz kormány, a közvélemény nyomására vendéglát adományozott neki és örök szabadgyogyt az olasz vasutakra. Egy fél évvel ezelőtt halt meg a nagy Braglia Modenában, 69 éves volt.

— Mi különböztette őt meg a többi híres tornászkortól?

Páros lábkörzés támaszmérlegbe

— Tudnod kell, hogy egy tornaverseny hat szeren végzett gyakorlatokból áll. Korlát,nyújtó, lörléngés, gyűrű, lögrás és talajgyakorlat. Mindegyik tornaszeren két gyakorlatot kell bemutatni. Egy szabadon választott, egyet pedig a verseny rendezőségének előírása szerint. Hát ez a Braglia bármilyen szerhez is nyult, jobban csinálta, mint bárki más. Különösen korlátban volt nagy. Voltak

gyakorlatai, amelyekkel nemcsak, hogy hozzá hasonlóan nem, de sehogysem tudnak mind maig utána csinálni.

— Például?
— Például: támaszba lendüléssel páros lábkörzés mindkét karfa fölött, nyújtott melső támaszmérlegbe. Erted?
— Nem.
— Nem baj. Hidd el, hogy ez így van.
— És ki a legnagyobb tornásznó?

Keleti vagy Mizráchi

— Oh, a legnagyobb tornásznó... a maiak közül azt hiszem Keleti Ágnes. Dückstein Zoltánnak és férjének egykori tanítványa. Akkor még Klein Ágának hívták.
Düki bácsi eltöpreng.
— Keleti Ágnes... Keleti

héberül Mizráchi, ugye? Hát van nekem egyhány Mizráchi nevű tanítványom. Megpróbálok belőlük is világbajnokokat nevelni. A Mizráchi név, valahogy szében cseng, nem gondolod fiam?

A LEGUJABB AMERIKAI MODSZERU, TOKELETES ES VEGLÉGES

hajeltávolítás

Hochenberg Kató TEL-AVIV
GEULA-U. 11

Fogad naponta délelőtt 11 órától délután 6 óráig.

Lombard HACA FÓN 32
T. A., ALLENBY
ARANY-, EZÜST-, BRILIANS
MILVE AMAMIRA
*Székhelyi szemben

Írta: Barzilay István

Alig három hét múlva a filharmonikus zenekar meg nyitja az új évadot, amely, mint tudjuk, zenekari szempontból csonka lesz, tekintettel a májusra és júniusra tervezett európai turnéra. Vessünk tehát egy pillantást a múltba s aztán a jövőbe is.

Feltűnő jelensége volt az elmúlt szezonok, hogy a filharmonikusok által szerződött vendégeken kívül úgyszólván egyetlen neves külföldi művész sem lépett fel. Ennek egyszerű magyarázata van: csak a zenekar képes az amerikai Norman alapítványából devizában fizetni művészeit. Ezt a kedvezményt egyetlen másik zenei intézmény, vagy hangversenyrendező sem élvezi, így hát le kell mondaniok külföldi művészek meghívásáról. Igen érthető, hogy a pénzügyi hatóságok takarékoskodnak, de úgy vélem, kissé túllőnek a célon, mert csak károkat okoznak vele kulturéletünknek. Az a néhány szolista, ki a zenekar jövőtől ellátogat hozzánk aligha képes az országrend kívüli zenei igényeit kielégíteni. Így lassan elveszítjük a kapcsolatot a kultúrvilággal, s az a felnövekvő nemzedék, amelynek ép oly égető szüksége volna szemléltető oktatásra, mint magának a közönségnek, elveszik a nagy művészek nagy nevelő, irányító, útmutató munkájától. Szomorú jelenség, amikor a takarékoskást éppen a kultúr-igények csökkentésével kezdik, és aligha ott is fejezik be. Kezdődött ez a hamis takarékosági irányzat a múlt évben az amúgy is még erősítésre szoruló Kol Jisráél zenekar létszámának csökkentésével s csak a megbotránkozott közvélemény nyomására vonták vissza a zenekar csodjót jelentő intézkedéseket. De a tendencia jellemző és bürokráciánk lelke mélyen szunnyadva, ott tör utat magának, ahol a legkisebb ellenállásra számít: a művészeti színvonal megnyirbálásánál.

De ha már pénzügyi körreinket nem tudnánk eltéríteni ettől a politikától, kétféle úton lehetne orvosolni a bajokat és lehetővé tenni néhány neves külföldi művész látogatását: elsősorban az amerikai Norman-alapítványon keresztül, amely utóbbinak az opera bukása után bizonyos fölösleg kell, hogy rendelkezésre álljon. Ezen intézménnyel karöltve kellene külföldi pártfogókat keresni, akik a hangversenyek megtartásához még hiányzó összeget felajánlják. Sok kiváló művész amúgy is hajlandó csak névleges honoráriumért szerepelni nálunk, jól tudván, hogy amit elvesztenek a révén, behoznak a vámon, — azaz itteni szereplésükkel a tekintélyes amerikai zsidó közönség előtt szereznek érdemeket maguknak.

A másik megoldás csereakció megszervezése volna. Természetesen, nem úgy, mint az a múltban számos esetben történt, hogy egy-két bennfentes művész szinte monopolizálta magának a külföldi turnékat, melyeket izraeli színekben, azaz támogatással végeztek hanem teljesen más irányelvek alapján. Eddig az volt a praxis, hogy p. o. egy-egy jügoszláv, vagy görög táncospart fejében exportáltunk egy szál Pelleget, ami által a zenei kliring ugyan nem mindig nyert igazságos kiegyenlítést, de a túladalon nagy sulyt látszóttak fektetni művész-csoportjaink külföldi bemutatkozására, s nemigen törődtek az „egyenlőséggel”. El tudnám képzelni, hogy a közeljövőben nagy amerikai turnéra induló jemenita „Imbal” táncospart útját kormánynak legalább annyiban

finanszírozná, amennyiben az utiköltséget, mely a mi pénzünkben is fizethető, fedezné, ezzel szemben kiváló külföldi művészeket, vagy csoportokat hívna meg szintén vendég-alapon, úgy, hogy példának okáért az „Imbal” honoráriumát külföldön a hozzánk látogatók honorálására fordítanák. — Hasonló alapon számos európai ország tartott fenn kultúrkapcsolatokat egymással és nekünk ugyanolyan fontos érdekünk, hogy a legmegfelelőbb művészek csináljanak kultúrának propagandát, mint amilyen érdeke a velünk baráti viszonyban lévő országoknak saját művészeik propagálása. Ily akciókat nálunk addig indított a kulturminisztérium kebelében működő zenei szakosztály, míg élen egy érdekelt előadóművész állott. Jelenlegi vezetője, Amiran, kevés érdeklődést mutat az egész kérdés iránt.

Külföldi művészek fokozottabb fellépése nem utókéne hazai művészeink érdekébe. Kétségtelen, hogy a közönség sznob része csak a külföldi nevezetességeknek hangversenyekre tolongna, de a nagy többségnek fokozná a zeneművész iránti érdeklődését és szeretetét és ezáltal az értékes hazai művészek közönsége is meg növekedne. Szomorú tény, hogy éppen vezető zenekarunk tesz oly keveset utóbbiak érdekében. A jövő évad előzetes műsorgeterveztébe a rendes és rendkívüli bérleti sorozatokban mindössze egy-egy hazai művész adt helyet, ismét bebizonyítva, mily rideg közönnyel áll szemben az ország művészeivel, zeneszerzőivel. Minden lelkesedés és meggyőződés nélkül iktat be olykor hazai műveket műsorába, ezzel éppúgy elküvetelintve a szerzőket, mint az előadókat. Nem kevésbé jellemző a zenekar komerciális felfogására, hogy a tervezett európai körútra ismét nem hívja meg az egyetlen számbajelölhető hazai karmestert, Georg Singert, mint akár az amerikai turné alkalmával. Singer évente több hónapot tölt külföldön, mint vendég-karmester, a zenekarnak se nem oka, sem joga nincsen tehát hozzá, hogy ily alkalommal mellőzze. Igen nagy szegénységi bizonyítványt állítunk ki magunknak, amikor az európai országokba utazva, saját karmester helyett csak két vendéget, kik mellékesen megjegyzve, együttvéve csak egy félzsidót képviselnek, bízunk meg a zenekar vezényletével.

Mindaddig, míg a zenekarnak élen nem fog egy felelős és ügy nemzeti, mint zenei szempontból egyaránt lelkes, önzetlen és megbízható művészeti igazgató állani, addig filharmonikusaink csak egy kiválóan játszó külföldi stagione szerepét tölthetik be hazájukban... A Kol Jisráél művészileg tagadhatatlanul kevésbé értékes együtteséből a szempontból hasonlíthatatlanul jobban teljesíti hivatását, s egy alkalmat sem mulaszt el zsidó szerzemények és zsidó művészek pártfogolására.

Még egy sajnálatos jelenség, mely ezzel az elefántcsonttorony-politikával összefügg: hogy senki sem gondoskodik az oly igen fontos karmester-utánpótlásról. Ebben mindkét zenekar egyaránt monopolisztikus politikát űz és semmiféle alkalmat nem nyújt a fiatalabb generációknak, hogy dirigenssé képezhessék ki magukat. A Kol Jisráél túl van terhelve régi kötelezettségeiből származó ballasztokkal, a filharmonikusok pedig még ifjúsági hangversenyeket sem engedik át a

Olyasvalami volt, mint a földrengés, árvíz, tüzvész, vagy hasonló természeti csapás. A világ összes szunyogjai rohamra indultak lakónegyedük ellen. A legforróbb augusztusi napokban történt, az emlékezetes nyári chamszin idején, amelyről a meteorológiai intézet óvatosan megállapította, hogy szokatlan jelenség. Egyidőben a hűhullámmal, amikor egyenfolyva és átízadva, nyitott ajtókkal-ablakokkal vártunk valami kis enyhítő fuvalatot — szél helyett váratlanul szunyoghullámokat kaptunk. Nagy rajokban jöttek, hihetetlen mennyiségben és fantasztikus étvágyal; sosem volt elég nekik vérukból, újabb és újabb rohamokat intéztek ellenünk, kövérre és lomhárra hízta rajtunk, mint valami repülő polóskák. Az embert már a hideg rázta, amikor jött az este és körüljöttünk cikáztak, azzal a gyűlöletes, gyors zizezésel...

Megtudtuk, hogy az egész környék a szunyogoffenzíva keserveitől szenved. A Muszrara mentén épült nepes lakónegyedek: a Jád Elijahú, a Geser utca és környéke, a Montefiore-negyed, a Sikun Amami és egyre növekvő épülecsoportja, a Bicarón-negyed lakói, tehát az emberek tízezrei álmátlanul töltötték az éjszakát „purátor” nevű készüléket vásároltak, amelyben valami DDT-szerű folyadék ég villanyáramra, korlátlan mennyiségben permetezték a szobákat DDT-vel, Lindolal, Shelltox-szal és ki tudja hányféle szunyogirtó szerrel testüket bekenték kétesillatú kenőcsökkel, mindez azonban nem használt, a roham heteken át tartott; végül is az emberek kénytelenek voltak bezárni az ablakokat és az ajtókat, a forró nyárban zárt lakásokban dunsztolódtak, de még így is jobb volt, mint millió és millió szunyog csipésének kitéve lenni.

Adófizetők vagyunk, még pedig igen nagy mértékben. Így tehát az ember jogosan fordul azon hatóságokhoz, amelyeknek jövedelmének jelentős részét fizeti. Védjétek meg a szunyogoktól!

Kiderült, hogy van, aki megvéden. Tel-Aviv városának van egy osztálya, a „hámaschláka háantimaláriai”, maláriaellenes osztály. A malária szó egyébként csak az ügysztyálj nevében maradt meg, mert malária-szunyog nincs már Tel-Avivban. Évekkel ezelőtt, amikor az osztályt létesítették, a Járkón és a Muszrara mentén nem volt szokatlan a maláriában való megbete-

gedés, de a szorgalmas irtómunka eredményeként ma már Tel-Avivban egyáltalában nincsen.

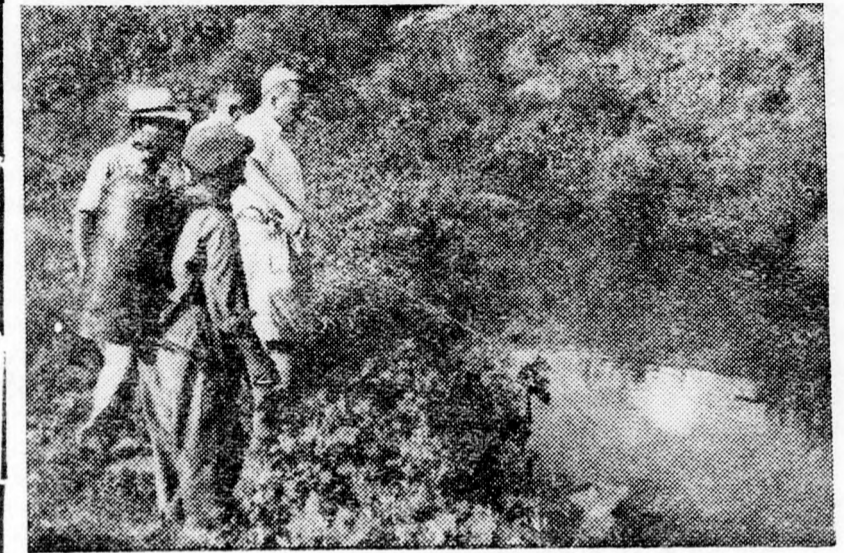
Ez a példa arra biztatott, hogy talán a közönséges szunyogoktól is megszabadulhatunk. Házunk, amely két tuat újsgírőcsalád ott hona, előljárt a hatóságok mozgósítására irányuló küzdelemben. Naponta futottak be a panaszok. És valóban, megjelentek a lakónegyedekben a városi maláriaellenes hivatal emberei.

Goldstein Méirnek hívják a hivatal fiatal vezetőjét. Magyaros héber kiejtésünk kölcsönösen gyanút keltő volt és megállapítottuk, hogy mindketten Kozlovsvárt választottuk a zsidó honalapítás átmeneti állomásául. De ezt csak akkor

egyetlen gubót, vagy lárvát nem talál.

Megállunk az olajos víz mellett, Méir pillangóhálóhoz hasonló szerszámmal szűri át a vizet és mutatja a hálót: nem marad fenn rajta semmi. Megtudjuk, hogy a Muszrarárt hetenként egyszer permetezik; pontosabban: minden hat napban a patak minden pontját át kell vizsgálni és ha szunyog-élet jelei mutatkoznak, újra kell permetezni a vizet.

Jád Elijahúnál, az új közkert mellett vagyunk szemtanúi a permetezés műveletének, amelyhez Goldstein Méir szakszerű magyarázatot fűz. Előljáróban megtudjuk, hogy Goldstein a mandátumi időkben Szodománál dolgozott, a kálisó-

szögeztük le, amikor már Méir kis jepején ültünk, hogy végigvezessen a Muszrará medrén.

A maláriaellenes osztály vezetője magyaráz:

— Egy-két napig tart az egész. Aztán elvettve lesz egy-két szunyog, de az nem is lehet másként folyóvíz mellett épült lakónegyedekben. Be akarom bizonyítani magának, hogy a Muszrarában nincs szunyog, egy hete legfeljebb egy-egy szállhatott fel.

A patak mellett gizzgazzal benőtt keskeny ösvényen haladunk. A Muszrará vizén vastag olajréteg. Az ember azt hinné, hogy valami közeli gyár önti ki oda üzemanyagának sprőjét; de Goldstein Méir mindent megmagyaráz:

— Ez az olaj a Malária-Oil, vastag olajos folyadék, amelyet mi permetezünk rendszeresen a vízre. Ez az olaj eleresi a víz felületét és a szunyogpetékből kikerült hernyót, vagy a hernyóból alakult gubó szülőitjét, a lárvát megfojtja. Ma végigutazhat velem az egész Muszrarában, az Ezra-negyedtől egészen a Járkónig és

műveknél. Ott kezdte meg a szunyogokkal való foglalkozást; majd kinevezték a telavivi maláriaellenes osztályhoz. Nyolc hónapon keresztül Jeruzsálemben volt továbbképzésen, ott tanulta meg a szunyogveszedelem elleni küzdelmet.

A szunyog — ismert dolog — vízbe rakja petéit. Egyetlen nőstény-szunyog 180 petét rak le, fantasztikusan rövid életében. Mindössze 9—10 napig él, ezt az időt főlegnek szaporításával tölti. Ahhoz, hogy petét tudjon termelni, vérre van szüksége. Ezért a nőstényszunyog akár 1000 méter távolságra is elkalandozik. Amikor jól teletöltötte magát vérral, pihenésre van szüksége, majd a megérett petével elrepül a legközelebbi vizig, pocsoljaig, vizes pincéig. A 180 petéből aztán 180 ifjú szunyog kel ki és ez a 180 szunyog egyenként újabb 180 petét rak le; egyetlen szunyog zavartalan szaporodásból tehát rövid két hét alatt 2240 vérszívó származik. Nyolc nap kell, míg a pete a gubózássá fejlődik; egy-két nap alatt kibújik a gubóból és akkor vérre éhes szunyog-fenevaddá változik.

A himállat kevésbé veszélyes; egyetlen funkciója a fajfenntartás; rövid életű és lusta. Nem repül messzire a víztől, kevesebb vér kell neki.

Goldstein Méir és segítőtársai, elsősorban Aharon Jerusálemi, aki 22 éve foglalkozik szunyogirtással a Muszrarában, a patak felszínén szongó ezerfajta rovar közül, mint régi ismerőt fedezik fel a szunyogot, fejlődésének bármely fázisában. A Muszrará egyik nyugodt kis medrében, a víz felé hajolva megtalálják néhány gondos szunyoganya petéit, a hernyókat, a lárvákat. Egy munkás nehéz tartályt szerel a hátára, a tartályból hosszú cső nyulik ki. A tartályt olykor pumpálni kell, ekkor a munkás leül a földre és valaki a pumpát kezeli. Aztán a csőből messzi sugárban tör ki a folyadék, az egész vizet, de főként a partmelléki részét permetezik. Látjuk, amint a szunyog-petécsalád érzékenyen mozogni kezd, feltolakszanak a víz felszínére, levegőt keresnek. A Malária-Oil azonban ellepi a víz felszínét, a hernyók és lárvák hiába hápognak

levegőért; néhány lárvá kétségbeesett kapálózással védekezik a patak folyása ellen; de erejük lankad és a víz áramlása elsodorja őket; vége a létükért folyó küzdelemnek, sosem lesz már szunyog belőlük.

A Muszrarában nincs már szunyog — állapítják meg a legteljesebb határozottsággal.

De akkor miért van mégis annyi szunyog a környéken?

— Megtaláltuk a szunyog-fészkeket a Jád Elijahú-negyedben — magyarázza Goldstein Méir — egész nyáron csatornázták a lakónegyedben és több ízben is csőrepedések történtek; a víz leülepedett a pincékben, a járdaszéleken, földmélyedésekben. Ezeket a helyeket utótként tanýt a szunyogok, ide rakták le a nőstények petéiket. Sok ilyen fészket fedeztünk fel és permeteztük Malária-Oil-lal. Minden ilyen fészket fel kell kutatnunk, hogy megtisztítsuk a környéket a szunyogcsapástól.

Komoly ügyosztály ez, amit Goldstein Méir vezet. A Muszrará, a Járkón és minden viz, amely Tel-Aviv-Jaffa területén jelentkezik, a hatáskörébe tartozik, 12 munkással és további 1000 munkanappal végzi feladatát; a Muszrarára hetenként két tonna olajat permeteznek, egy tonna ára 180 font; csak a Muszrará szunyogtalanítása 10 ezer fontba kerül évente. A Járkón csónakokról, kompresszor tartályból „olajozzák” hasonló időközökben.

— Ha hetenként permeteznek, mégis hogyan lehetséges, hogy az idén elszaporodtak a szunyogok a Muszrarában?

Goldstein kelleetlenül válaszol:

— Hiba volt. Új anyaggal kísérleteztünk, amelyről úgy tudtuk, hogy Amerikában sikeresebben alkalmazták, mint a Malária-Oil-t. Egy héttel használtuk és szunyogcsapás lett belőle. Persze a zonnal visszatértünk a Malária-Oil-re, amely az egyetlen bevált szerünk. Sajnos, nagyon drága és a közegészügyi minisztérium sokat veszekszik velünk miatta. De nem lehet másképpen. Ha nem irtanánk nap-mint nap szunyogot a Muszrará környékén, ezekben a városrészekben tarthatatlanná válna az élet.

Tanusítom, hogy valóban megszűnt nálunk a szunyogveszedelem. Néhány napja csak a „megengedett mennyiség”, 5—10 szunyog zavarja éjszakai nyugalmunkat. A hitel-szomszédosság azt állítja, hogy a hívősebbre fordult időjárás teszi, nem pedig a városi hivatal. De én láttam haldokolni szunyoglárvákat és — jobban hiszek a szememnek...

Rendeljen várammentes IKKA
csomagot az ünnepekre
magyarországi rokonai részére

A szeptember végéig megrendelt csomagokat ingyen szűnik a sátorosünnepek alatt kiosztatni.
Ne felejtse el a megrendelő tudat-zhuját magával hozni.

MEGRENDELŐHELYEK:
JERUZSÁLEMBEN: WEISS BÉRNÉDS (Vajda Mose) Sion
Gion Málka (Princes Mary)-u. 15., d. u. 4-6.
TEL-AVIVBAN: „ORIGINAL” textiltűz, Merikás BA44
Mélaká 3 sz., (6-06, 13-as autóbusszal szemben) délelőtt
10-12, délután 5-7 között;
HAIFAN: GISZKALAY KLARI közelebbiútvárban, Nordau
utca 21. szám.
Levélbeni érdeklődésekre az IKKA izraeli képviselője válaszol:
ENG. G. KEMENY, TEL-AVIV-JAFFA, POB 8118.
EGYETLEN VÁMMENTES
CSOMAGKÜLDÉSI LEHETŐSÉG

minden fiatal karmester számára elengedhetetlenül szükséges gyakorlat-szerzésre. Így hát marad minden ahogy 15 évvel ezelőtt volt, a karmesteri pályát a korábban jövők oly görcsösen szorongatják, hogy egy percére sem engedik ki kezükből. Az eredményt jól ismerjük...

De hogy ne csak zsörtölődjünk s kifogásoljunk, hanem megtenni a filharmonikusok jövőjeiért, megengedik át a

nikusok jövőjei mősorának nagy értékeiből Igor Markovics és Sergiu Celibidache, valamint a szintén jónévvű Efrém Kurtz és Carlo Mario Giulini karmesterek nevet, valamint a szolisták közül a nagyszerű Marian Anderson és Georg Piati-gorszky csellista közreműködését. — Ejtán Lusztig karmester a telavivi kamarakamara - énekkarral Honegger „Dávid király”-oratóriumát készült bemutatni.
Pataki László

Gratifikáció - Fenyvételűs

„SANDRA”
HAIFA TEL-AVIV
El-Chanan 24 Pinsker 64
Vas., hétfő Kedd-szerda
10-20-ig 11-19-ig.

LEONORE

SZABÁSZ- és
VARRÓISKOLA
T. A., Slomo Hamelech-u. 78.
BEIRATKOZÁSOK
az új kurzusokra
SZEPTEMBER 15-ig.

PANAMA-
SZALMA- és
NYULSÖR-
KALÁPOK

JAVVUSA, elsőrendűen

„Exoress”
WEINER K. TEL-AVIV,
Levélbeni érdeklődésekre az IKKA izraeli képviselője válaszol:
1954. Uj Kelet 9

A ZSIDÓ VILÁG HIREI

Két és fél évig tartó előkészületek után a napokban kezdődnek el Amerikában azok az ünnepségek, amelyeket az amerikai zsidó település 300 éves fordulója alkalmából rendez az ottani zsidóság az Egyesült Államoknak újszólóvá minden városában. Az ünnepségeken részt vesznek az összes amerikai zsidó szervezetek és azok nyolc és fél hónapig fogják tartani. A megnyitó ünnepség az 1954-ben épült híres newyorki spanyol-portugál „Seerit-Jiszraél” templomban fog lefolyni. A templomot az a 23 spanyol zsidó építette, akik először Braziliában ke-restek menedéket és onnan mint az első zsidó települők érkeztek az akkori Új-Amsterdamra, a mai New-York városába.

Az ünnepségek programjaiban többek között a következő érdekes megnyilvánulások szerepelnek: városi és parlamenti ünnepségek a különféle amerikai államokban; ezeknek keretében New-York állam kormányzójának ünnepi nyilatkozata; 20 televíziós ünnepi program és 14 külön rádióközvetítés erre a célra összeállított programmal; történelmi és művészeti kiállítások; hangverseny Washingtonban Leonard Bernstein vendégfellépéssel; a Columbia egyetem és a zsidó történelmi és tudományos társulatok nagygyűlései, stb.

Az ünnepségek keretében

Virág a gettóban

Egy könyv jutott a kezembe a varsói gettóról. A címét se tudom, az íróját se. Az ilyen könyvekre rá szoktam magamat vetni, anélkül, hogy a címe, írója érdekelné. Így akarom legalább lelkileg végigélni, amit ők testi-leg is végigszenvettek.

Kitűnő könyv volt, irodalmi szempontokból is. Leírja benne az írója a kiterjedt csempésztést is, ami a gettóban folyt. Csempészték be a kenyéren kívül a világon mindent. Többek között virágot is. Egy szegény asszony a Judenráti irodájában takarított, ott vette észre a virágot, amelyet valaki becsempésztett és egy vázába rakva az íróasztalra helyezett. Egy este, irodazárás alkalmával, az asszony azzal a kéréssel fordult az irnokhoz, engedje meg, hogy reggelig hazavigye a virágot. Az irnok faggatni kezdte, hogy minek neki a virág, az irodában eleget láthatja egész nap. Az asszony bevallotta. — Most tölti be a kislánya a második évét és még nem látott eddig virágot...

Nem tudtam a könyvet tovább olvasni. Letettem. Ha ez a könyv a nyájas olvasó kezébe kerülne, ajánlom, ne olvassa el, csak idéig, a virágig. (I.k.)

Értesítjük i. t. vevőinket, hogy szalonunkat a nyári szünet után

ISMÉT MEGNYITOTTUK

Uj címünk:
TEL-AVIV, ALLENBY 28

SZALON BUDAPEST

Házvezetőnőt
aki önállóan főz,
KERES
KÖSER HÁZTARTÁS
Lakáslehetőség.
Feldmann, Jeruzsálem,
Abarbanel-u. 31.

sok zsidó tudós, művész és író is szerephez jut.

Frankfurt városában most zajlott le a németországi zsidó egyetemi hallgatók szövetségének negyedik konferenciája. A konferencia adatai szerint hét német egyetemen összesen 200, szövetségbe beszervezett zsidó diák tanul. Túlnyomó részük menekült, akik Németországból továbbvándorolni készülnek. A zsidó diákok szervezete a héber „Báde-rech” címen negyedévenként megjelenő folyóiratot ad ki. A folyóirat ezer példányban jelenik meg. A zsidó diákszövetség hét tagja a zsidó diákok világszövetségének a meghívására most Izraelben van tanulmányúton.

Argentina több színházában hosszabb idő óta adnak elő egy darabot, amely anti semita beállítottságával eddig többrendbeli incidens kirobbanásához vezetett. A darab címe: „A zsidó” és főszereplője egy Shylokhoz erősen hasonló uzsorás figura.

Múlt héten Santa-Fében a darab előadása közben egy zsidó néző nagy botrányt rendezett. Az előadást abbahagyták és a botrányokozót a rendőrség letartóztatta, majd később szabadon bocsátotta. Másnap egy nagy santa-féi lapban egy magasállású katolikus főpap tollából cikk jelent meg, amelyben az illető főpap elmondja, hogy uzsorások nemcsak a zsidók körében találhatók, de szép számmal akadnak ilyenek a keresztények között is. A cikkíró elmondja, hogy évekkel ezelőtt szorult állapotában egy keresztény pénzkölcsonzó 30 százalék kamatot számított fel neki. Jellemző azonban, hogy az argentinai zsidó intézmények minden eddigi tiltakozásukkal sem tudták a darabnak műsorról való levételét elérni.

A mérgezett politikai atmoszférát, amely jelenleg Amerikában uralkodik, jellemzően világítja meg az az eset, amely az amerikai közvélemény előtt „Chazanov-ügy” megjelölés alatt ma már általánosan ismert. Abrahám Chazanovot, aki az amerikai haditengerészet hidrográfiai intézetében, mint polgári személy volt alkalmazásban, 1954 áprilisában hirtelen elbocsátották állásából. Az elbocsátás oka: állampolgári megbízhatatlanság. Ugyanezt a vádat emelte a tengerészeti minisztériumban működő bizottság még másik öt zsidó alkalmazott ellen is, akiket Chazanovval együtt szintén elbocsátottak. Érdekes, hogy az öt zsidó Chazanovval együtt Washingtonnak ugyanabban a lakónegyedében lakik. A mi-

nisztériumnak 12, ugyanott lakó keresztény alkalmazottja közül viszont egyel szemben sem emelt kifogást a bizottság.

Miután elbocsátása után Chazanov az eljáró bizottságot és az ellene felvonult tanukat is nyíltan antiszemitizmussal vádolta meg s miután ügyét az amerikai zsidó szervezetek is magukévé tették, a tengerészeti minisztérium az ügyet felülvizsgálat céljából újabb bizottság elé utalta. A bizottság most tette közzé az ügyben hozott határozatát és ebben Chazanovot teljesen ártatlannak, illetve polgári hűség szempontjából abszolút megbízhatónak nyilvánította és egyben állásába való azonnali visszahelyezését rendelte el. Az ügyben hozott másodfokú határozatot James Smith a tengerészeti minisztérium államtitkára a napokban sajtókonferencia keretében ismertette a nyilvánossággal. Az államtitkár, — aki-nek az egész ügy folyamán tanusított jóindulatát az összes lapok kiemelik, — elmondta, hogy az ügyben szereplő tanúk által felhozott vádak egyáltalán nem tudták bizonyítani és éppen ezért a minisztérium most ellenük törvényes lépések megtételére készült. Az államtitkár az első bizottság eljárását „kisse naiv”-nak mondotta s a végén kijelentette, nemcsak hogy a Chazanov ellen felhozott vádak megdőlték, de egyes újabb beszerzett információk szerint, amelyek a polgári hűség, családi, társadalmi, sőt vallási élet terére is kiterjedtek, Chazanovnak az átlagnál sokkal magasabb fokú polgári hűségét bizonyítják.

Az újságíróknak arra a kérdésére, hogy vajjon a másik öt zsidó alkalmazottat is visszahelyezik-e állásukba, az államtitkár nem óhajtott válaszolni.

Az amerikai közvélemény különösen pedig az ottani zsidóság nagy elégtétellel vette tudomásul a Chazanov-ügy újabb fordulatát s az amerikai lapok, — amelyek érdekes módon mind elefelejtik megemlíteni a másik öt vádlottnak zsidó voltát, — az államtitkár beszámolójából különösen azt emelik ki, hogy az állampolgári hűség vizsgálatát ezentúl más procedurális alapokra helyezik. Az amerikai Zsidó Világkongresszus a minisztérium eljárását külön is köszönettel nyugtázta, de egyúttal azzal a kéréssel fordult a haditengerészeti miniszterhez, indítson vizsgálatot annak kiderítése céljából, hogy az egész kérdéskomplexumban nem az antiszemitizmus volt-e, amely a főszerepet játszott?

Hermann Arnes szászországi élelmészeti miniszter egy berlini gyűlésen, ame-

lyen főleg volt náciok vettek részt, kijelentette, itt az ideje, hogy „mi, a nácivezetők, akiket 1945-ben akaratunk ellenére távolítottak el az ország éléről, végre visszatérjünk a politikai küzdőterre, még mielőtt a hatalom végérvényesen idegenfajú elemek kezébe menne át.”

A szász élelmészeti miniszter egyebéket 1931-ben már a náci párt tagja volt és a „menekültek pártja”, amelynek listáján néhány évvel ezelőtt a szászországi parlamentbe bejutott, ugyan csak közismert náci-alkulat.

Manilában, a filippineknél most a politika központjába került fővárosában, összesen 300 zsidó él, fele százd és fele áskénáz zsidó. A hitközség konzervatív, de egyesek újabban a vallási élet terén bizonyos modernizációt követelnek. Saját bevallásuk szerint az antiszemitizmusnak a Filippineken nyoma sincsen.

Az 50 ezer tagot számláló Bialisztokból bevándorolt amerikai zsidók szövetsége a „landsmanschaft” száz éves fennállása alkalmából nagy ünnepséget készülnek rendezni. A bialisztokiak most közreadott beszámolójában büszkén említik meg, hogy az első világháború után az otthonmaradt bialisztok zsidóság felségítésére nem kevesebb, mint öt-millió dollárt juttattak. — Mostani jubileumuk alkalmából egy Izraelben felállítandó „Kijráz Bialisztok” nevű település céljára eddig százezer dollárt gyűjtöttek. A bialisztokiak 33 év óta egy újságot is megjelenetnek.

Ráv Feldmann, az amerikai zsidó segítő tanács mellett működő tábori rabbi tanácsának egyik ki-küldöttje, aki Kelet-Ázsiában tett körútjából most tért vissza Amerikába, jelentésében megemlíti, hogy Japánban tízezerrel vannak akik most a zsidó hitre akarnak áttérni. Feldmann rabbi szerint ez annak a szellemi krízisnek a következménye, amely az elvesztett háború után a japán népen úrrá lett. A vereség megrendítette a népet a régi „sinto” vallásban való hitét, amelynek tanításai szerint az isteni származású mikádó népe legyőzhető. Ebben a lelki állapotban nagy hatást gyakorolt rájuk a megszálló amerikai hadsereg zsidó katonáinak a vallásos fellegása. Ez indította el a mostani nagy áttérési mozgalmat, amelyvel szemben azonban a Japánban működő rabbiok nagy fenntartással viselkednek. Ezért eddig még nagyon kevés esetben adták beleegyezésüket az áttéréshez, bár egész tömege a zsidójelölteknek szorgalmasan tanul héberül és kitar-tóan tanulja a zsidó szokásokat.

Irodalom - Művészet

A Mátaté szatirikus színház: „920-as szoba”

Ha valaki nevetni akar a nyári melegben Tel-Avivban, az menjen a Mátaté-színházba. John Murray és Allan Boretz amerikai szerzők kizárólag erre építettek a „920-as szoba” című bohózatukat. Kijön az ember a Bét Háam-teremből a Mátaté előadása után és szédül a nevetéstől. De ha megkérdeznék önmagától, hogy mit látott, első pillanathban nehezen tudna rá választ adni. Egyszerűen elfelejtette, hogy mit látott. Semmi nem maradt meg belőle. S ez az első impresszió értékítélet.

Amikor aztán lassan összeadja magában a jelene-teteket, rájön, hogy összefüggő történetet látott, amit lehetett volna jól is megcsinálni. S nem is kellett volna sok hozzá. Csak ki kellett volna hagyni néhány fölösleges és nem egészen izléses, hangos, hisztériás jelenetet. Kevesebbet kapott volna, mégis többet és talán finomabb, egyszerűbb játékokat is.

A 30-as évek elején a nagy gazdasági krízis idején jött divatba Amerikában a szociális dráma, s ennek egyik hajtásaként a szatirikus vígjáték is, amely a nehéz gazdasági helyzet fonák-ságait figurázta ki. A „920-as szoba”-ban bohém, nincstelen színészgárda ül együtt, hogy előadják L. Davis vidéki, kezdő színpadi író állítólag kitűnő darabját. Az együttműködés semilyen reális alapja nincs: nincs pénzük, hogy a hotelszámlat ki-fizessék, hogy a szerző-nek öleget adjanak, hogy a diszleteket összetakolják. Próbálják a darabot és mi-közben a szállodából kidobással fenyegetik őket, va-lami csodára várnak, ami a megváltást hozza. A csoda nem is késik; a darab minden várakozás ellenére sít-kert arat és megmenti őket a nyilvánvaló éhhaláltól.

A bohózat lényege tulajdonképpen a társulatnak a szálloda igazgatóságával vívott harca, tele furfanggal, skrupulus nélküli ravaszsággal, hogy még a szállodában maradhasson, amíg valahonnan pénz kerül a szám-lák kiegyenlítésére. A mód, ahogy a szerzők a darabot beállítják a legprimitívebb eszközök felhasználásával, nem szolgálja a darab javát. Minden zavaros és nyugtalanító benne, de a kitűnő helyzetkomikumok, a gyors, váratlan reakciók állandó derűtséget kelte-nek.

A színigazgató szerepét Jákov Timan, a szállodatu-lajdonost Jákov Aha, az is-mert mókacsinaló alakítja. De a legszimpatikusabb és a legjobban játszott szerep ezuttal Jozsef Lévi szerepe, aki a fiatal, tapasztalatlan, vidéki szerzőt alakítja szép színészi sikerrel.

m. g.

A HEBER KÖNYVPIAC HIREI

„Festők Izraelben” (Cá-járim Böjiszraél) címmel szép művészi album jelent meg a Gazit kiadásában. G. Talpir írta hozzá az előszót és az élettrajzi adatokat. A könyv külön borítékban tizszines reprodukciók is tartal-maz Ardon, Atar, Glücks-berg, Zarizky, Jancu, Leva-non, Mokadi, Castel és Sé-mi festők műveiből.

„A tudatalatt pszicholó-giája” (Áscsolt Bapsicholo-giáta Hámaákim), dr. R. Pokorny könyve, amely Freund, Adler és Jung tanításait tartalmazza („Orot” kiadás).

„A három fiú” (Há slosá) Maxim Gorkij regénye, oroszról fordította Aharon Pollák, az előszót írta Jo-chanan Twersky. (Twersky kiadás).

Benjamin Franklin ön-élettrajza, számos tanulmányával és levelével. Előszó-val állta M. Avidor, aki hű karképet ad az Egyesült

Államok akkori helyzetéről, kidomborítja Franklin em-beri és államférfiúi nagysá-gát. A könyv kézagpótló történelmi dokumentum az-ozok számára, akik az USA történelme iránt érdeklőd-nek. Az önélettrajzot Jehuda Jáari, a tanulmányokat és a leveleket H. Uriel fordí-totta.

Jákov Ben Aharon Sas-portas összegyűjtött műve-nek teljes kiadása, dr. Je-száhu Tisby előszavával és jegyzeteivel. Jákov Ben Aharon Sasportas híres rab-bi volt, 1610-ben Oránban született. Marokkóban, Lon-donban, Amszterdamban és Hamburgban működött, mint rabbi. Maga is kabba-lista volt, de Sábbátáj Cvi-nek nagy ellenfele, akít ír-ásában és beszédeiben, mint szelhamost leplezett le. Dr. Z. Schwartz irodalmi ha-gyatéka alapján sikerült összegyűjteni Sasportas be-szédeit, Európa minden hit-községéhez intézett leveleit és egyéb írásait és teljes képet adni a XVII-ik szá-zad e kimagasló zsidó egyé-niségéről. (Moszad Bialik kiadása.)

Dávid Rotblum válogatott írásai (Moszad Bialik). A könyv elbeszéléseket, leír-ásokat és gazdag folklorisz-tikus anyagot tartalmaz a galiciai és ausztriai zsidó-ság életéből. Rotblum Herzl Tivadar első csodálója és tanítványai közé tartozott, kö-zel állt Bialikhoz, Frisch-mannhoz és Szokolovhoz is.

Klausner professzor mű-veinek jubiléus kiadása. Klausner professzor 80-ik születésnapja alkalmából a Mássadá és a Mádá kiadó-intézetek együttesen kiad-ják a nagy történész mű-veit 16 kötetben. Az első kötetek már ebben a hónap ban napvilágot látnak. Ez lesz Klausner híres műve-nek, a „Jézus”-nak (Jésu Hanceri) hatodik kiadása, és „Jezusztól Paulus”-ig (Mi-jésu ad Paulus) című köny-vének negyedik kiadása.

BÉLYEGGYÜJTŐK
A következő gyűjteményeket felszámoljuk:
NEMETORSZÁG, ORSZÁG, MAGYARORSZÁG
EUROPA-LEGIPOSTA
Sorozatuk és egyes darabok.

HABULAI ISTCO
25 MONTEFIORE UTCA
T. A., Allenby sarak 25
Tel. 66062.

MIRJAM KOZMETIKA
T. A., Allenby 28. szám
Gyors és eredményes szeplőkúra, garanciával. Pattanásos arcok speciális kezeléssel biztos eredménnyel. Végtelen hajlítottatás. Szépségápolás. (*)

מיראם קוזמטיקה
UJ MÁRKÁS
FILCKALAPOK CSAK
Hesil Schwarcz -NAI
Tel Aviv.
Nachlat Benjamin 40.

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות
המחלקה להנהלת השו"ן ולהשכלה
מסמך הכללי של העובדים העברי בא"י
מועצת פועלי תל-אביב-יפו

— המחלקה לתרבות ולנוער
רשת מוסדות ההשכלה והנהלת השו"ן

IVRIT KURZUSOK TANRENDEJE
kezdőknek és haladóknak
Olvasás, írás, irodalom és nyel-tan. Kedvező feltételek, modern tanítási módszerek idősebbek részére. — A végzett növendékek bizonyítványt kapnak.

Esti kurzusok felnőtteknek
a közoktatásiügyi minisztérium ellenőrzése alatt:

Tanterv: ivrit nyelv, tánách, történelem, földrajz, természetrajz, fizika, vegytan és algebra.

Felvilágosítás és beiratkozás:
Tel-Aviv, Brenner-u. 2. sz. (196 Brenner) 58-as szoba, d. e. 9-10 és d. u. 4-7-ig.

A HOH védnöksége alatt Pásztor Béla Magyar nyelvű Színházi Együttese bemutatja László Aladár világhírű vigjátékát:

A BECSÜLETES MEGTALÁLÓ

Holnap: Natanja szombat, 8.45-kor.
ESZTER MOZI
Péntárnyítás este 7 órakor.
Jegyek: Signal-Ruzsanzky jegyiroda.
Taxi-sérut és autóbusszökéledés előadás után minden irányban biztosítva.

Szept. 16. Ramat-Gan csütörtök, 8.15.
Jegyelővétel: Rechnitz, Ramat-Gan, Bialik 97;
Tel-Aviv: Rococo, Dizengoff 93; — Kanaf, Allenby 83.
Taxi-sérut és autóbusszökéledés előadás után minden irányban biztosítva.

התנאים
AVNAL Shoes of Quality

APRÓHIRDETÉSEK

ADAS-VÉTEL

BUTORKIALTÁS. Európai rekamé, ebédberendezés, saját készítésű nagyjáték szekrények, ágyak, olesón, részletfizetésre is. Állalok asztalosmunkát, bútorkészítést, polttúrozást. Bátorizlet, Jeruzsálem, Rechov Sant Paul 18. emeleti kórháznál. A4920

ÚJ VARRÓGÉP 150.- tontó, részlete, csak Ing. Hirschensohnnál. Jaffa, Busztrusz 12.

PELYHET. FOLLAT legmagasabb árú veszek. - Folteltávolítás, paplan- és párnakészítést vállalok. Weingarten D., Tel Aviv, King George 9. sz. A 1477

FOLLAT, PELYHET VESZUNK. Paplanját, párnáit és ágyneműjét felújítjuk. Weiszmann, Tel-Aviv, Bienenroff-u. 118. sz.

CSAK RAMBAM U. 8., Tel Aviv. Wagenberg különleges, évvégi ajánlata: Luxusvitelű, magas és egyszerű búffék. - Kétajtós ruha-szekrények 20.-fontól, háromajtósak 65.-fontól négyajtósak különféle árakon. Dupla rekamiék, fotelek, stb. Új munkák terv szerinti. 12 havi részletre. A4923

VARRÓGÉP eladás - vétel - esere. Szakszerű javítások. Singer, Natania. (Egged) Ritz Hotel mellett.

VARRÓGÉP eladás, esere, javítás, részlete. Klein és Fla (azelőtt Kossó). Jaffa, King George 20.

ALKALOM! Luxusbútor olesón eladó. Tel-Aviv, Allenby 97. sz., 2. lépcsőház, III. e., 13-as ajtó (détátn 1-4, este 7-9).

Veszünk LIBA-, KACSA-TOLLAT, továbbá pelyhet és ágytollat. - Featherindustry, Tel-Aviv, Merkuz Szolovszky 5/16. Telefon: 83415.

HIS MESEK terraszokkal és szalag raktárakkal, 28 dunám föld. - 15 öntözött, - téhennél, földháló, Poalé Mizrahi mosáyon, becseség miatt bérbeadó. - (Közvet pénz nélkül.) Schichter, Salfir, Migdal Askalon mellett.

NATANJAN KIADÓ ÜZLETRE-LYSÉG kiegészítés nélkül. Műhelynek, raktárnak alkalmas. Azonnal elfoglalható. - Érdeklődni: Rohen makolet, Géva, Sd. Ben-pesin 1. A4941

Parasztagmirtűk különböző kivitelben olesón 10-15-ig

HAMIR-nál, T.A. Achad Haam 39

PIANINÓT kifogástalan állapotban vennék. Részletes ajánlatok, árjegyzék: „Pianino” jellegű, Új Kelet, Natania, Ráv Kuk utca. A4942

CUKRASZDÁT, vagy üzemet keresek bérbe. „Szakember” jellegű a kiadóba. A4908

HAROMLAPOS vadonatúj gázkályhát sütővel elcserelem 2-3-lapos szőlőművelésre. - Schwarz, Mosav Ostria. A4930

VALLÁSOS, VÁTIK MOSAVBAN alkalmi áron átadó ház, 17 dunám öntözött földdel, istállóval és hullal. Weisz Jákob, Kfar Pinesz, Párdesz-Chana mellett. A4934

KÉT TETŐCSERÉPGYÁRTÓ GÉP, 80 állapotban, 800 formával eladó. „Cserep” jellegű a kiadóba.

LAKAS-BÉRELET

LAKASORAT ÜZLETEKET Tel-Avivban, Jaffán és a környéken nyílnak a közművek Ringel-Iroda. Szentel Benjamin 39. Telefon 5713.

LAKASAT bérbeadja, eladja gyorsan és kedvezően Műz Elenberg és Tsa útján, Tel Aviv, Javne 34. Telefon: 92514. A4

Műhelynek, vagy irodának is alkalmas **két udvari üzlethelyiség** utcai kirakattal. ATADÓ.

ALBA üveges, Tel Aviv, Allenby u. 47., d. e. 10-1. d. u. 4-6. (*)

LAKAS, ÜZLETHELYISÉG a közismert „Express” iroda útján, Tel Aviv, Merkuz Bálé Melachá 5. sz. Tel. 5376. (10-1, 4-6.)

BUTORIZOTT, SZÉP FELSZOBA, központi, esetleg az egész, olesón, kényelmes feltételű, fiatal lányok, vagy asszonyoknak. - Ringel, T. A., Nachlat Benjamin utca 39. A4912

BŐZSI HÖLGYFODRASZ - SZALON TEL-AVIV, PINSKER-U. 8. JÓ FELTÉTELEKKEL AZONNALRA FELVESZ periekt fodrasznőt

VOLT MUSZOSOK! Német kártérítési igényeket bejelentése végett sürgősen jelentkezettek saját érdekeikben. IGÉNYBEJELENTÉSEK: HAIFAN: Nordau-u. 11. II. emelet. TEL-AVIVBAN: HOH, Lillienblum 33. I. emelet. JERUZSALEMEN: Merkuz kávéház minden vasárnap és csütörtökön 4-7-ig. A VOLT MUNKASZOLGÁLATOSOK IZRAELI SZÖVETSÉGE

KÜLONFELE

OVAKODJÉK A MEGFAZASTÓL. Vegye meg új paplanját, vagy hozassa rendbe a régiét. - Fleischer, Tel Aviv, Pinsker utca 31. A4922

SE SZÓKE, SE FEKETE! LABSZÖRTELENÍTÉS Pedikúr - Kosmetika T. A., Allenby 87. sz. (udvar) (*)

HASKÓ MÉRNÖK CIANÓZ potoskát, moly- és szuette bútorokat. Patkány- és dzsukirtás, garancia. Élelmiszerek, magvak feregmentesítése. Tel Aviv, Hamelech Koresch 16. szám. Jehuda Hálévi-Sheinkin sarkánál. - NATANJA: Ejin Hátchélet Sikum 83.

MÜSTOPPOLÁS mint az új VADNAI-ne T. A., Allenby 83., udvar.

SZÖNYEGET KÉSZÍTEK, eserelek rongyalért. Tanítok, munkát adok. Bövöbhet levében is. - Somogyi, Kirját Cháim, Szamech-Gimel 27.

ÉRTEK AZ ARANY! Vétel - VADNAI - eladás ÉKSZERARUGYAR. T. A., ALLENBY 83. (udvar)

MAGYARAJUKAKNAK 20% engedmény mindennemű kőszőrsmunkáknál: olló, borotva, hűsdráló, stb. B r e k műköszörus. Tel Aviv, Bálé Melachá 1.

OKTATÁS

A legújabb modern NŐI-ÉS GYERMEKRUHA-SZABASZATOT (mérték és konfekció), modellezést, lepróbaútán PANULJON ZISZOVICS-nál. TEL-AVIV, MENDELE-U. 14. 2-3 het után már egyedül szabhatja ruháit. - Speciális kurzus konfekcióknak, pontos mértékű táblázattal és takarékos anyaggazdálkodással. 4. 61. 62. 22-es autóbussz-megálló a ház mellett.

BECSI DIPLOMÁS KOSMETIKUS. Nő felvezet tanítványokat szakmai kiképzésre esti tanfolyamon. - Kedvező árak. „Sophie” Tel Aviv, Frischmann u. 30. A4924

KERESÉSEK

BUCHENWALD-, OFFENBURG-, dachau 10. SS. Eisenbahnbrigade voít deportáltját keresem különösen igazolásra. Farkas Jákob (Jenő), Új Kelet, Tel Aviv.

SZOLNOKI GETTÓBOL Strasshof, Simering, Stadnauba került vő légtársaimat kerem, közérdekű címliket kölcsönös igazolás végett. Krausz Abraham, Kibuc Merchavia, Ulpán Mikol, Afula.

KERESIK SCHWEIGER MIKLOST (Mityu) Kolozsvárról, aki 4-5 éve álljázott Párisból és kb. 15-17 éves lehet. Anyja neve: Schweiger Sándor. Anyja neve: Stetter Gizella. Ertesítést kér: Ausländer Ernő, Tel Aviv, Joehánán Házszándár u. 28. A4938

Levelezés - házasság

Kizárólag vallásos uri körökben közvetít házasságot a legdiszkréttebben: SCHWARCZ MARGALIT, BNE BRAK, Sikum Daled. (Détután 6-9.). A4811

SZEP, jómódú, magyar nő (35), intelligens, jólsituált férjet keres. Renate Lipschitz, Tel Aviv, Melchet u. 28., tel. 3602. Fogadóórák: d. u. 5-8-ig. A4914

LAKASSAL RENDELKEZŐ, komoly urinó, állandó állásban, magáhozillő férjet keres hatvanig. „9/10” jellegű, Új Kelet, Haifa, Shapira 13. A4917

INTELLIGENS, eszeshalváltól húgomnak megélhetéssel bíró férjet keresek. Levelek: „4145” száma, Gershon Ben hirdetőiroda, Tel Aviv Allenby 51., küldendők. A4927

KÉT PATAL MOSAVNYIK magáhozillő élettársat keres. - „Mosav” jellegű a kiadóba.

BERENDEZETT LAKASSAL, biztos megélhetéssel rendelkező bányász részére özevgy, gyermektelen feleséget keresek 36-ig. - „Kendőviselet” jellegű a kiadóhivatásban.

ALLAS FOGLALKOZAS

FŐZNITUDÓ ÖZERETET keresek kényelmes olesóhoz. „Cholon” jellegű a kiadóba.

Elsőrendű HÁRISNYASZEMFELSZEDŐNÖT egész évi foglalkoztatásra, jó feltételekkel felvezsz. „Jona” harisnyázlet, Tel Aviv, Sheinkin u. 15. A4932

Elsőrendű, önálló varrónöket keres azonnalra finom női konfekcióhoz

RACHEL TEL AVIV, Hájárdén u. 9 (*)

ÉPÜLETLAKATOSSEGÉD munkát kaphat. Groszmann lakatosüzem, Ramat Gan, a rendőrséget szemben. A4939

Idősebb úr MAGYAR-NÉMET nyelvtudással, teljes erkölcsi és anyagi garanciával

állást vállalna szerény javadalmazásért. - Tel Avivban, vagy környékén” jellegű a kiadóba. (*)

KÉZILANYOKAT és STEPPELŐNÖKET keresek finom női konfekcióhoz Wiesler, Tel-Aviv, Merkuz Bálé Melachá-u. 7./I.

Elsőrendű varrónöket és kézilányokat azonnalra felvezsz

ECKSTEIN, TEL AVIV. BEN JEHUDA U. 21/a (*)

Kiváló CHAZAN jutányosan vállal nagyünnepi előmádkozást. - Guttmann, o/o Fuchs David, Tel-Chanan 5.

GYERMEKET ELOFOGADOK teljes ellátásra, vagy félnapos munkát vállalnék. Új Kelet, Natania, Ráv Kuk utca. A4903

Haifai, elsőrendű, bevezetett női fodraszat üzletvezetésre alkalmas, szakképzett munkaerő keres.

Kimerítő ajánlatok: „EKZISTENCIA” jellegű a kiadóba.

TANULÓT KERES faúrüzem, fizetéssel. Ramat Gan, Maagal u. 17. Irtá mögött. A4909

Kárpitost

elsőrendű munkaerőt állandó munkára felvezsz

SILOACH, TEL AVIV BAR-KOCHBA U. 48

EGYEDÜLÁLLÓ ORTHODOX NŐT keresek kétszemélyes háztartás vezetésére és a beteg háziasszony gondozására. Davidovits, Nesz-Clona, Sikum Olim 13. A4919

Kalaposnöt KERES AXELRAD TEL AVIV, Allenby 27 (*)

„ANNA” kalapszalón csakis elsőrendű MUNKASNÖT KERES fél- vagy egész napra. Ramat Gan, Bialik u. 52. A4926

Varrónöket BLUZVARRASHOZ azonnalra felvezsz

STEINER TEL-AVIV, Emek-Jezreel utca 7. sz.

GYERMEKSZERETŐ NŐT keresünk 2 éves gyermekehez és főzésre bentlávással. Ivrit tudás szükséges. Özeret van. - Jelentkezés: Svitsky, T. A., Házajút u. 6., Schunát Hátácinim. (12, 19-es autóbusszok végállomásánál.)

Házvezetőnöt keres vallásos háztartás bentlakással. (Két iskolás gyermek. - Ivrittudás szükséges. SOKEVICKY, TEL AVIV, Slovo Hámlech utca 33., d. e. 9-11, d. u. 2-4. (*)

RŐZEPKORU NÖT KERES háromszemélyes háztartás bentlakással. (Kbőn szoba.) Jelentkezni: Tel-Aviv, tel. 24870, dében 1-2-ig. A4935

Szű régi. u or t?

Forduljon azonnal a szű poloskát és egyéb covarokat MEGSEMISÍTŐ füstölő-ozsztályunkhoz. • Javitások és polttúrozás szükség szerint

„ETZ TOV” ASZTALOSSAG MELLEIT, TEL AVIV, SALMA UTCA 32. Telefon: 81759. (*)

PEDIKUR BETET GUMIHARISNYA MEDICO T. A., Montefiore-u. 25. sz. Tel. 3651.

A PROGRESSIV PÁRT MAGYARAJKUK KÖRE KÖZLEMENYEI:

Tel-Aviv: Folyó hó 14-én, kedden este 9-kor, a „Panorama” kávéházban (Frischmann-u.-Tengerpart sark) Innét-Onnét címen tartjuk meg kététenkénti összejöveteleinket. Védnökeket szívesen látunk.

Átképző tanfolyamok: A könyvvel tanfolyamunkra a jelentkezők megekeződték. Ez különösen fizikai munkára alkalmatlannak nyújt biztos megélhetést, mert könyvelőkben nagy hány mutatkozik. A kurzust végzetek, államlag elismert bizonyítványt kaptak.

A kézikönyv-kurzusa (sálak, takarók, női szövetek stb.) az Allenby-ut 19 alatt, d. e. 10-2, d. u. 4-7 között lehet jelentkezni.

Natania: A közp. titkár f. n. 15-én szerdán d. u. 7 órakor, a párt városközpontjában levő irodájában a natanjai chavérokkal tart.

Haifa: A közp. titkár f. n. 16-án csütörtök d. u. 7 órakor, a és csatlakozni akarókkal ülést párt Alzoroff u. 3/a alatti helyiségben, a Haifa és környék chavérokkal összejövetelt tart.

TARS

GÉPEKKEK RENDELKEZŐ szakember, renálbilis ipariekkel előállításához, tőkéstársat keres 5-6 ezer fonttal. Tel Aviv-Jaffán. - Közműködés és üzletelviség szükséges. „Fémáru” jellegű a kiadóba. A4910

Könyvek - Könyvtárak

VALASSZA A LEGJOBBAT! A „HADASH” KÖLCSÖNKÖNYVTÁRT. - „HADASH” vez. elad könyveket, szótárakat, szakkönyveket. - „HADASH” Tel-Aviv. Hajrakon utca ötvenkétsze.

ANGOL MAGYAR SZÓTÁRAK, SZAKKÖNYVEK, ORVOSI MŰVEK. Szépirodalmi újdonságok. Könyvtárakat vidéken létesítünk. DAAT könyvtár, könyvesbolt, Tel-Aviv, Rotschild bld. 86. A4632

JÓ ÉS ÚJ KÖNYVEKET olvashat a Jámber Eliseva kölcsönkönyvtárából. Tel-Aviv, Allenby 84. udvarban. Könyveket a legmagasabb áron veszek.

HAIFAI apróhirdetéseik

DEKERTVIRÉGENYTŐL A LEG-MODERNEBB IRÓDALOMIG megtalál minden SAMUEL kölcsönkönyvtárában. - Könyveket veszek. Haifa, Herzlia 7., udvarban.

TOLL-, PEHELY - vétel, eladás, paplakészítés: Rosenberg, Haifa, Haameant út 29., lépcsőház.

SZEMFELSZEDŐGÉP VÉTEL - ELADÁS - JAVITÁS. Olesó szemfeszítő tanfolyamok. - „Gal”, Haifa, Sokolov-u. 6, vagy Bialik-utca 7.

LIFT, 3,5 x 2 x 2, vízhatlan tetővel, eladó. - Érdeklődni: Biran, Haifa, Achuzá, Bét-Biram.

HAIFAI szoba-konyhás lakásomat elcserelem Motzkin-, Bialik-, vagy Kirját-chájimival, esetleg megvenném. Cim: „9/12” jellegű, Új Kelet, Haifa, Shapira u. 13.

MOTZKIN, FIGYELEM! Függönymosás, spannolást szakszerűen vállal Scheiner, Sikum Pentagon, Jud-Alef 12.

RÖVIDARUNAGYKERESKEDES garanciaképes, ivritül tudó utazót keres. Ajánlatok „9/20” jellegű, haifai főkiródban, Shapira 13.

ÖZERETET KERES egyedülálló nő bentlávással, vagy anélkül. Részletes levelek referenciákkal: Haifa, POB 388 „100” jellegű. A4915

FORDÍTÓ-, MASOLOIRODANAK helyét adnék Haifán, Nordau u. legjobb helyén. „Hasonló szakma” jellegű, Haifa, POB 4094.

KERESK elsőrendű géphímző-és endlítőnt. Schleissner kényegüzlet, Haifa, Nordau u. 17.

Elsőrendű KOMBINÁLT SZOBA és egyéb bútorok, alkalmi áron eladók. Cim: „9/15” jellegű, Új Kelet, Haifa. A4935

TELAVIVI OTTHONÁBÓL UTAZHAT

az ország minden üdülőjébe

Zichron Jákob / Bál Slovo / Kirját Amál Tivon / Kfar Háchores / Názáret / Naharia Tibériás / Sávú Cion / Kfar Giládi Hágosrim / Metula / Bét Oren / Haifa Achuzá / Málé Háchámisá / Kirját Anávim Nir Ecjon

TAXI HÁMERKÁZ TEL-AVIV, ERLANGER-U. 3. TEL. 4242

A külügyminisztérium elhárítja az amerikai „megrovást”

Washington forduljon az arabokhoz

Jeruzsálem, (Az Új Kelet tudósítójától.) Azzal a washingtoni hírrel kapcsolatban, amely az amerikai sajtóban napvilágot látott és amely szerint az Egyesült Államok kormánya „súlyos megrovásban” részesítette Izraélt egy Transzjordánia elleni megtorló intézkedés miatt, a külügyminisztérium szóvivője az alábbiakat közölte:

„Anélkül, hogy belemen-nénk az ügy részleteibe, az Egyesült Államok kormánya nyilatkozatának szövegéből is világosan kitűnik, melyik félre hárul a felelősség a szünet

nélkül megismétlődő há-tárcidensekért. E sorozatos határsértések során a támadó kezdeményezés egyetlen esetben se jött Izraél részéről. Abban a pillanatban, amikor a szomszédos országok véget vetnek az Izraél határai elleni támadásoknak, teljes béke és nyugalom fog uralkodni. Az Egyesült Államok kormányának módjában volna a béke helyreállítását elősegíteni, ha a jelen helyzettel való elégedetlenségét azokkal az országokkal közölné, amelyek a fegyverszünet megsértésért elsősorban felelősek.”

Aláírták a román-izraeli kereskedelmi szerződést

Tegnap dében 1 órakor aláírták a jeruzsálemi Kirját Amálban a román-izraeli kereskedelmi egyezményt. Izraél részéről Mose Bartur, a külügyminisztérium gazdasági osztályának vezetője, míg Románia részéről Mihail Petri, a román küldöttség vezetője írták alá a megállapodást. Az előző esztendőben csereforgalom keretében mozgott a két ország kereskedelmi kapcsolata.

1948-ban Izraél nagyobb mennyiségű nyersolajat vásárolt Romániától, am azóta csökkent a kölcsönös üzletek kerete és 1953-ban Románia mindössze 193 ezer font értékű árut exportált Izraélbe 79 ezer font értékű izraeli importtal szemben.

1954 első hónapjaiban megéleltük a két ország közötti kereskedelmi kapcsolat. Izraél citrusgyümölcsöt, ruhaneműket, gyapjufonalat, szövet és borotvapengét exportált, míg Románia fát, kartont, papírokat és mezőgazdasági termékeket importált Izraélbe.

A tegnap aláírt kereskedelmi egyezmény Izraél romániai importját két és fél millió dollárban állapítja meg és az elsősorban fa, citrusláda, mázút és vegyszerek vásárlását irányozza elő. Izraél ezzel szemben narancsot és annak termékeit, banánt, margarint, textilt, harisnyát, orvosi felszerelést, jég szekrényeket, borotvapengét, műfogakat és gyógyszereket szállít Romániának. Mindkét fél azon óhajának adott kifejezést, hogy fokozzák a kereskedelmi kapcsolatokat és a lehetőség szerint igyekezni fognak meghaladni a megállapított keretet.

A román kereskedelmi küldöttség egyidejűleg Izraélben marad különböző bevásárlások eszközésére.

Fontos közlemény

Az ünnepek és a téli szezon közeledtével vállalatunk — „Lemáán Hákoné B. M.” — tevékenységét köré kibővíti és minden tisztviselőnek, munkásnak, iparosnak, háziasszonynak lehetővé teszi mindenfajta elsőrendű szükségleti cikk beszerzését, kényelmes részletfizetésre, eredeti árakon, minden felár nélkül, mint pld: ruházat, cipő, bútor, villamosági cikkek, rádió, függöny, szőnyeg, öltöny- és ruhaszövet, stb.

Forduljon azonnal irodánkhoz bevásárlási könyv díjtalan beszerzése végett.

LEMÁÁN HÁKONE B. M. TEL-AVIV, KFAR GILADI-U. 1. (Jaffa-Tel-Aviv-ut. sark) Telefon: 3548. (*)

Jeruzsálemi mozik műsora

STUDIO: FOUNTAIN HEAD (2. hét) Gary Cooper Patricia Neal

EDISON: DISPARNE A RIO (színes film)

„JOLI” NŐI FODRASZ-SZALON T. A., Jehuda Hálévi 56. elsőrendű manikűrösnök és TANULÓLÁNYT keres. - Jó feltételek.

Közhasználatú ivrit. Különleges módszerű gyorskurzus. - Tanulmányi idő 4 hónap. - Vezető: JECHIEL CHAGIZ, a szerző. A kurzus indul szeptember 15-én.

Iratozók be mielőbb. — Létszám korlátozott.

1954. IX. 10 Új Kelet 11

A máágáni vizsgálóbizottság jelentése

(Elsőoldali cikk folytatása) megállapította, hogy meg lehetett volna tartani az emlékművet az eredeti terv alapján is a repülőgép kiküldésének hozzáadása nélkül. A repülés modern fejlődésének korában a Piper típusú gépek felvonulásának semmiféle demonstratív értéke vagy értelme nem volt. Izézetlen, lényegtelen tünemény volt ez az emlékművel szemben.

Ha az államelnökök megkérdőzték volna

A bizottság világosan megállapította, hogy Mose Silo és Metz százados, valamint Máágán kibue tagjai is azt hitték, hogy a repülőgépből az elnök üdvözlését fogják ledobni, ugyanakkor azonban a repülőklub vezetői egész idő alatt azt hangoztatták. Silonak, hogy saját üdvözlését akarják ejtőernyőn leeresztetni. A hangszórón történt bejelentés, amely a Kol Jisráél száma hangszalagra is felvették, az elnök üdvözlésétől beszélt. Ha megkérdőzték volna az államelnököket, kívánja-e ilymódon eljuttatni üdvözlését, valószínű, hogy megtiltotta volna ezt az izézetlen és veszedelmes üdvözlési módot. De az is lehetséges, hogy a repülőklub sem vállalta volna az elnöki üdvözlés ledobását, minthogy a saját levelét akarta eljuttatni, hogy azt később

Kacagás és tapsok

Érdekes és furcsa színház szokás Izráelben, hogy a színház csak a darab végén jönnek ki megköszönni a tapsot, — ha van. Az izráeli magyar színház közönsége túltette magát ezen a szokáson és különösen most a „Becsületes megtaláló” előadásain lelkesen hivta minden felvonás után a reflektorok elé a szereplőket. A telavivi ZOA premier-előadásán percenként zúgott fel a kacagás a poéknél és nyílt színi taps jutalmazta a szellemes fordulatokat. Haifa, Naharia és Jeruzsálem közönsége telt házakal honorálta a Pásztor-együttes előadását. A cim-szereplő Rónai András bravurosán felfokozta a könyved vigjátéki tempót, Kálmán Aladár izes humora igazi siker. Rózsa Marika pompás alakításáról, művészetéről az egész ország beszélt. Berend Gabi is megtalálta a siker útját. Mülhoffer Judit eleganciája, üdősége, a kitünő Faragó Sándor férfias komikumja, Werner Géza burleszk rendezőnancososa és Földes József százaz inasa harcalták ki a sikert Pásztor Béla diszciplínált rendezésében. Szombaton Natanján, az Eszter-színpadán, 16.-án pedig a ramat-gani „Rama”-ban kerül színre László Aladár Becsületes megtalálója.

elhelyezték az ejtőernyősök emlékműzében.

Könnyelműsége sorozata

Metz kapitánynak, a hadsereg képviselőjének semmiféle gyakorlata és ismerete nincs a repülés terén, valamint ejtőernyők leeresztésében, nem ismerte kellőképpen sem a terepet, sem a határszéhi viszonyokat. Ennek ellenére vállalkozott arra, hogy kijelölje a helyet, ahova a levelet le kellett dobni. Nem fér hozzá kétség, hogy megfelelő előkészítés mellett és ha meglett volna a kapcsolat a repülőgép és a vizsgálóbizottság között, meg lehetett volna akadályozni a szerencsétlenséget.

Az a vizsgálat, amelyet a bizottság a telavivi repülőterén folytatott, az elisítés, a felelőtlenség és könnyelműség további bizonyítékait mutatta. Nem szerezték be a polgári légügyi hatóságok szükséges engedélyét. Rosenthal, a klub egyik vezetője elmondotta a bizottság előtt, hogy csak csütörtökön este 11 órakor, tehát a szerencsétlenség után jutott észébe, hogy nem kaptak engedélyt a repülésre. A valómásból azonban kiderült, hogy más ügyekben is hasonló hanyagsággal és könnyelműséggel jártak el. A kísérő repülőgép, amelyet Gad Guttman pilóta vezetett, nem volt iránytű. A szerencsétlenség után Guttman egyedül kénytelen volt visszatérni Tel-Avivba és nem volt repülőgép, amelynek nyomában haladjon.

A jelentés megállapítja, hogy

mind Galin, mind pedig Guttman felelőtlenül és könnyelműen cselekedtek amikor Galin nem egy hozzáértő pilótát, hanem Strodot, Guttman pedig barátját vitte magával. Másrészt alakult volna a dollog képe, ha Guttman és Galin ültek volna egy gépben. Ebben az esetben Guttman segíthetett volna Galinnak, amikor az ejtőernyő zsinórja a kerékbe akadt.

Hogyan történt a katasztrófa

A jelentés ezután megállapítja, hogy amikor Galin a repülőgépből kihajolva, az ejtőernyő zsinórjával bajlódott, voltaképpen nem vesz tette el uralmát a gép felett.

A bizottság két katonai pilótával megismételtette ezt a jelenetet és ennél a kísérletnél a pilóta kihajolt a gépből és ezt többször is megismételte anélkül, hogy időközben valóm változás történt volna a gép mozgásában.

Maaganban az történt, hogy amikor Galin az ejtőernyő kiszabadításával foglalkozott, a gép vesztett magasságából. Mikor végre sikerült kezébe kapni az ejtőernyőt, biztos akart lenni dolgában és mint gyakorlott diszkoszvető

nagy lendülettel dobta el az ejtőernyőt.

Még utána is nézett, hogy valóban leest-e, eközben nyilván elvesztette a gép egyensúlyát. Ebben a helyzetben a gépnek különböző készülékei sem működnek és így következett be a szerencsétlenség. A bizottság előtt nem hangzott el olyan vallomás, amely igazolná, hogy a gépben valómilyen technikai hiba következett volna be.

Galin vallomásában, amely őszinteségével és megbízhatóságával nagy benyomást tett a bizottságra, kijelentette, hogy a szerencsétlenséget vagy meteorológiai tényezőknek, vagy a pilóta hibájának kell tulajdonítani.

A Meteorológiai Intézetől kapott írásos jelentés igazolja, hogy Daganjában, a Máágánhoz legközelebb eső meteorológiai megfigyelőhelyen június 19-én, este 7.10 órakor váratlan, óránként 33 kilométeres sebességgel szelet észleltek, holott ezt megelőzőleg a szél sebessége csak 8 kilométer volt. Különös, hogy ugyanakkor Guttman repülőgépénél semmiféle zavar nem következett be ugyanennek a szélváltásnak következtében. A bizottság tagjai biztosak abban, hogy ha a repülést magasabban hajtották volna végre és nagyobb távolságra az ünnepély színhelyétől, el lehetett volna kerülni a katasztrófát. Kétségtelen, hogy a repülés előtt elkövetett hibák sorozatán kívül

Uri Galin pilótára is súlyos felelősség nehezedik. A bizottság megállapítja, hogy nem kapott megbízást a bűnös kiténének megállapítására. A bizottság ezért nem tanulmányozta a büntetőtörvény vonatkozó paragrafusait és nem állapította meg, hogy a rendezésben szereplő személyek áthágták-e és milyen mértékben lépték át azokat.

Konkuziók

A bizottság helyesnek tartaná, hogy a kormány szűkebbkörű bizottságot nevezzen ki, amely gondoskodik a szerencsétlenség hátramaradtjainak segélyéről és kártalanításáról. A bizottságra mély benyomást gyakorolt, hogy egyesek ilyen könnyelműen vállalkoznak tömeggyűlések szervezésére. Minden személy vagy testület rendezhet ünnepségeket anélkül, hogy felelős volna annak szervezéséért. Ilyenformán emberek tízezreinek élete lehet veszélyben anélkül, hogy meg lehessen állapítani, hogy kit terhel a felelősség és, hogy kihez lehet követeléssel fordulni a szerencsétlenség következtében. A bizottság véleménye szerint törvényi kell hozni, amely határozza meg a tömeggyűlések szabályait és feltételeit. Nem lehet megakadályozni repülőszerecsétlenségeket, de nehéz megelőzést találni ilyen felesleges és értelmetlen szerencsétlenségre. Mindenki, aki ezzel a szervezéssel foglalkozott, kezdettől fogva egészen a repülőgép lezuhanásáig elisietve, könnyelműen és felelőtlenül cselekedett.

Amerikai olék

Jeruzsálem (Az Új Kelet tudósítójától). — A Szobnut alijja-osztálya közlése szerint tegnap 68 olék szállt hajóra a Jeruzsálem hajóra a newyorki kikötőben, közöttük 11 chaluc, három család összesen 12 taggal, aki mezőgazdasági településre mennek, öt középosztálybeli olék. A hajón 12 Izráelbe visszatérő utas és 23 egyéb bevándorló indult utnak Izráelbe.

Tüntetének a sérut-sofförök

A sérut-taxik tegnap délután három és félórát tartó spontán tüntetést rendeztek a telavivi városába előtt és küldöttségük megjelent Chaim Levanon polgármesternél. A sofförök tiltakoztak a városi segélyrendelőt végrehajtása ellen, amely

lehetetlenné teszi a sérut-sofföröknek, hogy az autóbusszállomások közelében parkoljanak. A rendelőt már néhány hónappal ezelőtt megszavazták, a sérut-taxikok szervezete azonban a felsőbbiróságon megtámadta azt és a felfolyamodás tárgyalását október 14-ikére tűzték ki. A város akkor ígéretet tett, hogy egyelőre nem hajtja végre a rendelőt, néhány nappal ezelőtt azonban a rendőrség a rendelőt érvényre való hivatkozással tömegesen vett fel jegyzőkönyveket sofförökről, akik a rendelőt megengedetlenül huzamosabb ideig parkoltak autóikkal, hogy utasokat vegyenek fel. A tegnapi tüntetés után, amely egyébként teljes rendben folyt le, a polgármester ígéretet tett, hogy további egy hónappal elhalasztja a rendelőt végrehajtását.

Rádió

Az izráeli rádió magyar adása péntek este 10 órakor: Hírek. Sajtószemle. — Szombat este 10 órakor: Hírek. — Hétfői krónika. — Az adások a 460 m-es közép-, a 33.3 és 43.9 m-es rövidhullámhosszon hallhatók.

PÉNTEK
6: A haifai rádió adása (249 m. középhullám), 6.30: Műs. töv. 6.35: torna, — 6.45: zenélő óra, 7: hírek, 7.15: hangtémák, 12: déli zene; Ruth Miller énekszáma, 12.30: katonaszerepek, 12.50: a kórházak kívánságműsora, 13.30: hírek, 13.50: hangtémák, 15.20: közzene, 16: kabbalát sabbát műsor, 16.30: ifjúsági műsor, — 17: klasszikus zene kívánságműsora: Csajkovszki-művek: a) Andante Cantabile, a d-dur vonósnégyesből; b) 5. sz. e-moll szimfónia, 18: hírek, 18.15: hírek könnyű héber nyelven, 19: a Kol Jisráel zenekarának könnyűzene hangversenye, 19.30: „Óstól-Ujig” (hangtémák), 20.30: hírek, 21.05: péntek esti hangverseny: Beethoven vonósnégyes, 22.35: hazai dalok, 23: híresszefoglalás.

SZOMBAT
7.30: Adon olám és hangtémák, 8.30: hírek, 8.40: izráeli dalok, 9: szombatdeli hangverseny: Marcello, Haydn, Josef Tal műveiből, 10: zenei találkozóverseny, 11: „A hangversenyteremből”, Josef Haydn műveiből, 11.45: „A függöny felgördül”, J. Murray és Allen Boretz: „920-as szoba”, a „Matate” színház előadásában, 12.30: könnyű zene, 12.45: héber dalok kívánságműsora, 13.30: hírek, 13.45: cházandalok, 15: modern zene (új japán zene), 16.30: Mozart: „Idomeneus” operájának I. tétele, 18: hírek, 18.15: hírek könnyű héber nyelven, 19.35: néptáncok, — 20.24: T'nách-részletek (Nehemia 5-6), 20.30: hírek, 21.09: Melavé Malká műsor, — 21.35: Brahms: D-dur hegedűversenye, Isaac Stern előadásában, 22.15: néptáncok, 22.40: tánczene, 23: híresszefoglalás, 23.05: tánczene, 24: Hatikva.

Ros-Hásán üdvözlőlevelet szeptember 24-ig bezárólag veszünk fel közlésre. A legkisebb üdvözlét megjelenési díja 4 font 650 pruta (rendes ár, minden felár nélkül). Küldje be már most ros-hásáná üdvözlőit.

HABIMAH MÜSORA

Tel Aviv, szept. 11. szombat A GÖLEM

BIZTOSITSA MIELŐBB ULÓHELYÉT A templom-bizottsága rendezésében tartandó

BNE HERZI nagyünnepi istentiszteletre

Jegykiadás naponta este 6-8 óráig a „PALGA” Hotel (Tel-Aviv, Allenby 2.) irodájában. (*)

Tiszta legyen a diák! Textile-Shampoo mindent tisztán tart

A gyermekruhát mindig mosni kell. Ezért fordul az okos anya a különlegesen enyhe, szappanmentes Textile-Shampoo-hoz, amely a ruhát, blúzt, nadrágot pullovert és zoknit olyan tisztává varázsolja.

TEXTILE Shampoo

Neca-gyártmány. Egyedüli terjesztő: Nurit Co. Ltd.

ARGIL AZ ÚJ KEMÉNYÍTŐ

Egyszeri keményítés-három mosásra elegendő. Nem kell főzni. Csak hideg vízzel használja. MOST MÁR KAPHATÓ!

Harc a kommunistákkal a francia-zsidó ifjuságért

Mark Jaarblum Izráel segítségét kéri

Mark Jaarblum, a franciaországi cionista konföderáció elnöke és M. Jakobovits, a franciaországi zsidó gyermekek nyaraltatási szervezetének vezetője tegnap sajtófogadásra arra szólította fel az izráeli közvéleményt, támogassa a franciaországi gyermekek izráeli nyaraltatásának gondolatát. Jaarblum elmondotta, hogy a konföderáció vezetőségének sikerült eleven kapcsolatot teremtenie különböző csoportokkal, többek között a zsidó gyermekek táborozásait finanszírozó szervezetekkel. Ez az intézmény 1950 óta működik és rendkívüli erőfeszítéseket tett, hogy a franciaországi zsidó ifjuságot megnyerje a cionizmus számára és ezért nagy küzdelmet kell folytatnia a kommunista befolyás ellen.

M. Jakobovits elmondotta a sajtófogadásán, hogy költségvetési nehézségek miatt 1950 óta csak 800 franciaországi zsidó gyermeket tudtak nyári táborozásra Izráelbe küldeni. Az idén aug.

1. óta, mintegy 200 gyermek tett látogatást Izráelben. Rendkívüli nagy jelentősége van egy ilyen látogatásnak, mert a gyermekek valóságos forradalmasított lelkiállapotban térnek vissza a szülői házába és ez az egyetlen reménységünk, hogy a zsidó ifjuság végül is chalucli szellemű mozgalmat indítson a francia zsidóság körében. A kommunisták — mondotta Jakobovits — százaz csoportokban viszik a gyermekeket a vasfüggöny mögötti államokba tanulmányutjára és egy lengyel luxushajó többször is megfordul Franciaország és a lengyel kikötők között. Mig a cionista szervezetnek hosszadalmas és fáradszó tárgyalásokat kell folytatnia ahhoz, hogy izráeli hajó néhány gyermekcsoportot Izráelbe hozzon. Minden gyermek kirándulása 70.000 frankba (350 font) kerül és így elképzelhető, hogy egyetlen zsidó társadalmi szervezet nem képes ilyen akciót tömegre helyezni.

Üzemünk kibővítése folytán lehetővé vált

UJ FIÓKOK nyitása

Érdeklődők, akik központi helyen (mosávon is) megfelelő üzlethelyiséggel rendelkeznek, forduljanak írásban a részletek megjelölésével a következő címre:

ALPHA Ltd., vegytisztító és festő,

TEL-AVIV, POB. 428

FONTOS ÉRTESTÉS A RUHAZATI IPARNAK!

Szabásminta eladási osztályunk felajánlja szolgáltatásait a ruházati iparnak pontos szabásminták szállítására a tél szonra. Készítünk kosztüm-, kabát-, ruha-, 3/4-es kabát-, blúz-, szoknya-, valamint férfi- és gyermekruha szabásmintákat.

A legdivatosabb szabásmintákkal tökéletesen felszerelt osztályunk rendelkezésére áll:

Merkaz „Mirjam” Leomanut Hahalbasé

JAFFA, SD. JERUSALAJIM 46. — TELEFON: 81780. (*)

TAGAS LAKASOK

Ramat-Gan-, Givatjím- és Bné Brákbán

Ha ön családjának

- egészséges lakást akar biztosítani,
- teljes felelősséggel épített lakást akar vásárolni népi áron, jelzálogkölcsönrel,
- beköltözés előtt telegkönyvezett lakást akar venni, forduljon még ma a környék régi építészehez:

GOLDSTEIN BROS.

HOUSING & DEVELOPMENT CO. LTD.

RAMAT-GAN, BIALIK-U. 45. — TELEFON: 72261.

„ORIGINAL” bútor a legjobb! Saját készítmény. Örökös választék.

Megrendelés után, részletfizetésre is.

„ORIGINAL” BUTORHÁZ

JAFFA, Busztrusz-u. 17.

Illatszer-ajándék bel- és külföldi áru nagy választékban

SACHER KAROLY

ILLATSZERTÁRBAN (Allenby (ezelőtt Pöstyén) Tel-Aviv Picciotto-u. 23 postánál)

PÉNZT EKSZERRE, bélyeggyűjteményre és minden értéktárgyra azonnal folyósít

LOMBARD TIFERET

T.-A., Rothschild 31. tel. 4976 Allenby sarok. JAFFA, Busztrusz 9. tel. 81990

Fontos értesítés!

A közismert „KADIMAH” nyelviskolában, Tel Aviv, Ben Jehuda utca 74. szám IVRIT, ANGOL és FRANCIA pótkurzusok indulnak vasárnap, hétfőn és kedden (szept. 12., 13., 14-én kezdőknek és haladóknak. Tanítás kis csoportokban, szak-képzett tanerők vezetésével. Az elemi és középsikolák minden osztályu DIAKJAI számára speciális ANGOL és FRANCIA kurzusok a délutáni órákban. Felvilágosítás és jelentkezés naponta (péntek kivételével) d. e. 9-12. d. u. 4-9-ig. (*)